

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2023

ELŐSZÓ

A Kerek Világ Alapítvány 1990-ben jött létre azzal a céllal, hogy segítse a fogyatékos embereket életminőségük javításában, és a társadalomba való beilleszkedésükben. 2000 óta kiemelten közhasznú alapítványként működik: oktatási, szociális és foglalkoztatási tevékenységeket végez. A megalakulás óta eltelt időben az alapítvány működési köre, létrehívott intézményei, és azok profilja szerves összhangban formálódott a fogyatékkal élők és családjaik igényeihez igazodva.

A **Kerek Világ Fogyatékosok Nappali Szociális Intézménye** 1993-ban alakult, amely kezdetben azon ép értelmű mozgáskorlátozott gyerekek ellátását végezte, akik fogyatékoságuk miatt nem járhattak iskolába. Az évek folyamán sikerült elérni, hogy valamennyien - megfelelő szakmai háttérrel rendelkező - integrált iskolába járhatnak.

A KEREK VILÁG ALAPÍTVÁNY Integrált Intézmény Fogyatékosok Nappali Intézményének Gesztenyés u. 2. sz. alatti székhelyen az ellátást 39 fő részére, öt gondozási csoportban biztosítjuk. Az első csoportban halmozottan sérült, óvodás korú gyerekek gyógypedagógiai fejlesztése történik, kiegészítve a számukra megfelelő terápiákkal. Két csoportban súlyosan-halmozottan fogyatékkal élő gyerekek számára fejlesztő felkészítést nyújtunk, gondozási tevékenységet végzünk, biztosítva egész napos ellátásukat. A negyedik és ötödik csoportot felnőtt értelmi és/vagy mozgássérült fiatalok alkotják.

A KEREK VILÁG ALAPÍTVÁNY Integrált Intézmény Fogyatékosok Nappali Intézményének és Támogató Szolgálatának Krisztina tér 9. sz. alatti telephelyén 38 fő részére nyújtunk ellátást öt gondozási csoportban és max. 20 fő részére biztosítunk fejlesztő foglalkoztatást.

Támogató szolgálatunk - amely Önálló Életvitel Központunkból 2002-ben alakult - munkaerő-piaci tanácsadást ad, szállító szolgálatot és személyi segítséget végez közel 60 fő részére. Biztosítjuk akkreditált foglalkoztatónk megváltozott munkaképességű munkavállalóinak segítő szolgáltatásait is. Szállítási feladataink mellett a fogyatékos emberek számára lakókörnyezetükben nyújtunk speciális ellátást. Akkreditált, rehabilitációs tanúsítvánnyal rendelkező foglalkoztatóként 24 megváltozott munkaképességű embert alkalmazunk.

Az Alapítvány tevékenységi körének kiszélesítésében fontos állomás volt **gyógypedagógiai általános iskolánk létrehozása 1999-ben**, mely az Európai Unió Phare projektje támogatásával, szülői kezdeményezésre kezdhetett meg tevékenységét. A **Kerek Világ Általános Iskola** működése immár 24 éve folyamatos. Célcsoportunkba tartoznak a kezdetektől a Dél-Dunántúli régióban élő ép értelmű, tanulásban- vagy értelmileg akadályozott mozgáskorlátozott, illetve a tanulásban- vagy értelmileg akadályozott tanköteles gyermekek. Feladatunk tanulóink oktatása, nevelése, képességfejlesztése, habilitációja, rehabilitációja, általános műveltségük megalapozása az életkoruknak és egyéni lehetőségeiknek megfelelően.

Iskolánk az általános iskola 8 évfolyamának elvégzésére ad lehetőséget, szükség esetén egy vagy két felzárkóztató év közbeiktatásával. 2007 tavaszán Alapítványunk kuratóriuma jóváhagyta a fejlesztő iskolai oktatás beindítására tett javaslatunkat. A szakmai megalapozottságot ehhez az adta, hogy a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók ellátásával

alapítványunk szociális intézményi keretein belül közel egy évtizede foglalkoztunk már. A 2007/2008. tanévtől a gyermekek számára sikerült megteremteni a feltételeket, hogy iskolai keretek között, heti 20 órában teljesíthessék tankötelezettségüket. Az azóta eltelt időben, tanévenként egy-egy csoporttal bővítettük a fejlesztő iskolai osztályok számát. Jelenleg **a súlyosan-halmozottan sérült gyermekek 3 tanuló-csoportban teljesítik tankötelezettségüket a fejlesztő nevelés-oktatás keretében.**

2014 őszétől fogadjuk azokat a súlyos pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulókat, akiknek oktatása-nevelése - átmenetileg, vagy tartósan – gyógypedagógiai eszközökkel, kizárólag gyógypedagógus irányításával biztosítható.

Célunk, tanulóink **társadalmi integrációjának** lehető legteljesebb mértékű megvalósítása. Az oktatásuk – nevelésük tanórai keretekben, egyéni képességeikhez igazodva történik. Ennek érdekében állnak az oktatómunkát kiegészítő habilitációs célokat szolgáló terápiáink is: logopédia, augmentatív és alternatív kommunikáció, gyógytorna, konduktív pedagógia, zeneterápia, TSMT, masszázs, látásnevelés, informatika, állatasszisztált terápiák, (kutyás, lovas) egyéni gyógypedagógiai fejlesztés. Ezek együttesen szolgálják, hogy tanulóink adottságaikhoz mérten a legmagasabb önállósági szintre juthassanak.

KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK, JÖVŐKÉPÜNK

Iskolánknak az a fő célja, hogy a gyerekek továbbra is családjukban élve részesülhessenek a képességeiknek legmegfelelőbb oktatásban és fejlesztésben, nyitottak legyenek a világra, hogy felnőve minél teljesebb értékű tagjai lehessenek a társadalomnak. Arra törekszünk, hogy tanulóink képességfejlesztése, habilitációja, rehabilitációja, az egyéni képességeiknek megfelelően történjen.

Programunkban tükröződik az iskola nevelésfilozófiája, küldetése, az itt dolgozó pedagógusoknak a gyógypedagógiai nevelésről vallott nézete, a sérült gyermek, a szakma iránti szeretete és elkötelezettsége. Olyan iskolát szeretnénk, ahol tanulóink számára egyéni képességeikhez mérten használható tudást biztosítunk, melynek birtokában képessé válnak a társadalomba való beilleszkedésre, ahol a gyógypedagógiai nevelés korszerű terepet, követendő mintát, szemléletet nyújt a pedagógusoknak, pedagógiai segítőknek és partnereinknek. Arra törekszünk, hogy az iskola nyújtson védelmet, védettséget a gyermekek számára, olyan hely legyen, ahol a mindennapokat a gyermeki jogok tisztelete hatja át az emberi érintkezés minden szintjén és formájában. Fontosnak tartjuk, hogy intézményünk továbbra is családias, gyermekközpontú, jó hangulatú iskola legyen, ahol a gyermek és felnőtt egyaránt jól érzi magát. Mindezt olyan iskolai légkörben, ahol az emberi, társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, elfogadva a mását is.

Hisszük, hogy minden teremtett életnek értelme van, s a mi dolgunk, hogy ennek megéléséhez segítsük mindazokat a gyermekeket, akiket ránk bízta.

Pécs, 2014. június 8.

TARTALOMJEGYZÉK

Pedagógiai Program	1
ELŐSZÓ.....	2
Küldetésnyilatkozatunk, jövőképünk	3
1. BEVEZETŐ	7
1.1 Előzmények	7
1.2 Az iskola önmeghatározása	8
1.3. Az iskolába kerülés feltétele, a felvétel és átvétel szabályai	10
2. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI, KOMPETENCIA TERÜLETEI	12
2.1. Alapelvek, értékek	12
2.1.1. Általános alapelvek, értékek	12
2.1.2. Speciális alapelvek, értékek	13
2.2. Célok	14
2.2.1. Általános célok	14
2.2.2. Speciális célok, melyek elősegítik az integrációs törekvéseket	14
2.3. Feladatok	17
2.3.1. Általános feladatok	17
2.3.2. Speciális feladataink a tanulói összetétel következtében	18
2.4. Kulcskompetenciák fejlesztése (NAT).....	18
2.5. További releváns kompetenciaterületek	21
2.6. Fejlesztési területek –nevelési célok	22
2.7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.....	25
2.8. Médiatudatosságra nevelés.....	26
2.9. Felkészülés az erőszakmentes konfliktusmegoldásra	26
2.10. Közlekedésre nevelés	27
2.11. Társadalmi bűnmegelőzés és az áldozattá válás megelőzése.....	27
2.12. Eljárások, eszközök, módszerek.....	28
2.12.1. Az oktató-nevelő munkánk szervezésének sajátosságai	28
2.12.2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munkánk eszköz- és eljárásrendszere	28
3. AZ INTÉZMÉNY SZERVEZETI MODELLJE	30
4. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK ...	32
4.1. A nevelés célja	32
4.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai elveink	32
4.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	33
4.3.1. Készségek, képességek fejlesztése	33
4.3.2. A jellem fejlesztése	33
4.3.3. A kommunikációs képességek fejlesztése.....	34
4.3.4. A néphagyományok szerepe a személyiségfejlesztésben.....	34
4.3.5. Az iskola lehetőségei a helyes szülői attitűd formálásában	34
5. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS, AZ ISKOLAI SZEREPLŐK EGYÜTTMŰKÖDÉSE, A KAPCSOLATTARTÁS SZINTEREI	34
5.1. Az iskola közösségei	35
5. 2. A tanulók közösségfejlesztése.....	37
5.2.1. A pedagógusok általános közösségfejlesztő feladatai szinterei	37
5.2.2. A közösségfejlesztés fő szinterei iskolánkban	38

6. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEINK, ESÉLYEGYENLŐSÉGÜKET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEINK ..	39
6.1 Törvényi háttér	39
6.2. A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel kapcsolatos tevékenységeink	39
6.2.1. A rehabilitáció, rehabilitáció, mint a felzárkóztatás, a tehetség- és a képességbontakoztatás eszköze.....	39
6.2.1.1. A rehabilitációs és rehabilitációs órák szervezése	40
6.2.1.2. A tanulási képességek fejlesztésének célja és feladata rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozásokon a mozgáskorlátozott, tanulásban akadályozott tanulók esetében	41
6.2.1.3. A tanulási képességek fejlesztésének célja és feladata rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozásokon az értelmileg akadályozott tanulók számára	45
6.2.1.4. A tanulási képességek fejlesztésének célja és feladata rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozásokon a pszichés fejlődés súlyos zavarával küzdő tanulók esetében	47
6.2.2. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység.....	53
6.2.2.1. Általános jellemzők.....	53
6.2.2.2. A problémakezelés pedagógiai módszerei	54
6.2.3. A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységeink	54
6.2.4. A pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások helyileg alkalmazott, speciális tartalma	54
6.3. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink	58
6.3.1. Helyzetfeltárás.....	59
6.3.2. Szociális hátrányok enyhítése	59
6. 4. Gyermekek- és ifjúságvédelmi, mentálhigiénés tevékenység.....	60
6. 5. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló egyéb intézkedéseink	61
7. KÖRNYEZETI ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM	63
7.1. Törvényi háttér	63
7.1.1. Az iskolai környezeti nevelés törvényi háttére	63
7.1.2. Az iskolai egészségnevelés törvényi háttére	64
7.2. Az iskola fogyasztóvédelemmel összefüggő feladatai	65
7.3. Állásfoglalásunk az egészségnevelésről.....	66
7.4. Célok, értékek a környezeti- és egészségügyi nevelésben	67
7.5. Egészségnevelés, fejlesztés területei	69
7.6. Intézményi helyzetkép.....	70
7.7 A környezet- és egészségnevelés szinterei az iskolai nevelőmunkában	72
7.7.1 Környezet- és egészségnevelés- hagyományos tanórai keretekben	72
7.7.2. Környezet- és egészségnevelés - nem hagyományos tanórai keretekben	80
7.7.3. Az osztályfőnöki munka és a környezeti – és egészségnevelés	84
7.7.4. A környezet- és egészségnevelési eredmények értékelési szempontjai	85
7.8. A mindennapos testmozgás	86
8. A PEDAGÓGUSOK INTÉZMÉNYI FELADATAI,.....	88
AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI	88
8.1.1.Általános szakmai feladatok.....	88
8.1.2. Részletes szakmai feladatok.....	89
8.2. Az osztályfőnökök feladatai.....	91
8.2.1.Általános szakmai feladatok.....	91
8.2.2. Részletes szakmai feladatok.....	91

9. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNERI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI.....	92
9.1. A tanulók és az iskola kapcsolatrendszere	92
9.2. Az iskolán belüli együttműködés	93
9.3. Az iskola és a szülők együttműködése	93
9.4. Az iskola külső kapcsolatai	95
9.5. Lázár Ervin Program	96
10. AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁNAK ISKOLAI TERVE.....	96
11. AZ ISKOLA EGÉSZÉT ÁTFOGÓ HAGYOMÁNYOK RENDSZERE.....	98
12. A TANKÖNYVEK, TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI.....	103
12.1. A tankönyvválasztás elvei iskolánkban.....	103
12.2. A taneszközök kiválasztásának elvei	104
13. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA ELLENŐRZÉSI, MÉRÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDJE	105
13.1. A tanulók ellenőrzésének, mérésének, értékelésének egységes alapelvei	105
13.2. Ellenőrzési rendszerünk	105
13.2.1 A tantárgyakhoz, a tanulmányi munkához kapcsolódó ellenőrzés.....	105
(főként az általános iskolai és tan. ak. tagozaton):	105
13.2.2. A tanulók személyiségfejlődése, szocializáltsága, attitűdje, fejlődésének ellenőrzése	106
13.3. A tanulók tudásának mérése	107
a) A félévi és év végi mérés.....	107
b) Diagnosztikus mérés.....	108
13.4. A tanulók teljesítményének értékelése.....	108
13.4.1. A tanulók tudásának ellenőrzése, értékelése, az értékelés formái és rendszeressége 110	
13.4.1.1. Értékelés, ellenőrzés az általános iskolai és a tanulásban akadályozottak tanterve szerint tanulóknál	110
13.4.1.2. Értékelés, ellenőrzés az értelmileg közép súlyos fokban akadályozottak iskolai tagozatán.....	112
13.4.2. Az értékelés regisztrálása az iskolai dokumentumokban	115
13.5. A magatartás és a szorgalom értékelése	115
13.6. A magasabb évfolyamba lépés feltételei	117
13.7. A tanulók jutalmazásának formái és elvei.....	118
Azt a tanulót, aki tanulmányi munkáját képességeihez mérten kiemelkedően végzi, aki kitartószorgalmat, vagy példamutató közösségi magatartást tanúsít, hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez, az iskola dicséretben részesíti, illetve jutalmazza. 118	
13.8. A fegyelmező intézkedések formái és alkalmazásának elvei.....	119
14. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYOZÁSA.....	120
Osztályozóvizsga.....	120
Javítóvizsga	121
15. AZ OTTHONI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI,.....	122
SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK RENDJE ÉS SZABÁLYAI	122
16. A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS- A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK	122
A tanulók mozgásállapotának mérése:	123
A) Mozgásállapot mérés mozgáskorlátozott tanulók részére:	123
A méréshez iskolánkban alkalmazott felmérőlap	124

B) Erő - állóképességi felmérés (normál mozgásállapotú tanulók számára)	128
17. A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK ÉS A PEDAGÓGUSVÁLASZTÁS SZABÁLYAI.....	131
18. A CSOPORTSZERVEZÉS GYAKORLATA ÉS SZEMPONTJAI	132
ISKOLÁNKBAN	132
19. A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA	132
20. A KEREK VILÁG ÁLTALÁNOS ISKOLA HELYI TANTERVE	137
20.1. A választott kerettantervek.....	137
• Az értelmileg középsúlyos fokban akadályozottak iskolai tagozatán.....	137
A választott kerettanterv:	137
• Az általános iskolai tanterv szerint tanulók iskolai tagozatán	138
20.2. A tantervek sajátosságai	138
20.3. Óratervek (heti)	138
20.3.1. A tanulásban akadályozottak iskolai tagozatának óraterve.....	138
20.3.2. Az értelmileg középsúlyos fokban akadályozottak iskolai tagozatának óraterve	139
20.3.3. Az általános iskolai tagozat óraterve.....	140
20.3.4. A rehabilitációs, rehabilitációs órák óraterve.....	141
A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, a nevelő-oktató munkát segítő eszközök, felszerelések és helyiségek a fenntartó által biztosítottak.	142
Záradék.....	143

1. BEVEZETŐ

Az iskola hivatalos neve: Kerek Világ Általános Iskola

OM azonosítója: 101204

Az iskola fenntartója: Kerek Világ Alapítvány

Az iskola földrajzi működési területe: 7627 Pécs, Gesztenyés u. 2.

Az iskola beiskolázási körzete: Magyarország egész területe, kiemelten a Dél-dunántúli régió.

1.1 Előzmények

Alapítványunk 1990 óta foglalkozik ép értelmű mozgáskorlátozott gyerekekkel, fiatalokkal, 1993 óta nappali ellátás keretein belül.

„...AZ ALAPÍTVÁNY CÉLJA:

Az alapítvány kiemelten közhasznú szervezet.

Világnézettől, anyagi helyzetétől függetlenül minden rászoruló ember gondozása, ökumenikus keresztény szellemben. A célcsoportok: öregek, állami gondozottak, munkanélküliek, csonka családok, mozgáskorlátozottak és családjuk gondozása és támogatása.

Az alapítvány célja továbbá olyan gondozó-rehabilitációs centrum kialakítása, mely a fentiekben meghatározott célok komplex megvalósítását biztosítja: általános iskolai oktatás, szakmai képzés, szakmai továbbképzés, munkahelyteremtés és foglalkoztatás formájában. ..."

Céljaink eléréséhez olyan családi légkört teremtünk, amelyben a felnőtt, fiatal és gyermek is jól érzi magát, ahol az emberi a társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol mindenki teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a különösséget, a másságot elfogadva.

A szülők által jelzett igény és az addigi eredményeink birtokában 1999/2000. tanévben általános iskolát (speciális vonásokkal) alapítottunk, mely a mozgáskorlátozott, tanulásban akadályozott tanulók oktatását végzi, a nappali ellátással párhuzamosan.

2000/2001-es tanévtől működtetünk iskolánkban tanulócsoporthoz mozgáskorlátozott, értelmileg akadályozottak számára is. Létrehozásának hátterében itt is fontos szempont volt a szülői igény. Ezzel a tagozattal lehetővé vált az iskolán belüli és az alapítvány intézményei közti átjárhatóság, amelyre a tanulók eltérő fejlődési sajátosságai miatt van szükség, természetesen szakértői vélemény alapján.

Feladataink:

1. egyéni komplex vizsgálaton, fejlesztési terven alapuló mozgásnevelési feladatok, kiegészítő terápiák alkalmazása,
2. gyógyászati és rehabilitációs eszközök használata, környezeti adaptáció biztosítása
3. a differenciált, szükségletekhez igazodó segítségnyújtás a képességek fejlesztése során,
4. képességfejlesztés egyéni és kiscsoportos formában,
5. a tanulók felkészítése a továbbtanulásra, a továbbképzésre,
6. az önálló életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása,
7. az eredményes társadalmi beilleszkedés feltételeinek megteremtése,
8. a személyiség gazdagítása az önelfogadással, mások elfogadásával, a toleráns magatartással,
9. az általános emberi értékek, társadalmi normák elsajátítása, azonosulás ezekkel az értékekkel.

1.2 Az iskola önmeghatározása

Feladatunk kiemelten: Pécs és Pécs környékén (Baranya megyében), valamint az ország dél-dunántúli régiójában élő tanköteles korú mozgáskorlátozott, tanulásban akadályozott vagy értelmileg akadályozott-, illetve a súlyos pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók és a tanköteles korú súlyosan és halmozottan sérült gyermekek iskolai nevelése és oktatása, képességfejlesztésük, a habilitációjuk, rehabilitációjuk, az általános műveltségük alapozása az életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően.

Alapító okiratunknak megfelelően befogadunk a „normalitás övezetébe tartozó értelmi összteljesítményű” mozgáskorlátozott és/vagy pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekeket is. Ezt főként általános iskolánk alsóbb évfolyamain tartjuk kívánatosabbnak a készségek-képességek megalapozásának idején. Az a törekvésünk, hogy itt-létükre csak addig kerüljön sor, míg integrációjuk reális feltételei ki nem bontakoznak.

A felső tagozat időszakára olyan tanulók oktatását-nevelését vállaljuk, akiknél a többségi általános iskolában elszenvedett kudarcok sorozata azt bizonyította, hogy az általános iskolai minimum követelményeknek is csak kizárólag folyamatos gyógypedagógiai módszerekkel, gyógypedagógus irányítása mellett tudnak eleget tenni. Erre lehetőséget ad a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete 2. melléklet 9.2.1. pontja: A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók oktatása intenzív terápiás céllal szervezett **időszakos különnevelés keretében**, valamint a többi tanulóval együtt, integrált nevelés, oktatás keretében is történhet.”

Iskolánk az általános iskola 8 évfolyamának elvégzésére ad lehetőséget. Emellett további szolgáltatásaink a következők: napközi jellegű délutáni foglalkozás, logopédia-beszédfejlesztés, gyógytorna, konduktív pedagógia, zeneterápia, mozgásnevelés, augmentatív kommunikáció, látásnevelés, TSMT. Tanácsadással, ügyeik konkrét intézésével is segítjük a családokat. Gondozó, ellátó munkával járulunk hozzá a tanulók egészségügyi ellátásához, a segédeszközök beszerzéséhez és folyamatos használatának elsajátításához. A hétfői, délutáni programkínálatunkkal, szünidei táborunkkal tesszük változatossá, tartalmassá a tanulók szabadidő eltöltését.

Gondoskodunk a tanulók napi ügyeletéről, étkezéséről, az alapvető egészségügyi szokások, önálló tevékenységek elsajátításáról, alkalmazásáról.

Céljaink:

- kialakítani a tanulóknál az egészséges énképet és önbizalmat
- növelni a kudarcűrő képességet
- nevelni az önállóságra
- kialakítani az önálló életvitel lehetőségeit a saját korlátaik megismerésével
- a család összetartása, erősítése
- esélyegyenlőség biztosítása a család többi tagja számára is
- adaptív alkalmazkodó képesség elősegítése
- társadalmi integráció megvalósítása

Feladataink:

- a mozgáskorlátozott, tanulásban- és értelmileg akadályozott, súlyosan-halmazottan sérült, a pszichés fejlődés súlyos zavarával küzdő gyermekek differenciált oktatása – nevelése,
- mozgásfejlesztés, egyénre szabott sérülésspecifikus eljárások, módszerek és terápiák útján.
- az esélyegyenlőség alapjainak megteremtése,
- a számukra szükséges habilitáció, rehabilitáció biztosítása
- önkiszolgáláshoz, önállósághoz tartozó tevékenységek napi, tudatos és rendszeres gyakorlása
- önrendelkező élethez szükséges magatartásformák kialakítása, gyakorlása
- felkészítés a sajátos, egyéni lehetőségeikhez mért társadalmi integrációra

Az egyes sérülésekből adódó hátrányos következményeket igyekszünk csökkenteni, vagy ellensúlyozni a képességek olyan tervszerű fejlesztésével, amely az egyéni fejlődési sajátosságához szabottan történik annak érdekében, hogy növendékeink a lehető legtöbb útravalót kapják eljövendő felnőtt életükhöz.

Mindezt

- egységes pedagógiai szemlélettel és követelményrendszerrel
- nyugodt, nyitott légkörben
- a diagnózistól, mozgásállapottól függő megsegítés technikáinak ismeretében

- az egyéni fejlesztési tervek alapján, az egyénre szabott fejlesztési eljárások végrehajtásával
- jól felkészült, emberséges, de reálisan követelő, az életvezetéshez mintát adni tudó pedagógusok segítségével kívánjuk elérni.

A gyermekeinknek adottságaik figyelembe vételével lehetőségük van az integrációra, vagy iskolánkban végzik el a nyolc osztályt. Ez abban az esetben is lehetséges, ha ép értelmű a tanuló, de a súlyos mozgásállapota, illetve pszichés fejlődésének súlyos zavara miatt nem célravezető az integráció.

Szakmai kapcsolataink útján olyan szakképző iskolákat, alapítványokat ismertünk meg, akik lehetőséget adnak továbbtanulásra. Ehhez iskolánk biztosítja a megfelelő pályaorientációs előkészítést.

1.3. Az iskolába kerülés feltétele, a felvétel és átvétel szabályai

Az iskola beiskolázási körzete: Magyarország egész területe, kiemelten a Dél-dunántúli régió. Az iskola beiskolázási körzetéből vesz fel tanulókat. Az iskolába kerülés feltétele, a Szakértői bizottságok által kiállított szakértői vélemény.

Az iskolába kerülés feltétele:

- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat javaslata
  - Baranya Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottsága javaslata
  - Sajátos nevelési igény:
  - Mozgáskorlátozottság, valamint mozgáskorlátozottsághoz társuló tanulásban-, vagy értelmi akadályozottság
  - Tanulásban-, vagy értelmi akadályozottság
  - A pszichés fejlődés súlyos zavara
  - Autizmus, ADHD
  - Neurológiai vizsgálat, javaslat
  - Ortopédiai szakorvosi vizsgálat, javaslat
  - Felsőbb évfolyamokra való jelentkezés esetén előző iskolai bizonyítvány
  - Szülői kérelem
- Érzékszervi sérülés, kommunikációs probléma nem kizáró ok.

Az iskolaváltás feltételei:

- szakértői javaslat a gyermek vizsgálatát végző szakértői bizottság(ok)tól
- szülői kérelem

A tanulói jogviszony

Keletkezésekor a köznevelési törvény 50.§ -a irányadó

A tanuló (magántanuló/egyéni munkarend szerint tanuló is) az iskolával tanulói jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik. A felvétel és átvétel jelentkezés alapján történik.

A felvételtől vagy átvételtől az igazgató dönt a szakértői javaslatok alapján.

Megszűnések a köznevelési törvény 53.§-ban megfogalmazottakat alkalmazzuk.

Megszűnik a tanuló jogviszony a 8. évfolyam befejezésekor, kiiratkozáskor, a szülő írásbeli nyilatkozata alapján, illetve ha a tanulót másik iskola átvette. A jogviszony megszűnését a megfelelő dokumentumokban a megszűnés után jelezni kell – beírási napló, törzslap, osztálynapló, KIR.

Szüneteltetések a köznevelési törvény 56.§.(3) bekezdése alapján kell eljárni.

Egyéni munkarend (A 2019. szeptember 1. napjától hatályba lépő törvényi rendelkezések alapján, az eddig magántanulói jogviszonyként ismert jogintézményt felváltotta az egyéni munkarend intézménye) 2011. évi CXCV. törvény (27§, 45.§

Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető. Az egyéni munkarenddel rendelkezőt - az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével - az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni. Azonban valamennyi tantárgyból osztályozó vizsgát köteles tenni, az egyéni munkarend ugyanis nem mentesíti a tanulót egyetlen tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése alól sem.

Ezen időszak alatt:

- a tanuló mentesül a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokon való részvétel alól; felkészítéséről a szülő gondoskodik, a tanuló egyénileg készül fel (nem SNI tanuló esetében)
  - a sajátos nevelési igényére (SNI) tekintettel egyéni munkarendű tanuló, vagy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTM), erre tekintettel egyéni munkarendű tanuló iskolai neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az iskola köteles gondoskodni;
  - a tartós betegsége tekintettel egyéni munkarendben tanuló felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról az iskola köteles gondoskodni;
  - a tanuló az iskola igazgatójának előzetes engedélyével részt vehet a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon;
  - a tanuló kérelemre, az iskola igazgatójának engedélyével felvehető a napközibe ill. a tanulószobai foglalkozásokra;
  - az iskolában az egyéni munkarendben tanuló magatartását és szorgalmát nem kell értékelni, de félévi és tanév végi osztályzatainak megállapításához az iskolában osztályozó vizsgát kell tennie valamennyi tantárgyból az iskola pedagógiai programjában foglaltak szerint;
  - a külföldi tartózkodásra tekintettel egyéni munkarendben tanuló esetében a félévi minősítés az igazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.
- Ha az egyéni munkarend tartama alatt a tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét.

Az egyéni munkarend engedélyezése iránti kérelmet az Oktatási Hivatal közigazgatási hatósági eljárás keretében bírálja el.

A tanulók egész napos foglalkoztatása

Az egész napos foglalkozást igénylő tanulóknak igény szerint napközi jellegű és tanulószobai csoportokat szervezünk. A csoportok szervezését igényfelméréssel kezdjük.

Igényfelmérés

- minden év májusáig felmérjük a következő tanévre szóló igényeket
- írásban a felvételtől és az esetleges elutasításról az előző tanév végén tájékoztatjuk a szülőket.

Felvétel

- lehetőség szerint minden jelentkezőt fogadunk.

Elutasítás esetén figyelembe kell venni:

- mindkét szülő dolgozik,
- a gyermek felügyelete - ellátása nem biztosított,
- a tanuló érdeke, iskolai felkészülése szükségessé teszi a felvételt,
- gyermekvédelmi esetek feltárása után a gyermekvédelmi felelős javaslatát.

2. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI, KOMPETENCIA TERÜLETEI

2.1. Alapelvek, értékek

2.1.1. Általános alapelvek, értékek

Iskolánk nevelő-oktató munkáját az alapvető emberi értékek, a nemzeti értékek, a környezeti értékek és a másság, valamint a más népek iránti nyitottság hatja át.

Alapvető emberi, nemzeti és környezeti értéknek tekintjük:

- a gyermeki egyéniség tiszteletét
- a felelősségtudatot
- a közösségi demokráciát
- a pozitív jellemvonásokat, alapvető erkölcsi normákat
- az általános műveltség szilárd alapjait
- toleranciát, megértést, nyitottságot a másság, más népek, más kultúrák iránt
- a beteg, sérült emberek iránti elfogadó, segítőkész magatartást
- esélyegyenlőséget, a kiteljesedést, az emberi szabadságot
- nemzeti hagyományainkat, nemzeti azonosságtudatunkat
- az európai közösség kultúráját
- a világnézeti és vallási sokszínűséget
- fogékonyságot a környező természet értékei iránt
- felelősséget a társadalmi és természeti környezetért
- igényt a kulturált, esztétikus környezetért.

2.1.2. Speciális alapelvek, értékek

- Minden tanulónál meg kell találni az oktatás, nevelés és rehabilitációs foglalkozások során a legcélravezetőbb módszereket, eszközöket. Nevelő-oktató munkánk során arra törekszünk, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek adottságainak és korlátainak figyelembe vételével a legteljesebb habilitációt vagy rehabilitációt tegyük lehetővé, hogy a hiányzó vagy sérült funkciókat helyreállítsuk, kompenzáljuk, új funkciókat alakítsunk ki, az ép funkciókat bevonjuk a hiányzók pótlására.. („Egyéni bánásmód elve.”).
- Fontos, hogy az iskolába lépéstől kezdődően állandóan motiváltak legyenek, nem csupán értelmi vonatkozásban, hanem érzelmi kapcsolatok teremtésében is. („A motiváltság elve.”)
- A szükséges mozgásfunkciók kialakítása, gyakorlása megfelelő élethelyzetekben is történjen. A sajátos nevelési igényű tanulók személyiségét figyelembe véve, a foglalkozásokat a hétköznapi élet játékos tevékenységébe építjük be. A vidám, felszabadult légkör esetén könnyebben elnyerjük bizalmukat, könnyebben és készségesebben tesznek eleget a velük szemben támasztott követelményeknek. („A játékoság elve.”)
- A személyes tapasztalat, *cselekvés útján a szerzett ismeretek felhasználásának, alkalmazásának elve.*
- A gyermeki képességeket figyelembe vevő, *reális elvárások elve.*
- *A differenciált foglalkozás és a rendszeresség elve.* Nagyon fontos az azonos elvárásokat, követelményeket támaztó következetes nevelés.
- Minden gyermeknek éreznie kell, hogy a kapott feladatot sikeresen hajtotta végre.(CP-s gyermeknél ez különösen fontos.) A kudarcélmény a korábban már elsajátított és sikerrel végrehajtott tevékenységeket emocionálisan gátolhatja. A gyermeknek általában sikerélményt okoz, ha megfigyelhetik saját fejlődésüket, még akkor is, ha az igen csekély mértékű. Az értékelést úgy élje meg, mint a fejlődés rögzítését, visszajelzését. A tanuló értékelése mindig önmagához viszonyítva történik („A sikerélmény biztosításának elve.”)
- *A pozitívumokra való támaszkodás elve.*
- A mozgáskorlátozott gyermekeknél nagyon fontos az oktatás tempója, melyet képességei alapján kell megszabni. Ha a gyermek jól felkészült, fokozatosan csökkenthetjük a segítségadást, hogy önállóan is elvégezhesse a feladatot. („A fokozatosság elve.”)
- Minden tanulónál egyénileg kell elbírálni, hogy milyen feltételek mellett optimális az oktatása, nevelése. ezek a tárgyi (célszerű berendezés, tárgyak célszerű elrendezése, egyénre szabott feladatlapok, füzetek, könyvek, íróeszközök, ceruzafogók stb.) és módszertani feltételek (egyéni testhelyzet, ceruzafogás, differenciált feladatok, napirend, egyéni fejlesztési terv a komplex vizsgálat után). („A szükséges feltételek biztosításának elve.”)

Segítségnyújtás: a gyermek akkor lesz képes egy feladatot megoldani, ha megfelelő helyzetbe hozzuk, segítséget, kiegészítést adunk. (Ha például a gyermek finommotoros képességei gyengék, gondoljuk végig a technikai segédeszközök sorát, vagy egy másik testrész alternatív használatának lehetőségét.)

2.2. Célok

2.2.1. Általános célok

- Pedagógiai tevékenységünket a gyermek mindenek feletti érdeke vezérelje!
- Gyermekközpontú szemlélettel a társadalmi szocializációt segítő képességek fejlesztésével a mozgáskorlátozott, és/vagy tanulásban – illetve értelmileg akadályozott tanulók személyiségét a megfelelő irányban fejlesszük.
- Ismertessük fel és fogadtassuk el önmaga és társai másságát, az iskolához való pozitív viszony kialakítását, meleg érzelem-gazdag légkör megteremtését.
- Tudatosan fejlesszük jól működő képességeik, értékeik, adottságaik megismerését, reális önértékelésüket, erősítsük kudarctűrésüket, önbecsülésüket.
- Alapozzuk meg a számukra elsajátítható műveltség tartalmát, készítsük fel őket a speciális szakképzésre, munkavállalásra, önálló életvitelre.
- Teremtünk valóságos tanulási környezetet, közvetítsünk elemi ismereteket, nyújtunk alkalmazható tudást
- Fejlesszük az önálló tanulás és ismeretszerzés képességét egyénre szabott tanulási módszerek és technikák kialakításával, hosszabb időkeret biztosításával
- Törekedjünk a hagyományos értékek megőrzésére és továbbvitelére a morális értékek képviselőit.
- A kommunikációs készségek alakításával sajátíttassuk el az alapvető viselkedési szokásokat, fogadtassuk el a magatartási és társadalmi normákat.
- A testi és lelki egészség megőrzése érdekében segítsük elő a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását. Alakítsuk ki igényüket az egészséges életmód, a tartalmas szabadidős tevékenységek iránt. Tegyük fogékonnyá a tanulókat saját környezetük, a természet és a társas kapcsolatok értékei iránt
- Biztosítsuk a hibázás jogát az elfogadó, nyugodt légkörrel, a bizalommal és a pozitív megerősítéssel
- Egész ***pedagógiai munkánkat meghatározó cél***, hogy tanítványaink sérüléseik ellenére érzelmileg kiegyensúlyozott, önmagukat és másokat elfogadó, önmegvalósítási lehetőségeiket kereső gyermekké, majd felnőtté váljanak.

2.2.2. Speciális célok, melyek elősegítik az integrációs törekvéseket

- Az önkiszolgálás minél magasabb fokának elérése (öltözködés, étkezés, WC használat stb.)
- A reális önismeret alapján az önálló életvitel lehetőségeinek megismertetése, a saját korlátaik belátására való képesség formálása.
- Önmaga és társai elfogadásának kialakítása.

a.) Mozdásnevelési célok:

- károsodott tartási és mozgási funkciók javítása, optimális működésének biztosítása
- állapotromlások, másodlagos károsodások kialakulásának megelőzése
- motoros képességek fejlesztése

- mozgásos alkalmazkodóképesség kialakítása
- praktikus mozgások kialakítása
- segédeszközök használata
- sportolás lehetőségének biztosítása.
- helyzet- és helyváltoztatás egyéni kialakítása (szükség esetén segédeszközökkel)
- a kézműködés kialakítása, optimális szintre hozása
- a beszéd motoros működésének elősegítése
- a mindennapos tevékenységhez szükséges motoros feltételek megteremtése
- rendszeres szakorvosi ellenőrzés, javaslat, az orvosi rehabilitáció figyelembevétele.

b.) Nevelési célok:

- Az egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- A kudarcűrő képesség növelése
- Aktivításra ösztönzés, motiváltság elősegítése
- A számukra szükséges sikerélmény biztosítása
- Az alkalmazkodó képesség kialakítása
- Az alapvető testi higiénias szabályok megismertetése
- A helyes mozgásminták rögzítése és alkalmazása a napirendbe ágyazva
- A meglévő mozgáskészség védelme, balesetvédelem

c.) Oktatási célok:

- Speciális nevelési szükségleteiknek megfelelő oktatás biztosítása
- Inger gazdag környezet széleskörű biztosítása
- A gondolkodási funkciók fejlesztése (analízis - szintézis, rövid- és hosszú távú emlékezet, problémamegoldó képesség)
- Észlelés fejlesztése (vizuális, auditív, kinezetikus, taktilis)
- Kommunikáció fejlesztése (verbális, nonverbális)
- Énkép fejlesztése (testséma)
- Kreativitás fejlesztése
- Képzelet, fantázia fejlesztése
- Általános tájékozottság elérése

Céljainkat akkor tekinthetjük elértnek, ha:

- tanulóink kulcskompetenciáit, alapvető készségeit, képességeit, az életkori és egyéni sajátosságaiknak megfelelően fejlesztjük,
- tanulóink pedagógiai igényes, magas szintű oktató-nevelő munka során sajátítják el a számukra használható tudást biztosító ismereteket,
- az iskola biztosítja az optimális feltételeket a szellemi, fizikai fejlődéshez, önálló ismeretszerzéshez,
- a tehetséggondozás és felzárkóztatás során minél több tanulóink jut el saját képességei maximumára,
- a digitális írástudás felhasználói és alkalmazói szinten minden tanuló számára elérhető
- tanulóink minden segítséget megkapnak hátrányaik leküzdéséhez, a továbbtanuláshoz és a társadalomba való beilleszkedéshez,
- tanulóink elsajátítják az alapvető viselkedési szokásokat, elfogadják a társadalmi normákat, pozitív beállítódásokat, s ezek beépülése mindennapi kommunikációjukban,

- viselkedésükben tetten érhető,
- kialakul a tanulóban az egészséges életmód és a kulturált szabadidő eltöltésének igénye,
  - tanulóink rendelkeznek önmaguk és a társak másságának pontos ismeretével, a megértéssel, a türelemmel, és ha elkerülik és elítélik mások hátrányos helyzetével való visszaélést,
  - a sajátos nevelési igényű tanulók egyénre szabott fejlesztése növeli önbizalmukat és kudarcűrő képességüket, a gyermekek sérülésétől függően felkészíti őket az önállóság általuk elérhető legmagasabb szintjére,
  - az intézmény tartósan képes a különböző szociokulturális háttérrel és eltérő képességekkel érkező gyerekek fogadására és együttnevelésére
  - az iskola –szülők párbeszéde teljessé válik.

Nevelési - oktatási és képzési célok életkori szakaszokhoz rendelve

A kisiskoláskor

- Az óvodás létből az iskolai életformára történő zökkenőmentes átvezetés.
- Az iskolai élet, a társas kapcsolatok szokásrendjének pontos elsajátítása.
- A feladat- és szabálytudat erősítése.
- Az érdeklődés, az aktivitás, a tevékenység iránti igény felkeltése, ébrentartása.
- A saját fejlődési ütem elfogadása, önismeret alapozása.
- A közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása.
- Az alapvető kultúrtechnikák elsajátítása, a kommunikáció fejlesztése.
- A játék megszerettetése a tanulási helyzetekben, a szabályjátékok, a didaktikai játékok örömeinek megélése, a kortárs csoport felfedezése.
- Gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez, a képesség, a tartós figyelem, a megtartó emlékezet fejlesztése.
- A személyiség értelmi, érzelmi, akarati oldalának, pozitív tulajdonságoknak erősítése.
- A kulturális, a szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése felzárkóztatás, törekvés a nem fogyatékos gyermekek iskolai csoportjaiba történő visszavezetésre. Az iskolán kívüli társas kapcsolatok erősítése.

A serdülőkor

- Az önismeret erősítése, reális kép kialakítása önmagáról, lehetőségeiről, korlátairól.
- Az önképviselés, megnyilatkozás, véleménynyilvánítás elsajátítása.
- Ismeretszerzés a továbbtanulási lehetőségekről, pályaválasztásról.
- Az általános műveltség elemeinek gazdagítása, ismeretek szélesítése, strukturálódása, megerősítése.
- Az önálló életvitel, a társadalmi beilleszkedés módjainak, lehetőségeinek megismerése, gyakorlása.
- Felkészítés a társadalmi szerepre, a magánélet szerepeire, a konfliktusmentes kapcsolat-építésre, szocializációra.
- Az önálló tanulás, a megismerés módszereinek, műveleteinek, elsajátítása, alkalmazása a tanulók életkorának, fejlettségének megfelelően.
- Egészségmegőrző, környezet óvó attitűd kialakítása.

- A jól működő képességek fokozott fejlesztése, a sérült képességek korrigálása, kompenzálása.
- A személyiség érzelmi, akarat oldalának stabilizálása.
- Az egyéni különbségek, a másság elfogadása kortárs csoportban, közösségben.

2.3. Feladatok

2.3.1. Általános feladatok

- a pedagógiai munka középpontjában a személyre szóló fejlesztés álljon
- sajátítsuk el az adottságokhoz és korlátokhoz rugalmasan alkalmazkodó mennyiségű és minőségű műveltség tartalmakat- a kulcskompetenciák fejlesztése
- gazdagítsuk az érzélemvilágot, fejlesszük a felelősségtudatot, a kitartást
- alapozzuk meg a tanulási szokásokat
- sajátítsuk el az önálló ismeretszerzés technikáit, a feladat- és problémamegoldás módszereit
- segítsük a gyerekeket tanulási nehézségeik leküzdésében, hátrányaik csökkentésében
- erősítsük a humánus magatartásmintákat, a pozitív viselkedési szokásokat, biztosítsuk az elfogadó nyugodt légkört
- elégítsük ki a gyermekek mozgásigényét a mozgáskultúra megalapozásával, fejlesztésével
- fejlesszük alapkompenciáikat, az olvasás, írás, számolás képességét, a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat kialakítását, ha szükséges, speciális módszerek és a digitális pedagógia alkalmazásával
- fejlesszük a tanulóknál azokat a készségeket, képességeket, amelyek a környezettel való harmonikus kapcsolathoz, illetve a társadalomba való beilleszkedéshez szükségesek
erősítsük a pozitív jellemvonásokat: az önismeretet,
a segítőkézséget,
a szolidaritás érzését,
az empátiát,
az együttműködési készséget,
a megbízhatóságot, a becsületességet,
a szavahihetőséget.
- gyakoroltassuk a demokratikus normarendszert az elemi állampolgári ismeretek és a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus ismeretek elsajátításával
- tudatosítsuk az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát, ezek fontosságát a kortárs kapcsolatokban
- építsük tovább az alpműveltséget az önálló tanulás és az önművelés gyakoroltatásával, a képességek célirányos fejlesztésével, a közvetett kommunikáció gyakorlásával, a művészeti készségek fejlesztésével, a digitális írástudás elsajátításával
- biztosítsuk a tanulóknak a folyamatos visszajelzést teljesítményükről, magatartásuk és szorgalmuk minőségéről
- a tanórán kívüli foglalkozásokkal, az iskolai rendezvényekkel segítsük a tartalmas és személyiségüket gazdagító szabadidő-eltöltést
- törekedjünk a tanítási órák hatékony és maximális kihasználására.

2.3.2. Speciális feladataink a tanulói összetétel következtében

- olyan rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységrendszer alkalmazása, amely figyelembe veszi a fogyatékoság típusát, súlyossági fokát, kialakulásának idejét, a tanuló sajátosságait, a társadalom integrációs elvárásait
- sajátos nevelési igényű tanulóinknál sérülés-specifikus egyéni fejlesztési tervek alapján történő oktatása
- a tanulásban akadályozottak és más fogyatékosok fejlesztése a sérülés-típusához igazodó csoportos és egyéni oktatással-neveléssel, melynek során kiemelt hangsúlyt helyezünk a sérült funkciók korrekciójára
- a tanulók értelmi fejlesztése a sérülés súlyosságához alkalmazkodva
- a sérült kommunikáció különböző szintjeinek korrekciója, fejlesztése a sérülés típusától és súlyosságától függően
- mozgásfejlesztés, korrekció a sérülés típusától és súlyosságától függően
- a követelmények teljesítéséhez az egyéni haladási ütemet figyelembe vevő, rugalmas, időkeret biztosítása azon tanulóknak számára, akiknél az évfolyamra meghatározott követelmények teljesítése akadályozott
- sokoldalú szemléltetéssel, cselekvéssel biztosítani az egyes tantárgyakhoz kötődő képesség- és készségfejlesztés, a tevékenységek bővülő körét
- a szülők és az iskola között olyan kapcsolat megteremtése, ahol a nevelési feladatok megvalósításában partnerként vesz részt a szülő
- nyílt napok szervezésével nyújtunk betekintést a z oktató-nevelő munkánkba

2.4. Kulcskompetenciák fejlesztése (NAT)

A kulcskompetenciák a tudás megszerzéséhez és megújításához, valamint a személyes önmegvalósításhoz szükségesek. Hozzájárulnak a sikeres élethez egy tudásalapú társadalomban. Pedagógiai feladataink a kulcskompetenciák fejlesztésére épülve segítik a tanulók személyiségfejlesztését a tanítási órán, illetve a tanórán kívüli foglalkozásokon.

Az iskolai nevelés-oktatás a sokoldalú készség és képességfejlesztés kiváló terepe. A NAT- ban előírt kulcskompetenciák és az erre épülő kiemelt fejlesztési feladatok mindegyik műveltségterületen megjelennek. Az egyes műveltségterületek, tantárgyak kiemelt fejlesztési területei és az ezekhez kapcsolódó tartalmi és fejlesztési feladatok részletesen megjelennek a helyi tantervben.

Kommunikációs kompetenciák: anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a gondolatok, érzések és érzelmek kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt, valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot az élet minden területén: családon belül, iskolában, társadalmi érintkezések, szabadidős tevékenységek, stb. során.

Az idegennyelv-tanítás és -tanulás a nyelvtudás megszerzésén túl hozzájárul a megismerő folyamatok fejlődéséhez, más tanulási területek fejlesztési céljainak és nevelési feladatainak megvalósításához. A nyelvtanulás során közvetített ismeretek segítik az adott nyelvet használó emberek megismerését, az egyes kultúrák, valamint az azok közötti eltérések megértését, a nyitott és befogadó életszemlélet kialakítását.

Az idegen nyelvi kommunikáció, mint kulcskompetencia az enyhén értelmi fogyatékosok nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel, a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. Hosszabb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, játékos keretek között történő megvalósításra, helyzetgyakorlatokra van szükségük az elsajátításhoz.

Idegen nyelvi kommunikáció: A NAT változása miatt összevonásra került az anyanyelvi kommunikációval

Matematikai, gondolkodási kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, ezzel felkészítve az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is.

A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek olyan fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia magában foglalja a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, grafikonok, táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- megfelelő matematikai eszközök használata
- az igazság tisztelete
- a dolgok logikus okának (kauzalitás) és érvényességének megkeresése
- mindennapokban használható tudás
- problémamegoldó készség
- lényeglátás
- kíváncsiság
- egyénileg, társal és csoportban való munkálkodás
- matematikai fogalmak ismerete
- alapvető törvényszerűségek nyomon követése: az egyes elméleti modellek igazolása a mindennapi életből merített empirikus tapasztalatok útján
- összefüggések felismerése
- tudjon érvelni, tudja követni az érvelése folyamatát
- tudja megindokolni matematikai úton az eredményeket
- bizonyítások megértése
- matematikai eszköztudás szerepe a természettudományi és műszaki életpályára való szocializálás terén
- matematikai kommunikációs készség

Természettudományos és technikai kompetencia a NAT változásával kimarad a kompetenciák köréből

Digitális kompetencia

Ez a kulcskompetencia magában foglalja az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát, az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetését.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- eszközök megismerése, használata
- szövegszerkesztési ismeretek
- információkeresés és kezelés
- kreativitás
- munka világában való eligazodás
- élethosszig tartó tanulás

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetencia (korábban: Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia)

A tanuló tudatosan készül későbbi munkavállalói szerepére, ezért megismeri a munka világát érintő alapvető jogi szabályozást, illetve tájékozódik a munkaerő-piaci szerepekről, a munkaerőpiac helyzetéről, változásairól. Felismeri a szerepét a társadalmi munkamegosztásban.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben megismerni tágabb környezetét – a munkahelyén is – és képessé teszi a kínálkozó lehetőségek megragadására. Célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást is jelenti.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- kihívások felismerése, értelmezése
- a pénz világában való tájékozódás
- tervezés, szervezés, irányítás
- a kommunikálás
- a tapasztalatok értékelése
- kockázatfelmérés és vállalás
- egyéni és csapatomunkában történő munkavégzés.

Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság (korábban: Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség)

Az esztétikai-művészeti tudatosság minden műveltségterületen megjelenik. Magában foglalja az esztétikai megismerést, az elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését.

Művészeti önkifejezés, műalkotások és előadások elemzése, saját nézőpont összevetése mások véleményével – képességek tartoznak ide.

Különösen fontos az irodalom, a dráma, a bábjáték, a művészetek területén a zene, a vizuális művészetek kultúrája, a modern művészeti kifejezőeszközök, a fotó, a mozgókép fontossága.

A művészet alapvető emberi szükséglet, a művészi alkotás pedig az ember legősibb kifejezési módja. A művészet köznevelésben betöltött szerepe nem önmagáért való, feladata egyensúlyt teremteni az értelmi-érzelmi intelligencia fejlesztésében. A tanuló belső világának érzelmi gazdagsága pozitívan hat a gondolkodás, a kreativitás, az emlékezőtehetség képességeire.

Az általános iskola felső tagozatán e kompetencia fejlesztésének legfontosabb feladata az örömteli és többféle cél érdekében folyó alkotótevékenység segítése, a kreativitás fejlesztése céljából a kísérletezés bátorítása, a problémamegoldó gondolkodás gyakorlása.

A művészi-alkotói szabadság korlátjaként jelenik meg mások jogai, a nemzet és az emberiség elleni, azzal megalkuvó vagy tevőlegesen közösséget vállaló magatartás elítélése, és etikai alapú megítélése, különösképpen a XX. századi totális diktatúrákkal kapcsolatban.

A tanulás kompetenciái (korábban: A hatékony, önálló tanulás)

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, minden műveltségi területen, az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is ide értve. Ez jelenti egyrészt az új ismeretek megszerzését, feldolgozását, beépülését, másrészt útmutatások keresését, alkalmazását jelenti.

A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit használja otthon, munkában, tanulásban, képzésben egyaránt.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- motiváció
- saját tanulási stratégia megismerése és alkalmazása
- önismeret
- önértékelés, illetve mások objektív értékelése
- figyelem
- segédeszközök használata
-

Személyes és társas kompetenciák

A pozitív énkép, a testi-lelki egészség, az alkalmazkodás készségei, a kiegyensúlyozott társas kapcsolatok és a tudatos életvitel; a tanuló tisztában van alapvető jogaival, kötelezettségeivel és kisebb-nagyobb közösségeihez fűződő felelősségével.

2.5. További releváns kompetenciaterületek

A fent felsorolt kulcskompetenciákon felül a következő nevelési területek fejlesztése áll pedagógiai munkánk középpontjában:

- Egészséges életmódra nevelés, testi, lelki egészség, mely a tanórai és az egyéb foglalkozások során az egészségnevelési és környezeti nevelési programmal (benne a komplex intézményi mozgásprogrammal) koherensen jelenik meg a gyakorlatban, a fizikailag aktív, egészségtudatos életvezetésre, a motoros műveltség eszközeivel való személyiségfejlesztésre és a tehetséggondozásra épül, továbbá szervesen magába foglalja az egészségmegőrzést is.
- Környezettudatos magatartásra nevelés, mely a fenntarthatóság szempontjaira koncentrálna.
- Társkapcsolatokkal kapcsolatos ismeretek elsajátíttatása.
- Tanulásirányítás – önálló tanulásra való nevelés.
- Szabadidő szervezése a környezeti nevelés követelmények figyelembe vételével.

- Aktív állampolgárságra nevelés (konfliktuskezelés, együttműködés képessége), melynek szerves része az egészséges nemzeti öntudatra szocializálás.
- Értéorientációk, beállítódások kialakítása (felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedésformák) elsősorban az etikai alapú megközelítésmód paradigmája.
- Nemzeti összetartozás ápolására irányuló hazafias elköteleződésre nevelés, mely nem irányulhat még látens módon sem a szegregáció, a kirekesztés, a nemzetiségek és más nyelvi-vallási etnikumok (pl. zsidóság) diszkriminációjára.

2.6. Fejlesztési területek –nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

A nevelésünk alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Hangsúlyt kell helyezni a közelmúlt viharos történelmi eseményeinek etikai alapú megítélésére, a XX. századi totális diktatúrák lélektelen, emberellenes voltának sokoldalú bemutatására, különös tekintettel a társadalomtudományi és művészeti tantárgyak oktatása terén.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az iskolai élet, az osztályközösség élete az aktív állampolgárságra és a demokráciára nevelés helyszínei. Az iskolai élet teljes folyamatában, a tanulók aktív részvételére építő tanítás- és tanulásszervezeti eljárásokkal, az iskolai élet demokratikus gyakorlásával a tanulók aktív állampolgárrá válását alapozzuk meg. A cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A felelős, hazájáért cselekedni akaró és tudó állampolgárrá nevelésnek szerves része a demokratikus jogállam és a nemzeti függetlenség (szuverenitás) ellen fellépő törekvések felismerése, és annak megértése, hogy a diktatúrák elleni küzdelem minden korban elsődleges állampolgári kötelezettség, hiszen a jogtiprásból sohasem születhet jog. Ennek alapján kell a XX. századi totális diktatúrák jellemzőit is feldolgozni, feltárva e rendszerek emberiség ellen elkövetett soha el nem évülő bűntetteit is. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelességeket. Minden évfolyamon fontos feladat – az életkori sajátosságok, és egyéb specifikációk mentén – Magyarország alaptörvényének, különösen a Nemzeti Hitvallásban és az Alapvetésben foglaltak megismertetése.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Európa a magyarság tágabb hazája. Legyenek nyitottak és elfogadóak tanulóink az európai kultúrák, szokások, életmódok, vallások, a másság iránt. Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. A hazafias nevelés jelen van az összes műveltségi területen. Meghatározó szerepe van a nemzeti értékek, hagyományok megismertetésének. Cél a nyitottság megőrzése a nemzeti értékek iránt,

amely alapja lehet másfajta kultúrák iránti fogékonyságnak, toleranciának. Iskolánkban a nemzeti öntudatra és a hazafiasságra nevelés egyrészt a tantárgyi struktúrában, vagyis a tanórák keretein belül, másrészt a közösségi programok által valósul meg. Nemzeti, népi kultúránk értékei és hagyományai, az otthon, a lakóhely, a szülőföld tisztelete többször megjelennek a hon- és népismeret, a magyar nyelv és irodalom, a történelem, a földrajz, a rajz és vizuális kultúra, és az ének-zene órákon is. A jeles magyar személyiségek életével kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat az adott történelmi korszak eseményeinek összefüggésrendszerébe ágyazva tárgyaljuk történelem órákon. Nem feledkezünk meg arról sem, hogy a híres feltalálók, tudósok, művészek és sportolók esetében utalást tegyünk arra, hogy mely tantárgyak keretében, milyen területetekkel kapcsolatosan találkozhatnak még a tanulók a kiemelkedő magyar személyiségekkel. (Például Kölcsey Ferenc a reformkori magyar irodalom, Kazinczy Ferenc a nyelvújítás, Kodály Zoltán a népzene, Bolyai János a geometria, Szent-Györgyi Albert a kémia kapcsán is a diákok látókörébe kerül, s a példákat még hosszasan sorolhatnánk.) Az iskola által szervezett változatos közösségi programok (ünnepségek, megemlékezések, versenyek, vetélkedők, tanulmányi kirándulások, kulturális intézmények látogatása, stb) során számos lehetőség kínálkozik arra, hogy ráirányítsuk a tanulók figyelmét a közösséghez tartozás, a hazaszeretet, a nemzeti értékek és azok védelmének kiemelkedő jelentőségére. Közös, hagyományos ünnepeink mindegyike a magyar történelemhez, vagy a magyar népi kultúrához kapcsolódik. Keresztény ünnepeink megünneplésében is a magyar szokások és kapcsolatok kapnak hangsúlyt. Ünnepeink, kulturális programjaink a teljesség igénye nélkül: Az aradi 13 vitéz napja, Szent Márton napja, Farsang, Március 15. nemzeti ünnepünk, a Költészet napja április 11-én, József Attila születésnapján, pünkösdi királyválasztás, stb.

Hangsúlyt fektetünk ugyanakkor arra is, hogy a diákok nemzeti öntudata ne párosuljon más nemzetek lebecsülésével, hanem olyan egészséges hazafiasság jellemezze, amely a más népek által elért eredményeket és az általuk létrehozott értékeket is tiszteli és elismeri. A nemzeti öntudat egészséges voltától idegen mindenféle nacionalizmus – így a nemzetiségek, a vallási- nyelvi etnikumok, történelem- és jelenformáló szerepének és államalkotó létük elismerésének az iskolai nevelés-oktatás egészében evidenciának kell lennie.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az egyén alkotó tevékenysége során alakul ki önmagához való viszonya, önmagáról alkotott képe. Kialakul az önmegismerés, önkifejezés, önállóság, önkifejezés igénye, a fogékonyság az alapvető erkölcsi, etikai normák iránt. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező áttrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését az iskolai életbe. Kitüntetett feladata az intézménynek így a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolában foglalkozni kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

Az iskola számos fórumon bevonja a szülőket is az iskolai életbe, ezáltal is segíti a családban betöltött szerepek megismerését, tudatosítását. Számolnunk kell azzal a ténnyel is, hogy tanulóink egy jelentős része nem teljes családban nevelkedik, a szülők adott esetben egyedül nevelik őket, vagy nem élnek együtt. Az iskola konkrét feladata, hogy ez semmilyen hátrányt ne jelentsen számukra az iskolai életben. Az intézménynek szükség esetén egyfajta védőhálót kell képeznie, melyben családtagnak érezhetik magukat, s melynek keretein belül felkészülhetnek saját családon belül betöltendő szerepükre. A pozitív minta segíti a harmonikus családi életre való felkészülést, illetve ennek igényét.

A családban megtapasztalható biztonság és szeretet légköre az iskolában is megvalósul és pozitív mintát ad a tanulóknak.

Iskolánk méreteit tekintve is családias, a tantermek, a folyosó, az udvar kialakításánál a praktikum mellett a barátságos hangulat megteremtése is szempont volt.

Hagyományaink, ünnepeink mind elősegítik az állandóságot - biztonságot, erősítik iskolánk és az osztályok közösségét. Minden közös ünnep, program, illetve rendezvény szervezésekor számítunk és építünk a szülők aktív jelenlétére. Ugyanígy várjuk a programokra a nagyszülőket, s más családtagokat is.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. Felkészítjük tanulóinkat, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni. Segítsék beteg, sérült, vagy fogyatékos embertársukat, elfogadó és segítőkész magatartással. Tudják kezelni, vagy megelőzni a veszélyhelyzeteket. Figyelmet fordítunk a családi életre, felkészülésre, a helyes szexuális magatartásra és kultúrára. Láttatni kell a diákokkal, hogy a fizikai erőnlét, a fittség – a test egészsége és jóléte – elválaszthatatlan a lelki egyensúlytól, a lélek egészségétől. A rendszeres testnevelés és sporttevékenység révén könnyebb elviselni a stresszt, a fizikai, lelki és szellemi terheléseket. A testi és a lelki egészség harmonikusan együtttható fejlesztése és megőrzése a tanulók élethosszig tartó, egészségtudatos, fizikailag aktív életvezetésre történő szocializálásának célját szolgálja, melyhez szorosan kapcsolódik a tehetséggondozás és a motoros műveltség eszközeivel való személyiségfejlesztés is. Az egészségfejlesztés- és megőrzés ösztönző erővel kell, hogy bírjon az egészségközpontú tevékenységrendszerek tudatos kialakítására és fenntartására. Arra ösztönözzük a tanulóinkat, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására.

Legyenek képesek, állapotukhoz mérten:

- lelki egyensúlyuk megővására,
- társas viselkedésük szabályozására,
- a konfliktusok kezelésére,
- önállóságra,
- a betegségmegelőzésre,
- a szabályok betartására a közlekedésben,
- a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében,
- a váratlan helyzetek kezelésében,
- a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

2.7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A NAT ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást. Ennek megvalósítása érdekében ki kell alakítani a tanulóknál a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenységet, segítő magatartást úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerjék meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulók legyenek érzékenyek környezetük állapota iránt. Az eltérő családi háttérből adódóan más-más élményük van a környezettudatos életvitel terén. Változatos tevékenységek (projektek, csoportmunkák, vita, stb.) segítségével formálhatjuk tudatos magatartásukat. Arra törekszünk, hogy ápolják és óvják szűkebb és tágabb környezetüket, elősegítve ezzel a természet fennmaradását, a társadalom fenntartható fejlődését. Értsék a fogyasztás és a környezeti erőforrások kapcsolatát, a fenntartható fogyasztás elvét. Szerezzenek tapasztalatot a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén. A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen használja. A természettudományi oktatás és nevelés terén a tanulók empirikus tapasztalataira épülő, és életkori sajátosságaikhoz, igényeikhez adekvát módon kapcsolódó ismeretátadás a természettudományos és műszaki életpályákra való szocializáció sikerességének záloga. Stratégiai cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába. A természettudományos oktatás-nevelés, a műszaki életpályára való szocializáció és a környezeti nevelés terén a jelenben folyó kutatások folyamatai alapvető jellegű ismeretének, és a nem hagyományos oktatásszervezési módszerek terrénumának egyre nagyobb szerepet kell biztosítani.

Pályaorientáció

A felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. Ennek célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése. Fel kell készíteni a tanulókat arra, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra.

Kiemelt figyelmet érdemel a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége egyéni és társadalmi szinten egyaránt. A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és állampolgári kompetencia tudatos, pedagógiaiilag tervezett fejlesztése. A szociális kompetencia

fejlesztésében kiemelt feladat a segítséssel, együttműködéssel, vezetéssel és versenyzéssel kapcsolatos magatartásmódok kialakítása.

A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint pl. a vállalkozás, a gazdálkodás és a munkaképesség, szoros összefüggésben az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztésével.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó ismeretek nélkül nem érthetjük meg a folyamatok jelentős részét. A társadalom számára is fontos, hogy tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékteremtő munka és a gazdaság, ésszerűség iránt. Az iskolai életnek fontos szerepe van abban, hogy tanulóink tudatos fogyasztóvá váljanak, tudják a döntésekkel járó kockázatot mérlegelni. A fenntarthatóság gazdasági-üzleti világban értelmezhető vonatkozásai olyan fejlődési folyamatot feltételeznek, mely az önfenntartó mechanizmusok, a megújuló erőforrások révén nem csak a természettudományi műveltségterülethez, hanem a testi-lelki egészség céljaihoz is kapcsolódnak az iskolai nevelés-oktatás területén.

2.8. Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes, és értékelvű alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

Oktató-, nevelőmunkánk során meg kell alapozni az önálló ismeretszerzés, tanulás képességét. Elsajátítják a tanulók az önálló tanulás elemi technikai sajátosságait, a hatékony tanulási módszereket, a páros, csoportos és kooperatív tanulási technikát. Kialakítjuk az önművelés igényét, megtanítjuk a könyvtári és más információforrások helyes használatát, a digitális technika nyújtotta lehetőségeket.

2.9. Felkészülés az erőszakmentes konfliktusmegoldásra

Ennek feltétele, hogy a tanuló legyen képes:

- Az önbecsülésre, és mások megbecsülésére.
- A meghallgatásra és megértésre.
- A beleérző képességre.
- Az önérvényesítésre (anélkül, hogy másoknak ártana).
- Az együttműködésre a csoportban.
- A nyitottságra és kritikai gondolkodásra.

- A fantáziára és kreativitásra.

2.10. Közlekedésre nevelés

Az általános iskolai korcsoportnak megfelelő közlekedésre vonatkozó tudás, illetve helyes magatartás biztosítása a feladatunk.

Ennek megfelelően ki kell alakítani

- a közlekedési rendszerszemlélet elterjesztését,
- az önkéntes jogkövetés, KRESZ ismeretek elsajátítását,
- a szabályok gyakorlatba történő átültetését,
- a veszélyhelyzetek megismerését, és az elkerülésükhöz szükséges technikák elsajátítását.

Célunk a szabályok megismerésével, betartásával a veszélyhelyzetek elkerülése, a közlekedési morál javítása, továbbá, az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas balesetek elkerülésének módjaira történő felkészítés.

Technika, életvitel és gyakorlat, az osztályfőnöki óra, a környezetismeret tantárgy és a délutáni foglalkozás lehetőséget nyújt a közlekedéskultúra, a közlekedés rendszere, közlekedési eszközök, közlekedési szabályok megismerésére, gyakorlati alkalmazására.

2.11. Társadalmi bűnmegelőzés és az áldozattá válás megelőzése

Ezek olyan intézkedéseket beavatkozásokat jelentenek, amelyek célja a bűnözés megelőzése, és esetünkben a tanulók biztonságérzetének javítása.

A differenciált bűnmegelőzés feladatai

- a jogkövető magatartás kultúrájának kialakítása,
- a magatartást befolyásoló tényezők pozitív alakítása,
- a bűnalkalmak csökkentése,
- az áldozattá válás megelőzése.

Ez iskolánkban a következő módon valósul meg

- az osztályfőnök és a gyermekvédelem együttműködése,
- jogkövető magatartás erősítése,
- okozott károk mérséklése,
- bűnelkövetési alkalmak szűkítése,
- sértetté, az áldozattá válás megelőzése,
- az önvédelmi képesség javítása,
- iskolakerülés, csavargás megelőzése,
- a szabadidős tevékenységek, biztonságos szórakozás feltételeinek megteremtése.

2.12. Eljárások, eszközök, módszerek

2.12.1. Az oktató-nevelő munkánk szervezésének sajátosságai

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. A tanulók fejlettségi szintjének meghatározása után végezzük a fejlesztést. Ehhez meghatározzuk az eszközt és a módszert.

Intézményünk érvényesíti az egységes alapokra épülő differenciálást

- Együttműködő (kooperatív) tanulási technikák alkalmazása.
- A tanuló tevékenységeinek (önállóságának, kezdeményezésének, és alkotó problémamegoldásainak) képességének középpontba helyezése különböző szervezeti formában – osztály, csoport, tanuló pár, részben és teljesen egyéni oktatásban.
- Egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.
- A tanulói aktivitás kibontakoztatásának elősegítése.

Biztosítjuk a tanulási esélyegyenlőséget

- A tanulók személyiségének megismerésével az eredményesség érdekében személyre szabott pedagógiai módszerek alkalmazása.
- A sikeres tanulás támogatása a tanulási nehézségek feltárásával.
- Sajátos tanulásszervezési technikák kidolgozása a tanulási, magatartási és egyéb problémákkal küzdő tanulók eredményes oktatása érdekében.
- Az egyénhez igazodó fejlesztéssel a kulcskompetenciák megalapozása.

2.12.2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munkánk eszköz- és eljárásrendszere

A nevelés-oktatás eljárásrendszerén elsődlegesen az alkalmazott módszerek körét értjük.

Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:

- A módszert mindenkor a pedagógiai célhoz, a tartalomhoz igazítjuk.
- A módszer megválasztása igazodik a tanuló fejlettségéhez, állapotához, szükségletéhez, és minden esetben törekszik a tanulóközpontú módszertan alkalmazására.
- Figyelembe vesszük a tanuló életkori sajátosságait, előzetes tudását, norma és szokásrendjét, kultúráját.
- Módszereinket az adott helyzethez, szituációhoz igazítjuk, élünk a korszerű lehetőségekkel.
- A tanulók egyediségéhez, sérüléséhez leginkább illő módszer-kombinációkat alkalmazunk.
- A választott módszerek (kooperatív technikák, mozgás-és zeneterápia, egyéni fejlesztések) a sérült gyerekek személyiségéhez igazodva ösztönzők, a pozitív megerősítést szolgálják.
- A módszerek kiválasztásában figyelembe vesszük a tanulók sajátos nevelési igényét.
- Kiemelt szerepe van a tapasztalatszerzésnek, a cselekvésből kiinduló gondolkodásnak, a követendő mintaadásnak, a modellnyújtásnak, a gyakorlásnak, a megerősítésnek, a

szerepjátékoknak, a fejlesztő beszélgetéseknek, problémaközpontú tanításnak a tanítás-tanulás, a nevelés egész folyamatában.

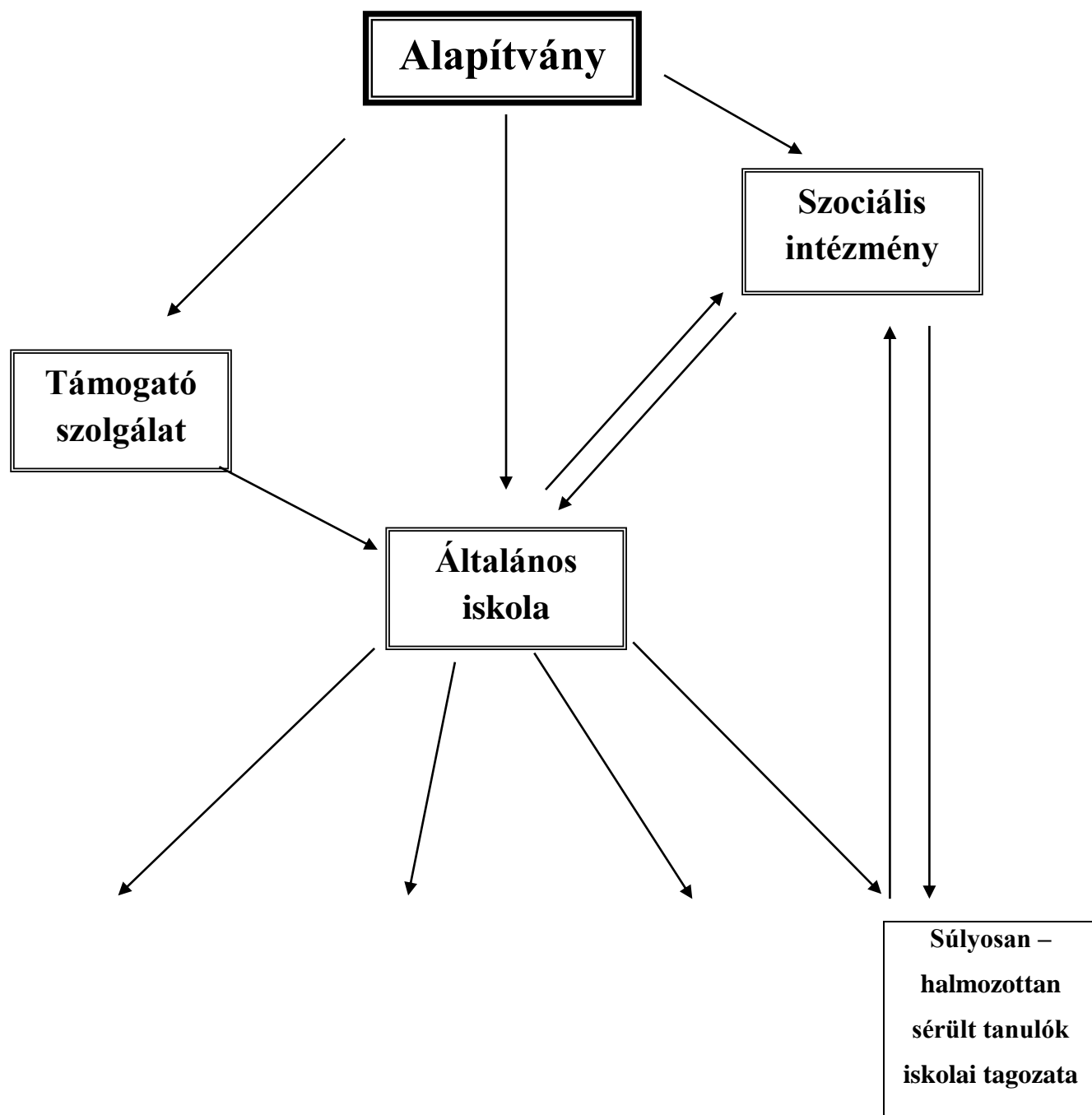
- Fontos a szabályok, a szokások követése, gyakorlása, az önállóság kialakítása, az egészséges életmód szokásrendszerének, és az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlása, az alkotóképesség kibontakoztatása, az egymástól tanulás elsajátítása.

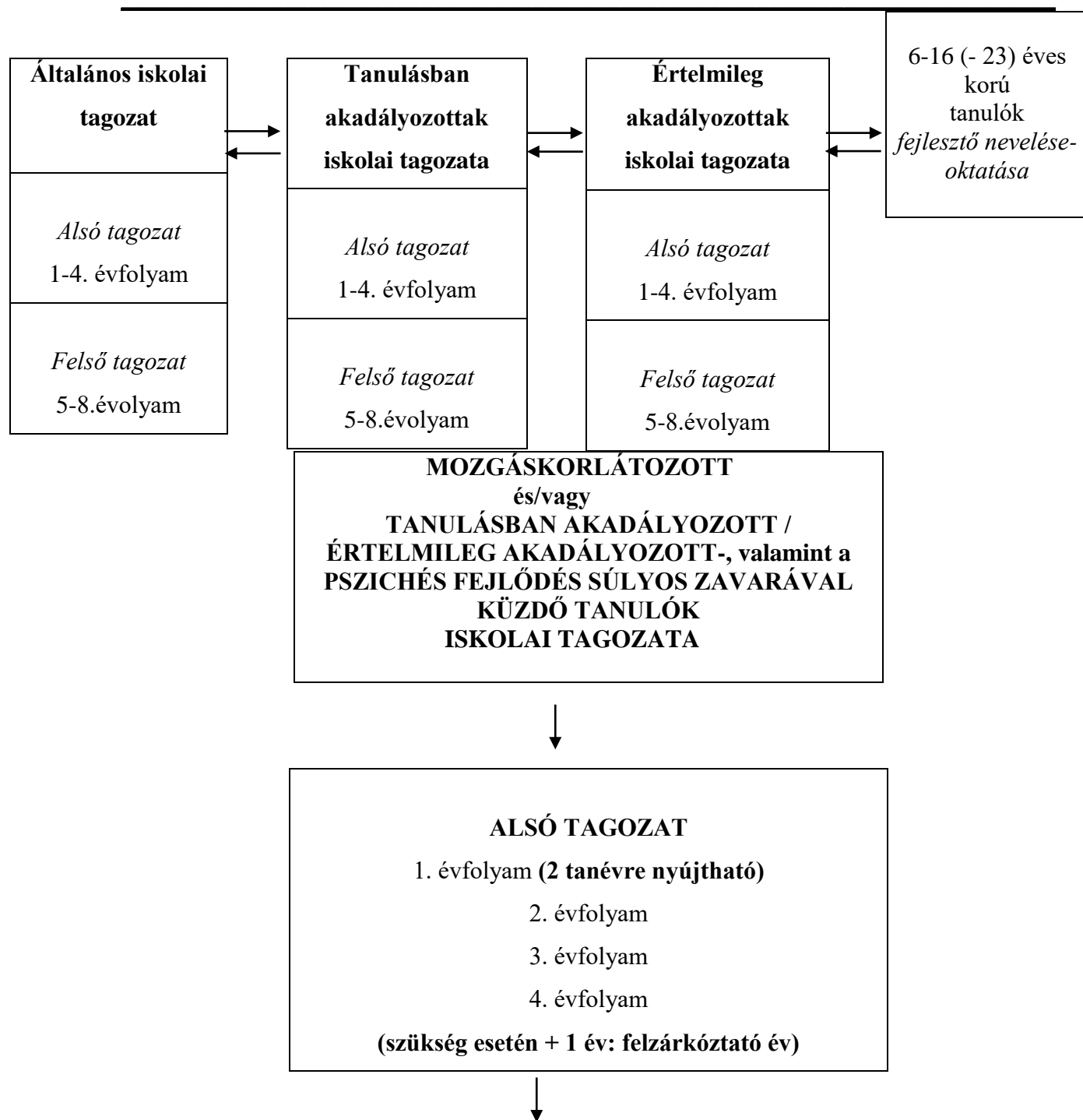
Nevelő-oktató munkánkban a nevelés valamennyi feladatára alkalmazható módszerek jelen vannak: követelés, meggyőzés, gyakorlás, ellenőrzés, értékelés, elismerés, büntetés, ösztönzés, diagnosztikus-, formatív- és szummatív mérések.

A megvalósítása keretei:

- tanórai differenciált foglalkozások
- nem tanórai formában megszervezett „tananyagátadás” (téma napok, táborozás, tanulmányi séta, stb)

3. AZ INTÉZMÉNY SZERVEZETI MODELLJE

FELSŐ TAGOZAT

5. évfolyam

6. évfolyam

7. évfolyam

8. évfolyam (szükség esetén + 1 év)

Az alsó tagozat első (illetve szükség szerint) negyedik évfolyamán – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezünk. Ennek a szükségessége abból fakad, hogy gyermekeink többsége halmozottan sérült. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységre készíteti a tanulókat.

A nyolcadik évfolyamon az ismeretek megerősítését, szintetizálását, a tudáselemek rendszerbe illesztését, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlását szolgálja a +1 év beiktatása.

Ezt a szülői írásbeli kérése alapján a pedagógiai indokoltság mérlegelése után, az igazgató engedélyezi.

4. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

4.1. A nevelés célja

Az iskolánkban folyó nevelőmunka meghatározó célja, hogy „a sérült gyermeket felszabadítsa, a benne rejlő lehetőségek kibontakoztatására.”(Dr. Pálhegyi Ferenc)

Gyermekeink biológiai akadályozottsága a személyiségfejlődésre is befolyást gyakorol, a személyiség pedig a külvilággal való kölcsönhatásban alakul. Arra törekszünk, hogy ez az interakció a gyermekek számára a lehető legharmonikusabb fejlődésmenetet biztosítsa, csökkentsük azoknak a káros hatásoknak a körét, amelyek negatívan hatnak személyiségük alakulására.

Tanulóink személyiségfejlődését olyan tanulási környezet megszervezésével segítjük elő, amely önmaguk mind teljesebb megismerését szolgálja. Tudásuk, tapasztalataik gyarapításával, reális énképük formálásával, önismeretük gazdagításával, fokozódik érzékenységük, érdeklődésük az őket körülvevő személyek és dolgok iránt, végső soron megvalósulhat – teljes, vagy részleges - társadalmi integrációjuk.

4.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai elveink

-
- Az egész személyiséget kell fejleszteni a személyiség individuális sajátosságainak és fejlődésének figyelembevételével
  - A „személyre szabott”, az egyén szükségleteire épülő neveléshez, szükséges a személyiség elmélyült és pontos megismerése (személyiség struktúra feltérképezése: mérések, team megbeszélések)
  - Hiszünk abban, hogy az aktivitásra sarkalló bátorításon, szereteten alapuló nevelői magatartás elősegíti a gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, emellett fontosnak tartjuk, hogy jellemük gazdagodjon a közösen megélt mindennapi örömek és élmények által
  - A feltétel nélküli elfogadás elvéhez való igazodás
  - Reális elvárások megfogalmazása
  - A személyiségfejlesztés fontos eszközének tartjuk a pozitív megerősítést, dicséretet.

4.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

4.3.1. Készségek, képességek fejlesztése

- ... A környező világ megismerése iránti igény felkeltése, a motiváltság fokozás
- ... A megfigyelőképesség és figyelem fejlesztése: a munkavégzésben, tevékenységekben mind nagyobb fokú önállóság elérése a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével, lényeg kiemelés és - megragadás, figyelmi képességek javítása (tartóssága, terjedelme, megosztása)
- A gondolkodási, értelmi képességek és differenciáltan az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A megismerés képességének fejlesztése.
- A tanulók emlékezetének fejlesztése, a bevétele módjának, időtartamának, rendszerességének, a reprodukció jellemzőinek megismerése.
- A képzelőerő, fantázia fejlesztése az egyéni lehetőségek figyelembevételével (képzeletének tartalma, realitása, a képzeleti kép gazdagsága, differenciálása).
- Az érdeklődés fejlesztése, élményekre való nyitottság.

4.3.2. A jellem fejlesztése

- Az akarat fejlesztése: céltudatosság, akaraterő, kitartás, önállóság, következetesség, önuralom.
- Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése, a helyes önkritika fejlesztése.
- Az alkalmazkodóképesség fejlesztése: az emberi együttélés szabályainak megismerése, az együttműködési készség alakítása.
- A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.
- A közösen elfogadott értékek szem előtt tartása.
- A közvetítendő erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.
- Az attitűdök, a magatartás befolyásolása; (segítség kérése és elfogadása)
- Konfliktuskezelés fejlesztése, kompenzációs technikák elsajátítása, frusztráció-tolerancia kialakítása.
- Egymás és más emberek, csoportok iránti tisztelet, empátia kialakítása
- Érezzenek tiszteletet, toleranciát egymás iránt, más emberek és csoportok iránt.
- Az érzelmek gazdagítása tanórák ismeretanyagához, ünnepi alkalmakhoz, közösen

megélt élményekhez kapcsolódóan

- Szociális készségek, képességek fejlesztése
- Öröm nyújtás - és befogadás képességének formálása

4.3.3. A kommunikációs képességek fejlesztése

A szókincs, a kifejezőmód, a stílus, a tipikus nem verbális megnyilvánulások, és a kapcsolatteremtési technikák terén

4.3.4. A néphagyományok szerepe a személyiségfejlesztésben

Az értékek megismerése révén, múltunk iránti érdeklődés felkeltése.

Az esztétikai érzék, ízlés fejlesztése, formálása.

Közösségi élmények megtapasztalása

Siker és öröm megélése

Szociális kapcsolatok gazdagodása

Az önkifejezés, nyitottság és mások elfogadásának fejlesztése.

Hagyományaink, népszokásaink megismerése, tiszteletben tartása, az ünnepek alkalmával ezek felelevenítése.

4.3.5. Az iskola lehetőségei a helyes szülői attitűd formálásában

A szülők gyakran nem találják meg sérült gyermekükkel szemben a helyes nevelői magatartást, nem tudják, mit várhatnak el tőle. Ez szélsőséges módon is megnyilvánulhat: elhanyagolás, vagy kényeztetés, illetve e kettő rapszodikus váltakozása. A szülők szerepkonfliktusa negatívan befolyásolhatja a gyermek személyiségfejlődését.

A segítségnyújtás módjai iskolánkban:

- Szülői klub (előadások, tanácsadások, tréningek, szülőtársakkal folytatott tapasztalatcsere)
- Rendszeres szülői fogadónapok (lehetőség a nevelőkkel, segítőkkel való beszélgetésre)
- Családi napok (ünnepek, rendezvények, közös tevékenységek, kirándulások, táborozás)
- Egyéni segítségnyújtás a család problémakezelésében (segély és szociális támogatások intézése, életvezetési tanácsadás)
- Kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás, mentálhigiénés segítségnyújtás kompetens szakemberek közreműködésével

5. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS, AZ ISKOLAI SZEREPLŐK EGYÜTTMŰKÖDÉSE, A KAPCSOLATTARTÁS SZINTEREI

A gyermek személyiségét azok a viszonyok határozzák meg, amelyekben él.

Az ember egyénként jön a világra, de valamely közösséghez tartozó egyénként. Beleszületik emellett egy viszonyrendszerbe is, mely az egyén és a közösség között történetileg alakult ki. El kell sajátítania a közösség életszabályozó normáit, és meg kell tanulnia ehhez alkalmazkodni: szocializálnia kell.

Az iskolánkba járó gyermekek szocializálódás folyamatát a tanköteles kor eléréséig inkább spontán, egyoldalú hatások alakítják, főként a család, hiszen sajátos nevelési igényű tanulóink jelentős hányadának nincs óvodai előélete. Az iskolába kerülésüktől arra kell törekednünk, hogy a gyermekek olyan strukturálódási folyamat aktív részesei legyenek, amelyben meghatározóak a személyiséget, közösséget formáló hatások. A folyamat célja a gyermekek és az őket körülvevő környezet – végső soron a társadalom közti kapcsolat kialakítása.

Ahhoz, hogy ez megvalósulhasson, nagyon tudatos nevelőmunkára van szükség, hiszen tanulóinkra jellemző, hogy kora gyermekkortól elszigeteltebb közösségi feltételek határozzák meg fejlődésüket. Ennek az elszigeteltségnek a fokozatos oldása a feladatunk, hogy személyes kapcsolataik alakulása számára megnyissuk az utat, minél több, másokkal átélt élmény segítségével. Nagy figyelmet kell fordítanunk azoknak a normáknak az elsajátítására, melyek a társas kapcsolatok kiépítésében, fenntartásában fontosak, hogy majdani társadalmi integrációjuk mind teljesebben megvalósulhasson. A közösség formálása, alakítása, nem tekinthető tantárgyakra korlátozódó feladatnak, hanem az egész oktató-nevelő munkát átható folyamat.

A közösségi életre nevelés fontos színterei az iskolai ünnepek és rendezvények, melyek során az egész iskola együtt van, illetve több alaklommal bevonjuk programjainkba a szülőket is. Ez által sok diák egész családjával jelen van ezeken az alkalmakon. Iskolánk nyitott a családok előtt más alkalmakon is (Szülő klub, táborok, kirándulások, fogadónapok).

5.1. Az iskola közösségei

➤ Az iskolaközösség

Az iskolaközösség az intézmény tanulóinak, azok szüleinek, az alapítvány vezetőjének valamint az iskolában foglalkoztatott munkavállalóknak az összessége.

➤ A tanulók közössége

Az iskolával tanulói jogviszonyban álló tanulók alkotják. Intézményünkben diákönkormányzat és Iskolaszék tanulóink állapotából adódóan nem működik. Érdekképviselőjük ellátása a szülők joga.

➤ Osztályközösségek

Az iskolai élet sejtjei, meghatározó alapjai. Közös cél az egy-egy osztályba járó gyermekek számára a tanulásban való folyamatos előrehaladás, de hogy ez összekovácsoló erejű legyen, tudatos nevelői irányításra van szükség. Kiemelten fontos az osztályfőnökök szerepe, akik az osztályuk életét úgy szervezik, hogy a közösen meghatározott feladatok motiváló erejűek legyenek a tanulók számára, aminek érdekében együtt tevékenykednek, segítik az arra szorulókat, figyelnek egymás igényeire. Arra törekszünk, hogy a gyerekek a mindennapokban megtapasztalhassák az összetartozás élményét (közös örömeiken, esetleg olykor kudarcokon keresztül), hogy a későbbi életükben is érezzék az

emberekkel való kapcsolatteremtésre szándékot, indíttatást és alakuljanak ki olyan személyiségjegyeik melyek a közösségbe illeszkedést lehetővé teszik, illetve megkönnyítik.

➤ **A szülői munkaközösség**

Minden iskolai tevékenységre általában érvényes, hogy az eredményes oktató - nevelő munkához, a gyermeki személyiség minél harmonikusabb fejlesztéséhez, elengedhetetlen feltétel a szülői ház és a pedagógus közösség koordinált, aktív együttműködése. Még inkább nélkülözhetetlen ez a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében. Az együttműködés alapja a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség: feltétele a kölcsönös bizalom, az őszinteség, a folyamatos kapcsolattartás, tájékoztatás. Fontosnak tartjuk, hogy a pedagógusok és a szülők viszonya egyenrangú nevelőtársak kölcsönös kapcsolata legyen, így szolgálhatjuk csak igazán a gyermekek fejlődését.

A szülők legfontosabb érdekérvényesítő szerve iskolánkban a szülői munkaközösség. Az osztályok szülői munkaközösségét az egy osztályba járó tanulók szülei alkotják. A tisztségviselők évente megerősítést nyernek. Az osztályok szülői munkaközösségei szavazással választják meg a képviselőtöket ellátó iskolai szülői munkaközösség vezetőjét (elnökét). A szülői munkaközösség elnöke, az iskolavezetés tagjaként részt vesz az iskolavezetés ülésein, az ott elhangzottakról az osztályok szülői munkaközösség-vezetőinek tájékoztatást ad. A szülői munkaközösség véleményezi az iskola pedagógiai programját, házirendjét, éves munkatervét, valamint az SZMSZ azon pontjait, melyek a szülőkkel, illetve a tanulókkal kapcsolatosak. Jogukban áll részt vállalni a saját közösség és az iskola egész életét érintő ünnepélyek, hagyományok, rendezvények, szünidei programok szervezésében. Munkájukat öntevékenyen, az osztályfőnökökkel történő egyeztetéssel végzik.

➤ **A munkavállalói közösség**

Az iskola nevelőtestületéből és az intézménynél munkavállalói jogviszonyban álló adminisztratív és technikai dolgozókból áll. A munkahelyi közösség egysége mintaként szolgál a tanulók számára.

➤ **Nevelőtestület, munkaközösségek**

A nevelőtestület – a köznevelési törvény 60. § alapján – a nevelési–oktatási intézmény pedagógusainak közössége, nevelési és oktatási kérdésekben az intézmény legfontosabb tanácskozó és határozathozó szerve. A nevelőtestület tagja a nevelési-oktatási intézmény valamennyi pedagógus munkakört betöltő köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban álló, valamint a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő egyéb felsőfokú végzettségű köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban álló dolgozója.

A nevelési és oktatási intézmény nevelőtestülete a nevelési és oktatási kérdésekben a nevelési – oktatási intézmény működésével kapcsolatos ügyekben a köznevelési törvényben és más jogszabályokban meghatározott kérdésekben döntési, egyébként pedig véleményező és javaslattevő jogkörrel rendelkezik

A köznevelési törvény 61.§ szerint a munkaközösségek részt vesznek az intézmény szakmai munkájának irányításában, tervezésében és ellenőrzésében. A nevelőtestületi munkaközösség segítséget ad az iskola pedagógusainak szakmai, módszertani kérdésekben. A munkaközösség alapfeladata a pályakezdő pedagógusok, gyakornokok munkájának segítése, javaslat a gyakornok vezetőtanárának megbízására. Iskolánkban a nevelőtestületi munkaközösség szoros kapcsolatban van az alapítvány alkalmazásában álló terapeutákkal és az oktató-nevelő munkát közvetlenül segítő dolgozókkal. Az osztályfőnöki munkaközösség kifejezetten az egyes csoportok-osztályok vezetésével megbízott pedagógusok közössége. A munkaközösségek tevékenységét a tagok által megbízott

---

munkaközösség-vezetők koordinálják, irányítják. Az igazgató távolléte esetén ellátják az intézmény képviselését is

Harmonikus együttműködésük nélkülözhetetlen a tanulók közösségfejlesztési feladatainak ellátásához.

A közösségek kapcsolattartásának szinterei (részletesen az SZMSZ-ben):

- tanórák, tanórán kívüli foglalkozások
- ünnepélyek, rendezvények, közös programok, szabadidős alkalmak
- értekezletek (szülői, nevelőtestületi)
- fogadóórák
- iskolai dokumentumok (nyomtatott és digitális formában)
- iskolai honlap
- írott tájékoztatók, értékelések
- telefonon történő megbeszélések

5. 2. A tanulók közösségfejlesztése

Legfontosabb célunk:

- olyan valódi közösséget formálni, amely képes a közös értékrendet kialakítani, elfogadni és eszerint működni;
- közös célt megfogalmazni és annak érdekében működni.

5.2.1. A pedagógusok általános közösségfejlesztő feladatai szinterei

- A közösséget irányító pedagógus feladata az iskolai élet egyes területeihez (játék, munka, tevékenykedés, tanóra, tanórán kívüli tevékenység) kapcsolódó gyermeki és tanulói közösségek megszervezése, tervszerű nevelői irányítása, fejlesztése.
- Feladat a gyermeki és tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.
- Beilleszkedés segítése az alábbi új közösségekbe: első osztályba, új, illetve ismétlő tanulókat az adott osztályba.
- A gyermeki és tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy (nevelői segítséggel) közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél elérése érdekében összehangoltan tevékenykedni, és az elvégzett munkát értékelni.
- Megfelelő kommunikációs, együttműködési készség és képesség elsajátítása (önálló ismeretszerzés, véleményformálás, vélemények, érvek kifejtése, értelmezése, megvédése, kifejezésre juttatásának technikája).
- A kölcsönös egymásra figyelés és szükség esetén a segítség fontosságának hangsúlyozása, technikájának elsajátítása.
- Az osztályban, csoportban kialakuló konfliktushelyzet megoldása, konfliktuskezelési technikák kialakítása, gyakoroltatása.
- A különböző kultúrák megismerése és elfogadása iránti igény felkeltése.
- Népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságainak, nemzeti kultúránk nagy múltú

értékeinek megismertetése a tanulókkal

- Azoknak az ismereteknek, tevékenységeknek elsajátíttatása, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek.

5.2.2. A közösségfejlesztés fő színterei iskolánkban

a.) Tanítási órák feladatai

- A tanítási órákon kiemelten fontos a motiváció, az eredmények, sikerek elismerése, a pozitív megerősítés, a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez igazodó differenciálás.
- A tanulók kezdeményezéseinek, a közvetlen tapasztalatszerzésnek támogatása.
- A tanulók önállóságának fejlesztése.
- A tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással, ellenőrzéssel, a tanulmányi és a munkaerőköls erősítésével.
- A közösségi cselekvések kialakítása, fejlesztése (példamutatással, helyes cselekvések bemutatásával, bírálat, önbírálat segítségével).

b.) A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai

- közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése, az együttműködés megalapozása, fejlesztése
- közösségi magatartás erősítése sokoldalú és változatos tevékenységformák biztosításával (irodalmi, zenei, képzőművészeti, kézműves, kulturális játékos sportfoglalkozások)
- képességeik, szociális motívumaik (szociális kompetenciájuk) fejlesztése, hogy a gyerekek kapcsolataikat alakítani tudják,
- képesek legyenek beilleszkedni a különböző szűkebb vagy tágabb csoportokba, közösségekbe, ezekben megtalálják helyüket.

A tanórán kívüli közösségfejlesztés színterei:

- *napközis jellegű, és tanulószobai foglalkozások:*
Minden csoport, közösség színtere az egyéni fejlődésnek és a közösségfejlesztésnek. A tanórán kívüli munka során (ahol a tanórák szerves folytatásaként a tanultak elmélyítése, begyakorlása is nagy hangsúlyt kap), a tanulóknak lehetősége van a közös játékra, beszélgetésre, együttműködésre, segítségre is, ugyanakkor a jeles napokra, a néphagyományok ápolására építkező közös ünnepekre való felkészülésre. Ez az együttes munka megkívánja az egymásra figyelmet, az összehangolt tevékenykedést, így segítve a kapcsolatok, az érzelmi kötődések alakulását, a közösséggé formálódást
- *hagyományőrzési alkalmak:*
A valahová tartozás, a közösségi eszmék és értékek megbecsülését a hagyományok közvetítik. Intézményünk tudatosan ápolja, őrzi hagyományait.
- *séta, kirándulás, tábor*
- *egyéb szabadidős tevékenységek* (színház, hangverseny, stb)

6. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEINK, ESÉLYEGYENLŐSÉGÜKET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEINK

6.1 Törvényi háttér

„13. kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló”.

„25. sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,”

„3. beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,”

„14. kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,”

(2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 2. Értelmező rendelkezések fejezet 4. §)

A törvény értelmében kiemelt feladatunknak tartjuk iskolánkban az esélyegyenlőség biztosítását a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő (BTMN), a sajátos nevelési igényű (SNI), a hátrányos helyzetű (HH), valamint a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulóink számára egyaránt.

6.2. A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel kapcsolatos tevékenységeink

6.2.1. A rehabilitáció, mint a felzárkóztatás, a tehetség- és a képességkibontakoztatás eszköze

Gyógypedagógiai nevelésünk egészét meghatározzák a rehabilitációs, rehabilitációs célkitűzések, melyek által a mozgásban-, tanulásban-, értelmileg akadályozott vagy a pszichés fejlődés súlyos

zavarával küzdő fiatalok majdani szocializációja és eredményes társadalmi integrációja megvalósulhat.

A fogyatékból eredő hátrányok csökkentésére, a képességbontakoztatásra épülő program áthatja az egész oktatási-nevelési folyamatot, melyet részben az egyes tantárgyak, részben meghatározott egyénre szabott fejlesztési programok, részben pedig a tanórákon kívül szervezett tevékenységek egységes hatásaként érhetünk el. (2011. évi CXCV törvény a Nemzeti köznevelésről 6. melléklete)

Gyerekek, tanulók heti foglalkoztatási időkerete

A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozást a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 138. § szerint biztosítjuk tanulóink számára: „Az Nkt. 6. mellékletében a kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás megszervezésére meghatározott heti foglalkoztatási időkeretet abban az esetben, ha a tanulót külön osztályban tanítják, osztályonként kell biztosítani.” (1. bekezdés). „Ha a tanuló sajátos nevelési igényét halmazott sérülés alapozza meg, a kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások heti időkeretének számításánál a magasabb óraszámra jogosító fogyatékból kell figyelembe venni.” (3. bekezdés). „Összevont osztályban az osztály legmagasabb évfolyamára járó tanuló évfolyamára az Nkt. 6. mellékletének E oszlopában meghatározott óraszámokat kell alkalmazni.” (4. bekezdés).

A törvényben meghatározott kötelező, nem kötelező tanórai és tanórán kívüli, valamint rehabilitációs célú foglalkozásokat az alábbi pedagógiai elvek alapján szervezzük:

Iskolánkba kerüléskor valamennyi tanulónál figyelembe vesszük a fizikai képességeket, adottságokat, a kommunikáció formáját és szintjét, az értelmi képességek szintjét, az érzelmi státuszt, tanulási nehézségeiket, sajátos nevelési szükségleteiket, majd ezek kielégítéséhez határozzuk meg a célokat, a fejlesztési tartalmakat és eljárásokat. Ehhez igazítjuk az iskola belső életét, szerkezetét, a kiegészítő szolgáltatásokat.

Arra törekszünk, hogy a gyermeket az oktatás során minél több érzéketi benyomás érje, mert így szélesebb körű, átfogóbb tapasztalatokat szerezhet. Ennek feltétele, hogy folyamatosan együttműködjenek különböző szakemberek (neurológus, gyermek háziorvos, gyógytornász, konduktor, logopédus, gyógypedagógus, zeneterapeuta, augmentatív kommunikációs szakember, fejlesztőpedagógus, pszichopedagógus és asszisztensek), így közösen megteremtik a tanuláshoz szükséges optimális feltételeket.

Az ideális oktatás akkor valósul meg, ha mindig a gyermek képességeire alapozunk, az egyéni adottságok figyelembevételével rendezzük el a tananyagot. Az egyéniesített nevelés - differenciált tartalmakban, módszerekben - a tanórákon a kiscsoportban valósul meg.

Az egyéni fejlesztési program kidolgozásához nélkülözhetetlen a pedagógiai szempontú diagnózis. Így tárhatók fel azok a képességelőnyök illetve elmaradások, melyekre a pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció/ rehabilitáció irányul.

6.2.1.1. A rehabilitációs és rehabilitációs órák szervezése

Habilitációs, rehabilitációs órakeret felhasználása: egyéni fejlesztés, mely a felzárkóztatás személyre szabott, belátható időn belül eredményt hozó formája.

Indoka:

- részképesség-kiesés
- súlyos beszédzavar vagy beszédképtelenség
- személyiség- és magatartászavarok

- súlyos mozgásállapot
- hosszú vagy gyakori műtétek, hiányzás
- egy-egy területen mutatkozó tehetség, képesség kibontakoztatása

Csoportbontással, párhuzamos órák szervezésével látható el a rehabilitációs és rehabilitációs célú foglalkozás valamennyi évfolyamon.

A rehabilitációs célú foglalkozások évfolyamok közötti átcsoportosítása a (törvény szerint) a tanulócsoporthoz igénye, szükséglete szerint történik. Az iskolakezdés idején, az alapvető kultúrtechnikák alapozása éveiben - a sérült funkciók működőképességének javítására, helyreállítására, a képességek fejlesztésére, korrekatív hatások érvényesítésére, kompenzáló, terápiás megoldások alkalmazására - nagyobb szükség van, mint a felsőbb évfolyamokon.

A tanulócsoporthoz megállapított összes óra - kötelező, nem kötelező, tanórán kívüli foglalkozások -, valamint a rehabilitációs - rehabilitációs foglalkozások többletórái jelentik a pedagóguslétszám-igényt, a gyógypedagógusok, pedagógiai asszisztensek, gyermekfelügyelők foglalkoztatását, valamint egyéb szakemberek, segítők alkalmazását.

6.2.1.2. A tanulási képességek fejlesztésének célja és feladata rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozásokon a mozgáskorlátozott, tanulásban akadályozott tanulók esetében

Gondolkodási képességek fejlesztése:

Célja:

A legfontosabb kognitív funkciók gyakorlása, a gondolkodási stratégia bővítése, a probléma feltárása.

Fejlesztési feladat:

- a pontos érzékelés, észlelés kialakítása
- tárgyak, személyek, jelenségek felismerése, megnevezése, felsorolása

Részfeladatok:

- Általános ismeretek (család, otthon, óvoda, iskola, tágabb környezet, színek, formák, fogalmak)
- Összehasonlítás (azonosság, különbségek megfigyelése)
- Változás megfigyelése
- Hiba felismerése (tárgyak, tréfás képek, sorozatok)
- Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése
- Az analízis és szintetizáló képesség fejlesztése (Duplo, Lego, építőkockák, Montessori tornyok, mesekockák, puzzle-k.)
- Rész-egész viszonya, hiányok pótlása
- Részekre bontás, részekből egész összeállítása
- Főfogalom alárendelés
- Az analógias gondolkodás fejlesztése (ritmikus sorok, analógias sorok, eseményképek)
- Idő tájékozódás tanítása (relációs szavak)

Alsó tagozaton (1-4. évfolyam):

E szakaszban kiemelt feladat azoknak a pszichés funkcióknak a fejlesztése, amelyek a tanuláshoz nélkülözhetetlenek. Itt elsődleges szerepe a tárgyi cselekvés útján történő megismerésnek, a minél szélesebb körű közvetlen érzéki tapasztalatok nyújtásának van. Ezen a tagozaton nagy hangsúlyt kap a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése.

A kezdeti időszakban (1. évfolyam) - a tanuló aktuális igényeihez alkalmazkodva – lehetőséget biztosítunk egy tanévnél hosszabb időkerettel, egy évfolyam tananyagának elsajátítására. Ez segíti a gyermeket az alapvető kultúrtechnikák megalapozásában, a tanulási tevékenységben való önállóságának erősödésében.

Amennyiben a tanuló egyéni szükséglete indokolja, lehetőség van a tagozat végén (4. évfolyamon) is hosszabb időkeret biztosítására annak érdekében, hogy a továbbhaladáshoz fontos készségek, képességek kialakulhassanak.

Felső tagozaton (5-8. évfolyam):

„A tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül.”

Fontos feladat az újonnan szerzett és a már meglévő ismeretek közötti kapcsolat kialakítása, a lényeges jegyek kiemelése, összehasonlítások, eltérések, különbségek megfogalmazása, differenciálása, relációkban való gondolkodás. A verbális szint megerősítése, előtérbe kerülése ennek az időszaknak a fő jellemzője, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciált módon jelen van a korábbi manipulációs, képi szint is. Az önálló tanulási tevékenység egyre hangsúlyosabbá válik e szakaszok során. A 8. évfolyamon is lehetőséget adunk a szülők kérése és a pedagógiai indokoltság alapján a ***hosszabb időkeretre, hogy tanulóink számára biztosítsuk a megfelelő tudásszint elérését.***

A gondolkodási képességek fejlesztésének tanórákon kívüli **színterei:** korrekciós óra, kommunikációra nevelés, napközis foglalkozások.

▪ Motoros funkciók, a mozgásképesség fejlesztése

Céljai:

a károsodott tartási és mozgásfunkciók korrekciója, kompenzációja, a másodlagos deformitások megelőzése, a meglévő képességekre alapozott adaptív, alkalmazható mozgás kialakítása.

Feladatok:

- Hely- és helyzetváltoztatási technikák kialakítása, fejlesztése
- A mozgás-kivitelezés tempójának, erősségének, ritmusának fejlesztése
- Taktilis érzékelés fejlesztése
- Vizuomotoros koordináció kialakítása, fejlesztése
- Egyes érzékelési területek, és ezek összehangolt működésének javítása (különös tekintettel a tapintás-, testérzet-, egyensúlyérzékelés-, vizualitás összefüggésére)
- A vesztibuláris rendszer működésének aktivizálása, egyensúlyfejlesztés
- Mozgáskoordináció fejlesztése
- Téri tájékozódás fejlesztése
- Finommotorika, rajzkészség fejlesztése
- Megfelelő testhelyzet kialakítása a grafomotoros tevékenységekhez
- Megfelelő, egyénileg kialakított, oktatást segítő eszközök megtalálása és alkalmazása
- Másodlagos mozgásszervi károsodások megelőzése pl. korrekciós testhelyzettel

-
- Mozgásigény felkeltése és kielégítésének biztosítása, mozgásműveltség kialakítása
  - Önellátás képességének kialakítása, önellátás szintjének /egyénenként/ a lehetőség szerinti maximumának elérése, a mindennapos tevékenység motoros feltételeinek megteremtése.

Az egyes korrekciós területek és feladatok a különböző pedagógiai szakaszokban ismétlődnek, de mindenkor meghatározzák azok tartalmát és mennyiségét a gyermekek életkori sajátosságai, egyéni adottságai.

A fejlesztések kiemelt jelentőségű **színterei** a rajz-, technika-, mozgásnevelési órák (lovaglás, uszodai foglalkozás, egyéni és kiscsoportos mozgásnevelés), korrekciós órák és sportkörök.

▪ Kommunikációs képességek fejlesztése:

Cél:

A beszédindíték, a beszédkedv fokozása, ösztönzés a kommunikációra. A hangadás, a beszéd motoros és szenzoros összetevőiben mutatkozó eltérése korrekciója a napi tevékenységekbe építetten.

A nem beszélő gyerekek esetében olyan alternatív kommunikációs technikák kialakítása, amelyek segítségével a gyermekkel való közvetlen kontaktus kialakítható (gesztus és jelnyelv, hanggal való kommunikáció, képek, piktogramok, grafikus ábrák, Bliss-jelképek, szóképek, betűtábla, stb.).

Az 1-2. évfolyamon arra törekszünk, hogy fokozatosan fejlesszük a nyelvi eszközökkel történő kommunikációhoz szükséges alapvető technikákat.

Feladatok:

Helyes testhelyzetben, helyes fejtartás mellett

- nyálzás megszüntetése
- nyelv megtartása a szájterben
- szájzárás, csukva tartás
- evés, ivás technikájának fejlesztése
- arc mimika szabályozása
- szaglás, szívás, fújás, nyelés, harapás megtanulása
- orron keresztüli légzés megtanítása.

Ha az előzőeket elsajátította, a továbbiakban:

- helyes testhelyzet megtartásának képessége
- szájzárás gyakorlása
- légzésirányítás
- ajakgyakorlatok
- nyelvmozgások gyakorlása
- arcgyakorlatok
- magánhangzók utánzása
- mássalhangzók képzése
- játékhöz kapcsolt hangadás, hangutánzás
- szókapcsolatok
- két-három szavas mondatok
- énekek, mondókák tanulása
- az olvasás- írás tanulásában mutatkozó lemaradások, nehézségek leküzdése

- az írásmozgás fejlesztése.

A 3-4. évfolyamon a fentiekre épülve folytatódik a kommunikációs készségek fejlesztése

Feladatok (az egyéni szempontok figyelembevételével alkalmazva):

- fúvó-szívó légző gyakorlatok
- artikulációs izmok ügyesítése
- hallási differenciáló képesség fejlesztése
- ciklizálás
- beszédmegértés fejlesztése
- szókincsfejlesztés
- egyszerű mondatalkotás
- ritmus- mozgás- beszéd koordinálása
- olvasási nehézségek csökkentése (irány gyakorlása, sortartás, magánhangzók differenciálása, mássalhangzók megkülönböztetése)
- írásmozgás fejlesztése (ceruzafogás, írásmozgás korrekciója, mozdulatok gyakorlása, hangok és betűk közötti asszociáció megerősítése stb.)
- a beszéd megerősítése
- a beszéd helyettesítése (az augmentatív és alternatív kommunikáció eszközeivel) a hangzó beszéd eszközeivel kommunikációra nem képes tanulóknál
- kézzel írásra való alkalmatlanság esetén az elektronikus eszközök alkalmazása, kipróbálása

Az 5-6-7-8. évfolyamokon általánosságban arra törekszünk, hogy a beszéd technikai részét fejlesszük, helyes beszédmintával, gyakorlatokkal. Törekszünk a tagolt beszédre, helyes légzésre, a toldalékok pontos, tiszta ejtésére, a megfelelő szünettartásra. Ebben az időszakban nagy odafigyelést igényel a fonetikus hallás fejlesztése, a hangerő, hanglejtés, beszédtempó és ritmus gyakorlása. Folyamatos feladat a szókincs gyarapítása, aktiválása a tanult ismeretkörhöz kapcsolódó szógyűjtés, a kifejezések, fogalmak beépítése a tanuló aktív szókincsébe. Nagy figyelmet igényel az előbbieken kívül a beszédet kísérő gesztus, mimika kialakítása, szükség esetén korrekciója, illetve fejlesztése is.

A feladatok megvalósításának fontosabb szinterei: a tantárgyi fejlesztés órái, logopédia, korrekciós óra, mozgásnevelés, szabadidős tevékenységek.

▪ Szociális képességek fejlesztése:

Célja:

A megfelelő kötődések, viszonyulások kialakítása. Szabályok felismerése, értelmezése, betartása, a társas viselkedés formáinak ismerete, gyakorlása. Önfegyelem kialakítása, a kulturális hátrányokból eredő viselkedési formák megváltoztatása.

Feladatok:

- Az egyéniség figyelembevétele a nevelésnél
- Szeretetteljes, motiváló légkör biztosítása
- Érzelmi kötődés, bizalom kialakítása a felnőttekkel és a társakkal
- Az iskolai közösségbe való beilleszkedéshez szükséges alapvető szokások, viselkedési normák megalapozása, fejlesztése,
- A természetben és az emberi környezetben található esztétikai értékek megismertetése

A fejlesztésnek az életkori sajátosságok figyelembevételével kell szolgálni a harmonikus személyiség alakítását, az önfegyelmet, a tudatos magatartást, a céltudatos feladat- és munkavégzést.

A minél harmonikusabb társadalmi beilleszkedés érdekében folyamatos nevelési feladat a társas kapcsolatok fejlesztése, a konfliktus kerülő és feloldó magatartás erősítése. Az alapfokú nevelés vége felé előtérbe kerül a felkészülés a családi szerepre, az önálló életvezetésre.

Arra törekszünk, hogy tanulóinknak segítsünk a kulturális, szociális hátrányok felszámolásában, váljanak alkalmassá a kortárs csoporttal való kapcsolatteremtésre, végső soron a társadalomba való beilleszkedésre.

A szabályok, normák elfogadása is hozzátartozik a korrekatív célú fejlesztéshez.

Színterei: csoportos mozgásnevelés, játék-foglalkozás, szabadidős programok, táborok, napközis foglalkozások.

6.2.1.3. A tanulási képességek fejlesztésének célja és feladata rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozásokon az értelmileg akadályozott tanulók számára

▪ Gondolkodási képességek fejlesztése

Az értelmileg akadályozott tanulók rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásainak célja, hogy az iskolai fejlesztéshez, tanórai foglalkozásokhoz szervesen kapcsolódva jelentősen csökkentse a fogyatékból eredő, szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítse a szociális érést.

A rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységek tervezését előzze meg pedagógiai diagnózis elkészítése. A folyamatos diagnosztizálás segítse a fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálását, az egyéni fejlesztési program kidolgozását. A rehabilitáció és rehabilitáció kijelölt szakaszai iránymutatók, a szakaszhatárok a tanulók életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően átjárhatóak. Ezeknek a foglalkozásoknak a feladatai ajánlások a tevékenységi formák megszervezéséhez. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók fejlesztésében a leghatékonyabb módszer a játék. Nevelő, fejlesztő hatása a tanulás és a munka tevékenységébe is beágyazódik. Alkalmazása fontos képzésük minden területén.

Alsó tagozaton (1-4. évfolyam):

- Ebben az időszakban a rehabilitációs foglalkozások kiemelt feladata a kognitív funkciók fejlesztése, megerősítése szenzomotoros tapasztalatszerzés útján.
- A bazális stimuláció ennek az időszaknak kiemelt jelentőségű módszere
- A bevezető időszak fontos rehabilitációs feladata a vizuomotoros koordináció és a grafomotoros ügyesség fejlesztése.
- Feladat a beszédindítás, beszédkésztetés, beszédértés, beszédállapot javítása, a szókincs fejlesztése
- A verbális és nonverbális kommunikációs technikák alkalmazásával gazdagodik érzelmi életük, társas kapcsolataik, szociális érzékenységük.
- Az értelmi képességek, a figyelem az emlékezet a gondolkodás fejlesztésére irányuló tevékenységek csökkentik a nagyfokú egyéni lemaradásokat.
- Az orientációs képességek (tér, idő) fejlesztése, az ismeretek gazdagítása, a cselekvőképesség alakítása segíti a tájékozódó képesség kialakulását

- A tanulók szükségleteihez és a helyi sajátosságokhoz igazított különféle terápiák alkalmazása csökkenti a lemaradást az egész személyiségfejlődésükben.

Felső tagozaton (5-8. évfolyam):

- Ebben az időszakban az eddig alkalmazott terápiák folytatódnak, a kommunikációs technikák alkalmazására nagyobb hangsúlyt helyezünk.
- Az ismeretek nyújtásánál a meglévő képességelőnyökre építünk. A kis lépésekre bontott tananyag, a gyakori ismétlés segíti az elsajátítás folyamatát. Ezzel olyan jártasságok, készségek kialakulását segítjük, melyek révén, a tanulók az iskoláskort követően önmaguk ellátásában, a környezetükben való tájékozódásban minél magasabb szintű önállóságot érhetnek el.
  - Motoros funkciók és mozgásképeség fejlesztése

Minden tantárgy oktatásánál figyelembe kell venni a speciális mozgásos feladatokat és a mozgások korrekcióját.

1. Beszédzavarokkal kapcsolatos feladatok:

Fontos, hogy a gyerekeket megtanítsuk azokra a reflexgátló optimális testhelyzetekre, amelyben a beszéd lehetővé válhat, a beszéddel egy időben képes legyen a kezét is használni. A mozgásneveléssel a folyamatos hangképzést, ritmusnevelést, a szavak, mondatok hangsúlyos, ritmusos ejtését, - ezeknek kialakítását, fejlesztését kell elősegítenünk. Fontos a megfelelő légzőtechnika kialakítása, a vitálkapacitás növelése.

2. Kézügyesség fejlesztése:

Alkalmas testhelyzet, ülés, testtartás kialakítása.

Helyes kézmozgás, íráshoz szükséges kéztartás kialakítása.

A gyakorlatokat a kéz, csukló, alkar, váll minden irányú mozgásával végeztessük. Fontos a kéz izomerejének kidolgozása is, a vizuomotoros koordináció fejlesztése.

Önkiszolgálásra nevelés:

Az önkiszolgálásra, önállóságra, a napi praktikus és szükséges tevékenységre nevelés a mozgásnevelés egyik legfontosabb feladata.

- Kommunikációs képességek fejlesztése:

A tanulásban akadályozott tanulók kommunikációs technikáinak fejlesztésénél leírtak az értelmileg akadályozott gyermekeknél is iránymutatóul szolgálhatnak.

Ezen tanulóknál azonban várhatóan lassúbb a készségek kialakulásának üteme és általában nem prognosztizálható oly mértékű előrelépés a beszédtechnika, a szókincs, a nyelvtanilag helyes mondatalkotás terén. Az olvasás- írás jelrendszerének elsajátítása nehezített az értelmileg akadályozott gyermekeknél, amit tovább súlyosbíthat a társuló mozgásfogyatékoság is. A tanulók egyéni eltérései sokkal nagyobbak, mint a tanulásban akadályozottak esetében. Alternatív kommunikációs technika alkalmazását teheti szükségessé, ha a gyermek nem képes a hangzó beszéd útján társas kapcsolatok kialakítására. (egyszerűbb piktogramokkal, képkommunikációs eszközökkel, gesztusnyelvvel). A rehabilitációs órán megismert és használt módszernek a tanuló mindennapjaiban folyamatosan jelen kell lennie.

Kifejezetten az egyénre szabott terápiás eszközök, módszerek révén valósulhat meg a hátránycsökkentés.

▪ Szociális képességek fejlesztése:

A tanulásban akadályozott tanulók szociális képességének fejlesztésénél megjelölt célok és feladatok az értelmileg akadályozott gyermekeknél is nagyrészt érvényesek. Arra kell törekednünk, hogy az egész életre szóló védő-irányító nevelés mellett önálló személyiségüket is kibontakoztassuk.

Kiemelt jelentőségű feladatok:

- Az egyéniség figyelembevétel a nevelésnél
- Szeretetteljes, motiváló légkör biztosítása
- Érzelmi kötődés, bizalom kialakítása a felnőttekkel és a társakkal
- Az iskolai közösségbe tartozáshoz, majd pedig megfelelő védő-irányító feltételek mellett a szociális beilleszkedéshez szükséges alapvető szokások, viselkedési normák megalapozása, fejlesztése
- Szociális képességek akadályozottságából fakadó hátrányok korrekciója

(Fejlesztésük során törekvünk:

a normakövetés képességének zavarát, a kooperatív készségeket

pozitív irányba módosítani,

az önfigyelem hiányát, a kritikátlanságot következetes nevelési folyamat során mérsékelni,

a kommunikációs akadályozottságukat enyhíteni.)

- A természetben és az emberi környezetben található esztétikai értékek megismertetése

Az értelmileg akadályozott tanulók személyiségfejlesztésében leghatékonyabb módszer a játék, a játékosság. Alkalmazása képzsük minden területén nélkülözhetetlen.

Színterek: tanórák, csoportos mozgásnevelés, játék-foglalkozás, szabadidős programok, táborok, napközis foglalkozások.

6.2.1.4. A tanulási képességek fejlesztésének célja és feladata habilitációs, rehabilitációs célú foglalkozásokon a pszichés fejlődés súlyos zavarával küzdő tanulók esetében

„A **pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók** csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási és viselkedési problémájuk specifikus tanulási zavarok, azaz

- diszlexia,
- diszortográfia,
- diszkalkulia,
- diszgráfia és diszpraxia, mint a motoros képességek fejlődési zavara, valamint ezek maradványtüneteinek fennállása,
- a fentiek együttjárása miatt a kevert specifikus tanulási zavarok;
- hiperaktivitás és figyelemzavar; továbbá
- a szocio-adaptív folyamatok zavarai, az érzelmi kontroll, ön -, vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségét mutató magatartásjellemzők, az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg.

A normalitás övezetébe tartozó értelmi összteljesítményük mellett megjelenő teljesítmény - és viselkedészavaraik a pszichikus képességek egyenetlen fejlődésének következtében alakulnak ki, és gyakran mutatnak az idegrendszeri folyamatok diszharmonikus szerveződéséből eredő együttjárást. Minthogy gyakran élnek át kudarchelyzetet, az iskolai teljesítményelvárások iránti közömbösség, elutasítás, illetve önértékelési zavarok, különböző jellegű beilleszkedési problémák alakulhatnak ki.”

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete

a) A diszlexiás gyermekek fejlesztése

A diszlexia az olvasási képesség zavara, a specifikus tanulási zavarok leggyakoribb formája, amely önmagában és más jelenségekkel kombinálódva fordulhat elő.

Jellemzői:

- a hang-betű kapcsolat kialakulásának nehézsége
- hiányos fonológiai tudatosság: nehezített a beszédhangok megkülönböztetése, hangok, szótagok sorrendjének, rímek felismerésének nehézsége
- értelmes és értelmetlen szavak helyes/hibás olvasásának különbözősége
- gyenge rövid távú emlékezet, a hallott szöveg pontatlan és részleges feldolgozása
- rendhagyó szavak szabályosítása olvasásnál
- írott szavak felbontásának nehézsége a szavakat alkotó hangelemekre
- vizuális felismerési zavarok, vizuálisan hasonló betűalakok esetén

Fejlesztési feladatok:

Téri tájékozódás fejlesztése

- Vizuális percepció fejlesztése – formaállandóság kialakítása
- Testvázlat, testséma fejlesztés
- Téri tájékozódás gyakorlása (névutós szerkezetek pl.: előtt, alatt, mögött, felett, mellett stb.) megértetése, alkalmazása, irányok differenciálása / jobb-bal, fel-le stb./)

Időbeli tájékozódás fejlesztése: (napok, napszakok, évszakok és jellemzőik tanulása)

Ritmuskészség fejlesztése (Hosszú - rövid megkülönböztetése, ritmuskopogás, ritmusos versek szövegének összekapcsolása mozgással, stb.)

Beszédfejlesztés

- Hallási diszkrimináció, beszédészlelés fejlesztése
- Hallási differenciáló gyakorlatok (konkrét hangpárokkal)
- Mondatmegértés fejlesztése
- Összefüggő szöveg (történet, mese) megértésének fejlesztése
- Beszédmotorika ügyesítése (nehéz szavak után mondása, nyelvtörők tanulása..
- Szeriális és képi/verbális emlékezet fejlesztése („Jó éjszakát!”játék, memória játékok.stb.)
- Aktív szókincs bővítése (tárgyképek megnevezése, főfogalmak szerinti csoportosítása, tulajdonságok szerinti kiválasztása stb.)
- Mondatalkotási készség fejlesztése
- Szövegalkotási készség fejlesztése

Grafomotoros készség fejlesztés, vizuomotoros koordinációs zavar kezelése

- Kézmozgások ügyesítése (ujjal festés, gyöngyfüzés, papírtépés, galacsingyúrás, gyurmázás stb.)
- Írómozgások előkészítése (ujjfestés, csipegetés, csipeszelés, gumizás, stb.)
- A helyes ceruzafogás kialakítása, amennyiben rossz, javítása (ceruzafogó használata)
- Firkálás nagymozgásokkal (csomagolópapírra krétával...)
- Írómozgások (vonalvezetési gyakorlatok határok nélkül majd meghatározott keretben, végül vonalközben is)
- Betűelemek ismétlődő sorban

Vizuopercepció fejlesztése Pl.: Frostig –féle program

- Formák differenciálása, kiválogatása, csoportosítása
- Alak-háttér differenciálási feladatok (több egymást metsző forma közül a bemutatott forma vagy elrejtett alakzatok felismerése)
- Alak-konstancia felismertetése (különböző irányú, de azonos formák megkülönböztetése más alakzatoktól)
- Térbeli helyzet érzékelése (mintamásolás, formák rajzolása pontok közé)

A Meixner-féle diszlexia-redukációs módszertan szerinti fejlesztés

Beszédfejlesztés

- Hallási diszkrimináció, beszédészlelés fejlesztése- / különösen a magánhangzók pl.: ö- ú –ó-ú, valamint a zöngés - zöngétlen párok tekintetében /
- Hallási differenciáló gyakorlatok (konkrét hangpárok esetében, pl: r-l, sz-s, b-p,...stb.)
- Hanganalízis szavakban (Hol hallod?)
- Mondatmegértés fejlesztése (növekvő szótagszámú mondatok, összetett mondatok, többszörös utasítás követése)
- Szövegértés fejlesztése (egy-egy történet folytatása, befejezése, címadás stb.)
- Beszédmotorika ügyesítése (nyelvtörők, hosszú szavak)
- Szeriális, képi és verbális emlékezet fejlesztése (memória játékok, szógyűjtési, szólánc játékok, mondatbővítés stb.)
- Aktív szókincs bővítése (tárgyképekkel, szinonimák, ellentétek keresésével, meghatározások alapján történő szókiválasztás, különös tekintettel a tananyagban előforduló szakszavakra)
- Mondatalkotási készség fejlesztése (képekről analógiás szerkezetű mondatok alkotása, majd önálló mondatalkotás, bővítmények használata, alá és mellérendelt mondatok szerkesztése)
- Szövegalkotási készség fejlesztése (pl.: képtörténet alapján)

Az olvasás és a szövegértés fejlesztése

- Az olvasástechnikát fejlesztő gyakorlatok (a tévesztett betűk önálló gyakorlása azonos típusú szavakban, majd differenciálásuk) az olvasási tempó fokozatos növelése mellett.
- A szövegértés fejlesztése mondatszinten (mondatok kirakása szavakból)
- A szövegértés fejlesztése szövegszinten (mondatok közti összefüggések felismerése)

2-5 mondat sorrendjének felismerése, sorba állítása, viccek, rövid történetek, közmondások értelmezése, majd hosszabb mesék, történetek értelmezése szakaszonként stb.)

- Nyelvi, nyelvhelyességi feladatok
- Az adott osztályfok anyanyelvi ismereteinek gyakorlása kis lépésekben, játékos feladatokkal.

b) A diszgráfiás gyermekek fejlesztése

A diszgráfia – az írás grafomotoros jellemzőinek zavara.

Jellemzői:

- csúnya, torz, nehezen olvasható íráskép,
- szaggatott betűalakítás és betűkötések,
- rossz csukló, - kéz,- ujjtartás, az íróeszköz helytelen fogása, görcsösség,
- egyenetlen ritmusú, strukturálatlan íráskép, formai és aránybeli hibák,
- kialakulatlan kézdominancia,
- lassú tempójú írás, központosítás, hiánya, nagybetűk használata és betoldása a kisbetűk közé,

Fejlesztési feladatok:

- Íráselemek gyakorlása, sorozattá kapcsolása
- Ceruzafogás javítása
- Gyakorlatok a betűtévesztések csökkentésére, megszüntetésére.
- A tévesztett betűk izolált gyakorlása, betűkapcsolásainak begyakorlása (Amennyiben a betű írása rossz, annak elemeire bontása, az elemek írásának gyakorlása, majd a betű írása ráírással, illetve önállóan, kissé felnagyított formában.)
- A tévesztett betűk szavakban történő gyakorlása ráírással, majd diktálás után.
- A tévesztett betűk differenciálása írásban.
- Az adott osztályfok anyanyelvi ismereteinek gyakorlása kis lépésekben, játékos feladatokkal
- Kézügyességet, figyelmet, összpontosítást fejlesztő játékok (Pókháló, Lépegető, Remegő kéz, Jenga, Marokkó stb.)

c) A diszortográfias gyermekek fejlesztése

A diszortográfia fonológiai nyelvi zavar, a helyesírás zavara.

Fejlesztési feladatok:

- Az iskolai oktatás során használt módszertani lépések lebontása, a szabályok megértetése, hosszabb ideig történő gyakorlása
- Hallási diszkrimináció, fonémahallás fejlesztése
- Ritmusérzék fejlesztése – különös tekintettel a hosszú – rövid magán - és mássalhangzókra
- Szótagolás-elválasztás gyakorlása
- A hasonulás megértése, gyakorlása
- A leggyakoribb nyelvtani szabályok gyakorlása (pl.: múlt idő, melléknévfokozás, egybe és különírás, tulajdonnevek írása, ly-j megkülönböztetés gyakorlása stb.)

- A helyesírás fejlesztése az utólagos önellenőrzéstől haladva a feladatvégzéssel párhuzamosan futó önellenőrzés irányába.

d) A diszkalkuliás gyermekek fejlesztése

A specifikus számolási zavar a különböző számtani műveletek, matematikai jelek, kifejezések, szabályok megértésének, a számjegy, számkép felismerésének, egyeztetésének, grafikus ábrázolásának, a számok sorrendiségének, számneveket szimbolizáló vizuális alakzatok azonosításának nehézsége.

Jellemzői:

- a szimbólumok felismerésének és tartalmi azonosításának nehézségei,
- a mennyiségfogalmak kialakulásának hiányosságai,
- a mennyiségfogalmakkal végzett gondolkodási műveletek, a számsor- és szabályalkotás zavara,
- a téri és síkbeli viszonyok érzékelésének hiányosságai,
- helyiérték megértésének, műveleti jelek értelmezésének, halmazok, mennyiségek összehasonlításának nehézségei,
- szerialitási zavar, számlálási és becslési képesség hiánya
- számértékek szimbolikus funkciójának értelmezési nehézségei,
- mennyiség és arab szám megfeleltetés és a számértékek összehasonlításának nehézsége,
- számjegyekre vonatkozó lexikai hibák,
- komplex aritmetikai műveletek értelmezésének problémái,
- gyenge verbális emlékezet, a számmemória és az általános memóriateljesítmény különbsége,
- figyelemzavar

Fejlesztési feladatok:

Számolási készség fejlesztése:

- A mennyiségeket, ill. azok változásait kifejező fogalmak megtanítása, gyakorlása (sok, kevés, több, kevesebb, nő, csökken stb.)
- A relációt kifejező fogalmak (több, kevesebb, ugyanannyi, egyenlő) használatának kialakítása, gyakorlása
- Számfogalmak (fejben számolás) kialakítása 6-os, majd folyamatosan bővülő számkörökben Eszközzel történő műveletvégzés (összeadás és kivonás) előkészítése Egyszerű szöveges feladatok értelmezése

Gondolkodási képességek fejlesztése:

- Azonosságok és különbségek felismertetése
- Halmazok képzése egyféle, majd többféle tulajdonság alapján (kicsi-nagy, piros-kék, kerek- szögletes, piros és kicsi, lyukas és kerek stb.)
- Sorrendek, ok-okozati összefüggések felismerése

- Főfogalom ill., tulajdonságok alapján történő csoportosítások Igaz-hamis állítások megkülönböztetése
- Állítás és azok képi megfeleltetése (feleletválasztásos gondolkodási gyakorlatok) Szabályok felismerése és sorozatok alkotása
- Sorba számlálás, megszámlálás gyakorlása
- A mennyiségeket, ill. azok változásait kifejező fogalmak megtanítása, gyakorlása (sok, kevés, több, kevesebb, nő, csökken stb.)
- A relációt kifejező fogalmak (több, kevesebb, ugyanannyi, egyenlő) használatának verbális gyakorlása, megerősítése
- A relációval kapcsolatos fogalmak helyes használatának megtanítása (eggyel több, kettővel több/kevesebb)
- Mennyiségállandóság kialakítása
- Az egyszerű műveletek megértetése (+ - több lesz, - - kevesebb, más dimenziókban történő szemléltetéssel pl.: hosszúság, magasság, térfogat stb.)

Számfogalom kialakítása,

- Számfogalom bővítése egyre magasabb (3-as, 4-es, 5-ös stb.) számkörökben
- Számfogalmak (fejben számolás) kialakítása tízes számkörben
- A számképek megtanulása, alkalmazása
- A relációs jelek helyes használatának megtanítása
- Számfogalom fejlesztése 20-as körben
- A tízes átlépés gyakorlása
- Sorozatok szabályának felismerése
- Szöveges feladatok értelmezése
- A tízes átlépés begyakorlása alapműveletek végzésekor
- Instrukciók és szöveges feladatok értelmezésének gyakoroltatása
- Pontosabb tájékozódás kialakítása a százaz/ezres/tízezres számkörökben
- Összeadás és szorzás művelete közti kapcsolat megértetése
- Az adott osztályfok tantárgyi minimum követelményeire vonatkozó rendszeres korrepetálás matematika tantárgyból

e) A figyelemzavaros, ill. hiperaktív gyermekek fejlesztése:

A pszichés fejlődés zavarainak egyik alcsoportját alkotják azok a sajátos nevelési igényű tanulók, akik nagyfokú impulzivitásukkal, a célirányos, tartós figyelem zavarával küzdenek. A hiperaktivitás és/vagy figyelemzavar megállapítása többlépcsős diagnosztikus folyamat eredménye, szülői és tanári kérdőívek kitöltését, közvetlen megfigyelést, speciális differenciáldiagnosztikai vizsgálatok elvégzését követően.

Jellemzői.

- szóródó, terelhető figyelem, hosszabb ideig nem képes összpontosítani,
- komplex feladatokra nem képes szervezett választ adni, az elterelő ingereket gátolni,
- az impulzivitás következtében kialakuló meggondolatlan viselkedés, eseteként düh, haragreakciók
- motoros nyugtalanság (babrálás, széken hintázás, ülőhely elhagyása, stb.),
- megkezdett tevékenység befejezetlensége,

- ingersorozatok hibás kivitelezése,
- tantárgyi alulteljesítés (főként, nyelvi, számolási feladatokkal kapcsolatban),
- én-bizonytalanság, másodlagos pszichés tünetek.

Fejlesztési feladatok:

- Egyéni bánásmód alkalmazása (az órák alatt lehetőséget biztosítani a tanulónak fokozott mozgásigénye levezetésére (pl.: táblatörlés, füzetosztás, tanórai anyag (pl: irodalom) dramatizálása, mozgással való összekapcsolása)
- Figyelemkoncentrációt, monotónia tűrést fejlesztő játékok és játékos feladatok
- Feladatok végzése szoros majd csökkenő kontroll mellett, ill. fokozatosan csökkenő időhatárok között
- Gyakori szemkontaktus tartás, verbális és fizikai kontaktussal (érintéssel) történő visszajelzés. A viselkedésszabályozásban a külső kontroll alkalmazásától a belső kontroll kiépítése felé haladás.
- Következetes bánásmód, a szabályok következetes betartatása.
- A tanuló önbecsülésének erősítése, sikerélmény biztosítása
- A gyermek társas kapcsolatainak fejlesztése, az órai munka során páros és kiscsoportos feladatok megoldása közben a társas készségek, konfliktusmegoldások begyakorlása.

6.2.2. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

6.2.2.1. Általános jellemzők

Intézményünk tanulóinál bizonyos képességeik érintettsége mellett, társult formában a személyiség és a viselkedés zavarai is gyakran előfordulnak. Ennek hátterében kóros, hyperkinetikus, vagy kóros aktivitászavar és/vagy figyelemzavar, ill. az előbbiek halmozott előfordulása áll fenn. Azok a tanulók, akik súlyos figyelemzavaruk, vagy gyenge önirányítási, önértékelési képességük miatt nem tudnak beilleszkedni a tanulási szituációba, állandó személyes kontrollra, megerősítésre szorulnak.

A csökkent terhelhetőség jelei:

- nagyobb érzékenység a meteorológiai változásokra
  - átlagosnál gyorsabb fizikai és szellemi kifáradás, gyakoribb igény a szünetre, pihenésre
  - csökkent zajtűrés
  - fokozottabb igény a tevékenységeket meghatározó állandó keretekre, követhető szabályokra
- Hyperkinetikus zavarokat jelző tünet-együttes már korai életkorban jelentkezik, ezt mutatják pl. a tevékenységek közötti csapongás, szabályoktól való gyakori eltérés, figyelmetlenség, társakhoz fűződő diszharmonikus viszony.

A magatartászavarok leggyakoribb megnyilvánulási formái:

- visszatérő, tartós disszociális viselkedés, agresszív megnyilvánulások (önmagukkal, társakkal, tárgyakkal, állatokkal szembeni durvaságok)
- indulatkitörések, fenyegető erőfitogatások
- érzelmszegénység, apatikus magatartás, közöny, passzivitás.

Mindezek mennyiségi és minőségi eltérést jelentenek a sérült tanulóknál amúgy is jellemző diszharmonikus személyiségjegyek mellett. Gyakran nehéz a határvonal meghúzása, ezért team

megbeszéléseken egyeztetjük az adott tanulóval kapcsolatban felmerülő problémákat és megoldási lehetőségeket. (Kapcsolatfelvétel szülőkkal, pszichológussal, gyógyszerelést irányító szakemberrel, nevelési tanácsadóval stb.) Szükséges megvizsgálni, hogy a viselkedési zavart kiváltó ok honnan ered: a gyermek sérültségéből, a családi környezetből, a család – iskola ellentétéből, túlzott elvárásokból, társakkal való rossz kapcsolatból (gúny, megszegényítés, kiközösítés) vagy a pedagógus helytelen nevelési módszereiből, stb.

6.2.2.2. A problémakezelés pedagógiai módszerei

- szeretetteljes bánásmód, bizalomteljes légkör megteremtése
- pozitív énkép kialakításának támogatása dicsérettel, biztatással, sikerélmény biztosításával
- egyénre szabott pontos követelmények (terhelhetőséghez, képességhez, érdeklődéshez igazítva)
- a gyermek fejlesztésével foglalkozó nevelők egységes pedagógiai módszereinek kidolgozása és betartatása
- a családi és iskolai nevelés összhangjának megvalósítása
- gyermek – és ifjúságvédelemmel foglalkozó kolléga bevonása
- a peremhelyzetbe került tanuló bevonása a tanórán és a tanórán kívüli közös programokba, kortárs kapcsolatok kialakulásának elősegítése.

6.2.3. A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységeink

A tehetséggondozás feladatai iskolánkban:

- Az optimális fejlődés feltételeinek megteremtése, működtetése (hogy minden tanuló eljuthasson adottságai lehetőségeinek legfelső határáig)
- A folyamatosság biztosítása alsó- és felső tagozatban egyaránt.

A tehetség felismerése:

A korai felismerés meghatározó fontosságú. A kiemelkedő képességűek (megfelelő foglalkoztatás hiányában) gyakran visszafejlődnek, sérülnek, kirekesztődnek. A korai felismerés szakértelmet, körültekintést kíván, különösen sérült gyermekek estében.

A felismert tehetség fejlesztése:

- Tanórán
- Osztályon belüli differenciálás
- Kiemelkedő képességű tanulónak megfelelő tanár biztosítása annak érdekében, hogy eljusson adottságai legfelső határáig.

6.2.4. A pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások helyileg alkalmazott, speciális tartalma

A felsorolt habilitációs és rehabilitációs célú foglalkozások közül az egyéni szükségleteknek megfelelően határozzuk meg a gyerekek számára fontosnak ítélt fejlesztési területeket, terápiákat. Például: a mozgásfejlesztési formák közül a neki legmegfelelőbbet választjuk ki (pl. gyógytorna + zeneterápia + TSMT). Ezt a havi team-megbeszélések alkalmával egyeztetjük.

Ezek a foglalkozások szükség szerint egyéni vagy kiscsoportos formában zajlanak, attól függően, hogy a gyermek aktuális állapota melyik formát igényli. (Az egyéni foglalkozás során a fejlesztés célzottabb és körültekintőbb lehet, a kiscsoportos fejlesztésnek pedig a közösségi hatása a jelentős.)

Fejlesztési területek:

- a. **MOZGÁSFEJLESZTÉS, MOZGÁSREHABILITÁCIÓ**
  - **mozgásnevelés**
  - **gyógytorna**
  - **konduktív pedagógia**
  - **mozgáskultúra-tánc terápia**
  - **gyógypedagógiai lovaglás (lehetőség szerint)**
  - **Ayres terápia**
  - **TSMT**
  - **masszázs**
  - **Állatasszisztált terápia /kutyás, lovas/ (lehetőség szerint)**
- b. **KOMMUNIKÁCIÓ FEJLESZTÉS:**
  - **Logopédia, beszédfejlesztés**
  - **alternatív kommunikációs technikák**
- c. **DISZLEXIA, DISZGRÁFIA, DISZKALKULIA PREVENCIÓ, illetve KEZELÉS**
- d. **ZENETERÁPIA**
- e. **FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉS: kézműves tevékenységek**
- f. **LÁTÁSNEVELÉS**
- g. **MINDENNAPOS TEVÉKENYSÉGRE, ÖNELLÁTÁSRA NEVELÉS**

A felsorolt területek tartalma:

a.) **MOZGÁSFEJLESZTÉS, MOZGÁSREHABILITÁCIÓ**

○ **A mozgásnevelés egyéni fejlesztési formája:**

Célja: javítsa és korrigálja a veleszületett vagy a szerzett különböző mozgáskárosodásokat, és biztosítsa a kórformának és mozgásállapotnak megfelelő általános testi fejlesztést; javítsa a tanulók egészségi állapotát, fokozza edzettségüket, teherbíró képességüket; járuljon hozzá megfelelő személyiségfejlődésükhöz; alakítsa ki mozgási alkalmazkodóképességüket. Gyógypedagógus végzi.

○ **Gyógytorna:**

A gyógytorna egészségügyi szakkezelés, fő feladata a patológias funkciók javítása, az ízületi deformitások kezelése, az ízületi funkciók helyreállítása, az izomerő növelése, a helyes testtartás kialakítása, a koordinált, harmonikus mozgás újjá nevelése. Gyógytornász végzi.

○ **Gyógypedagógiai lovaglás:**

A ló és lovaglás hatásainak tudatos, tervszerű, kontrollált felhasználása megelőzés, gyógyítás, fejlesztés, nevelés céljából. Hozzájárul a sérült gyermekek életminőségének javításához. Terápiás

---

lovas oktató végzi, asszisztensek közreműködésével, ortopéd orvos ajánlata alapján. Az iskola területén végezzük.

○ **Kutvásterápia**

A terápiás kutya rendkívül motiválóan hat a gyermekekre, olyan dolgok végrehajtására is ösztönözheti őket, melyekre eddig belső gátásaik miatt nem voltak képesek. Játékos módon fejleszthető a terápiás kutya segítségével a halmozottan sérült gyermekek testséma és a testtudata, a térérzékelése, téri orientációs képessége, a nagymozgásuk és a finommotorikájuk (pl. a szem-kéz, szem-láb koordinációjuk), a tapintási- vizuális és auditív észlelésük, a figyelmi képességeik, de a kommunikációs késztetéseikre is kedvezően hat.

○ **Mozgáskultúra – tánc terápia:**

A jól kiválasztott zene és a hozzá alkalmazott mozgás fejleszti ritmusukat, fantáziájukat, mozgáskészségüket, gondolkodásukat, figyelmüket, testérzékelésüket, önbizalmukat és nem utolsósorban örömet okoz a gyermekeknek. A fejlesztést zeneterapeuta végzi.

○ **Konduktív pedagógia:**

A mozgásukban (a központi idegrendszer károsodása következtében) gátolt diszfunkciós tanulók speciális helyreállító nevelése és oktatása. Az akaratlagos cselekvés új módjának kiépítését teszi lehetővé. A terápiát konduktor végzi a habilitációs - rehabilitációs órák keretében.

○ **Ayres terápia:**

Az érzékszervi és szenzomotoros integrációban kulcsszerepe van a vestibuláris ingerlésnek. A terápiás módszer lényege az egyensúlyi helyzetek folyamatos változtatása, amely szinte „kikényszeríti” az idegrendszer érését, elősegíti a két agyfélteke harmonikus működését.

○ **Tervezett Szenzomotoros Tréning (TSMT):**

A mozgásos feladatok segítik az érzékelés, észlelés fejlődését, a testvázlat, a térbeli tájékozódás, a laterálisitás, a dominancia beérését. A feladatsorok javítják a gyermek koncentrációs képességeit, megalapozzák, segítik a figyelem jobb irányíthatóságát, a szerialitást, a ritmusérzék és a motoros kreativitás fejlődését. A mondókákkal, énekekkel kísért feladatvégzés során fejlődik kommunikációjuk és anyanyelvi készségeik.

Szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus végzi.

○ **Massázs:**

Mivel tanulóink többsége mozgássérült, ezért nagy hangsúlyt kell helyeznünk az izomzatuk, vérkeringésük fokozására, letapadások oldására, izomrendszer általános átmozgatására. Ez mindennapi feladatok közé tartozik iskolánkban. Gyógytornász irányításával végzendő.

---

b.) KOMMUNIKÁCIÓRA NEVELÉS

Cél: a kommunikációs szint fejlesztése a gyermek adottságainak, sérültségi fokának és jellegének figyelembevételével.

○ **Etetésterápia**

Az evés fontos szociális aktus, amelynek kielégítése pozitív élményt kellene, hogy jelentsen a gyermeknek. Kivitelezésében ugyanazok az izmok vesznek részt, amelyek a beszédet is létrehozzák.

Azoknál a gyermekeknél, akiknél az étkezés folyamata a motoros funkciók károsodása miatt, vagy pszichés okból akadályozott, az evés örömforrás helyett, számos félelemmel járó bonyolult folyamattá válik. Ezeknek a negatív tartalmaknak a leépítése, és a megfelelő technikák kialakítása e terápia célja.

○ **Logopédia, beszédterápia:**

Logopédia:

A logopédiai tevékenység a mozgáskorlátozottak oktatásának - nevelésének folyamatában (a motoros funkciók sérülése gyakran érinti a beszédmozgást is), annak szerves részeként készít fel a tudatos és célszerű verbális önkifejezésre. Feladata: A tanulók beszédállapotának felmérése, képességeik vizsgálata, a beszédhibák javítása, képességek fejlesztése.

Beszédterápia:

A beszédterápia a központi idegrendszer sérüléséhez társuló beszédzavarok korrekciójára irányul. A beszédterápia a mozgásterápia eredményeit felhasználva, arra épülve korrigálja a sérült beszédet, ezzel elősegíti a gyermek beilleszkedését szűkebb és tágabb környezetébe.

○ **Augmentatív kommunikáció:**

A nem beszélő gyerekek esetében olyan alternatív kommunikációs technikák nyújtása, amelyek segítségével a gyermek képessé válik a környezettel való közvetlen kontaktus kialakítására. Gyógypedagógus végzi - a Bliss Alapítványnál szerzett képesítés birtokában-- egyéni fejlesztés keretében, az alkalmazás beépül a tanórákba és a szabadidős tevékenységekbe, a nevelőkkel való folyamatos konzultálás segítségével.

c.) DISZLEXIA, DISZGRÁFIA, DISZKALKULIA PREVENCIÓ, illetve KEZELÉS

Beépül a tanítási folyamatba, de szükség esetén külön fejlesztő óráként alkalmazzuk, gyakran az mozgásterápiával, kötjük össze. Fejlesztőpedagógus végzi.

d.) ZENETERÁPIA

A zenélés a művészeti, esztétikai, élményen túl jótékony hatással van érzelmi életünkre, a ritmusérzék, a finommozgások javításával az érzékelés új formáival hozzájárulhat a rehabilitációs, rehabilitációs folyamatok teljességéhez. Zeneterapeuta végzi.

---

e.) FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉS

A rehabilitációs órakeretbe épülő, a manipulációs technikák javítására irányuló fejlesztőmunkánkat úgy alakítottuk ki az elmúlt évek alatt, hogy az beépül a néphagyományok, a népi kultúra megismertetésének körébe. Fontos, hogy egy-egy jeles nap megünneplésére készülve a gyermekek ismereteket szereznek a népszokásokról, amellyel tudásuk, érzékelvilláguk gazdagodik. Azzal pedig, hogy megelőző időszakban termések, természetben fellelhető anyagok felhasználásával dekorációkat, jelmezeket, ajándékokat, „vásárfiákat stb. készítenek, szinte észrevétlen marad a rejtett cél, törekvésünk a finommotorika ügyesítésére. Mozgásfejlesztő szakemberek, pedagógusok, asszisztensek részvételével történő team megbeszélés alapján kialakított szempontok figyelembevételével, pedagógus végzi asszisztens segítségével. (Természetesen a mozgásnevelés tanórai keretében is végzünk kézügyesség fejlesztő, a kéz izomerejét növelő feladatokat.)

f.) LÁTÁSNEVELÉS

Ennek lényege, hogy a gyermek minél inkább megtanulja használni látásmaradványát, és a vizuális úton beérkező ingereket, információkat a más érzéketi csatornákon befutókkal együttesen, integrált egészként hasznosítsa. Ennek mind a tanulásban, mind a mindennapi életben jelentős a szerepe. Tiflopedagógus végzi.

e.) MINDENNAPOS TEVÉKENYSÉGRE, ÖNELLÁTÁSRA NEVELÉS

A gyermekek mindennapjait úgy szervezzük, hogy a tanítási órákat megelőzően és azokat követően, elegendő időt biztosítsunk az önellátási tevékenységek gyakorlására. A tanórák a más iskolákban megszokotthoz képest később kezdődnek (lépcsőzetes órakezdéssel 8.00 ill. 9.00 óra között), így elegendő idő áll a gyermekek rendelkezésére azoknak a technikáknak az alkalmazására, melyek fontosak önállóságuk alakulásában (reggeli tisztálkodási-, terítési-, rendrakási teendők). Ekkor kerül sor egyénenként (sérülésspecifikusan) a segédeszközök felvételére, valamint a tanulást segítő eszközök megfelelő beállítására. Az ebédhez kapcsolódó teendők szintén módot kínálnak az önkiszolgálási feladatok ellátására.

A délutáni időszakban asszisztensek felügyeletével, segítségével lehetőség van a fiziológiás mozgások gyakorlására (pl.: járás különböző segédeszközökkel, kézfunkció javítása irányított játéktevékenységgel, hely- és helyzetváltoztatást célzó mozgásos játékok) amelyek szintén az ADL funkciók készségszintű elsajátítását szolgálják.

Mozgásfejlesztő szakemberek irányításával, az egyéni fejlesztési tervek figyelembevételével történik individuálisan, asszisztensek és napközis nevelők közreműködésével.

6.3. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink

HH (hátrányos helyzetű gyermek): az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családbafogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alapfokú – (alacsony iskolai végzettség, melynek igazolása a kérelmen megtett önkéntes nyilatkozattal történik)
- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a családbafogadó gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ – (alacsony foglalkoztatottság, melynek fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi)
- a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek – (elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény)

HHH (halmozottan hátrányos helyzetű gyermek): az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakáskörülmény) legalább kettő fennáll.

6.3.1. Helyzetfeltárás

A tanulók jelentős része hátrányos helyzetű családi milióból érkezik. A családok általában előnytelen helyzetben vannak, mert a megváltozott társadalmi helyzetükben a piaccgazdaság "farkastörvényeihez" nem tudnak alkalmazkodni. Közülük sokan vannak gyes-en, ápolási díjon. Nemcsak a gyermekek vágnak stabil közösségi kapcsolatokra, hanem a munkahelyekről kirekedt, beszűkült környezetben élő szülők is. Az iskola ebben az állapotban fontos társadalmi kapcsolatot jelentő színtér a szülőknek, szinte naponta vagy szükség szerint találkozhatnak más szülőtársakkal, a pedagógusokkal, az iskola vezetőivel, és megoszthatják velük nyomasztó gondjaikat.

6.3.2. Szociális hátrányok enyhítése

Tervező munkánk fontos része a családsegítés:

- Ennek egyik formája a Szülői Klub, amelynek keretében tanácsadást, szakmai előadásokat, egyéni segítségadásokat szervezünk, a szülők által ajánlott témában. A „Szülői Klub” előadásai ingyenesek, az alapítvány magára vállalja az esetleg felmerülő költségeket, illetve pályázati forrásokat keresünk.
- Tanácsadással, ügyeik konkrét intézésével is segítjük a családokat. Tájékoztatást adunk a szociális juttatások lehetőségeiről, azokhoz szükséges feltételekről, az ügyintézés lépéseiről. Az alapítványnál dolgozó szociális végzettségű kollégáink sok segítséget nyújtanak ezekben a feladatokban.
- A segédeszközök felírását követően a mintavételek, valamint a segédeszközök próbája intézményünkben történik Ily módon a szülőknek sok időt, energiát, fáradozást takaríthatunk meg.

- A gyerekek szállítását részben az Alapítvány saját mikrobuszával végezzük. A megnövekedett gyermeklétszám már nem teszi lehetővé, hogy így oldjuk meg valamennyi alapítványi ellátott naponkénti intézménybe szállítását. A mikrobusz háztól - házig szállítja a gyermekeket szülői kérelem alapján. Az alapítvány ezért minimális szállítási díjat számít fel, figyelembe véve a szülők anyagi helyzetét (felülbírálat évente két alkalommal). A szülő átmeneti fizetéseképtelensége esetén sem szüntetjük be a szolgáltatást: részletfizetési kedvezményt, fizetés átütemezést biztosítunk.
Néhány éve a Pécsi Közlekedési Zrt-vel kötött megállapodásunk értelmében lehetőséget kaptunk arra, hogy iskolánkhoz céljáratként közlekedjen speciális mélypadlós autóbuszuk. Ezt mozgáskorlátozott gyermekek (kb. 20-an, köztük több kerekesszékes) és kísérőik vehetik igénybe ingyenesen. A kísérők elsősorban az alapítvány dolgozói – mentesítve a szülőket a felesleges kitérőtől. Ezzel is az a szándékunk, hogy a sérült gyermekeket nevelőket segítsük munkavállalási lehetőségeikben. Ahhoz szeretnénk hozzájárulni, hogy a tanulók iskolai elfoglaltsága alatt a szülők a munkahelyi kötelezettségeiknek eleget tehesse, szociális kapcsolatokat építhessenek. Örömteli változás az iskola alakulása óta, hogy egyre nő a munkát vállalkozók száma. Ezzel részben a családok társadalmi elszigeteltsége oldódik, másrészt anyagi helyzetük is stabilizálódik.
- Nagy dolognak tartjuk azt is, hogy több család – mivel a sérült gyermekükről való gondoskodás komoly részét átvállalta az Alapítvány, valamint érzik, hogy probléma esetén van mód segítséget találni – újabb gyermeket vállalt, akik mind egészségesen születtek meg. Fontos, hogy így a család élete közelíti az átlagosat, hiszen életük nemcsak a sérült gyermek körül forog. Ez a család jövőjét is kedvezően befolyásolja /öregkori segítség, unoka lehetősége stb./
- A gyermekek kirekesztettségét, akadályozottságukból eredő elszigeteltségét kívánjuk oldani kortárs közösségekkel való kapcsolat kialakításával (ép gyerekek látogatnak hozzánk-és viszont). Gyakran látogatjuk a város intézményeit (könyvtár, mozi, kiállító terem, bábszínház stb.), résztvevői vagyunk fontosabb városi programoknak (Pécsi Napok, sérült gyermekek sportolási lehetőségeinek bemutatója stb.)
- A nyári táborozás is integrációs célokat szolgál, hiszen itt tanulóink ép társakkal élvezhetik a változatos programokat. E közben távoli vidékeket, eltérő földrajzi környezetet is megismerhetnek, melyre egyébként csak néhányuknak lenne lehetősége. A család terhelhetőségével számolva választjuk ki a helyszínt, hiszen ehhez anyagi hozzájárulásra is szükség van. Pályázatokkal, adományok felkutatásával azonban igyekszünk a költségeket minimálisra csökkenteni.

6. 4. Gyermek- és ifjúságvédelmi, mentálhigiénés tevékenység

Iskolánkban a gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység átfogja az iskolai élet egészét azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermeket megillető jogok érvényesülését, védő-óvó intézkedést tegyen a rászorulóknak érdekében, öröködjön a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű gyermekek életlehetőségei felett. Feladatunkat meghatározza a tanulók életkora, a mozgássérülése, valamint egyéb akadályozottsága.

A gyermekvédelmi tevékenység fontosabb feladatai

- a tanulók elemi szükségleteinek (élelem, ruházat, tanszer, pihenés, gyógyszer) figyelemmel kísérése a családban;

-
- folyamatos, őszinte légkör biztosítása a gyermekek és a családok felé, amely alapvető feltétele az esetleges problémák feltárásának
  - a tanuló egészséges fejlődéséhez szükséges nevelési légkör biztosítása és a fizikai állapot romlásának megelőzése a családon belül és a családon kívül;
  - a tanuló egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgáltatón keresztül, az iskolafogászati rendeléseken, a szakorvosi ellátáson keresztül (szemészet, fülészet, ortopédia stb.) a segédeszközök igény szerinti hozzáférhetősége
  - a tanuló intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása (ügyelet, étkezés, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, közlekedés stb.) a tanuló igénye szerint;
  - kapcsolattartás a családdal, Nevelési Tanácsadóval, pedagógiai szakszolgálat, gyermekjóléti szolgálattal, családsegítő szolgálattal, polgármesteri hivattal, gyermekorvossal, védőnővel, Területi Szociális Központtal stb.
  - a család szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különféle támogatások - pénzbeli és természetbeni - felkutatása, a hozzájutás segítése, támogatása, valamint tanácsadás a fogyatékos gyermeket nevelő családoknak járó szociális juttatásokról
  - segítségnyújtás a kulturált szabadidőtöltéshez, az életkoruknak, mozgásállapotuknak megfelelő rendezvényeken történő részvételhez;
  - egyéni esetkezelés, életvezetési tanácsok nyújtása, pályaeorientáció
  - magatartás vagy pszichés zavar esetén kapcsolatfelvétel gyermekpszichológussal
  - gyors és hatékony megoldási stratégiák kidolgozása a gyermeket veszélyeztető helyzetben;
  - a tanuló eredményeinek, rendszeres iskolába járásának ellenőrzése - szükség esetén eljárás kezdeményezése;
  - segítségnyújtás az erkölcsi érzék kialakításához /példamutatás, etika, hittan/
  - kortárs csoportba való beilleszkedés elősegítése, integrációs napok tartása
  - DADA program ismertetése életkornak megfelelően
  - személyi és technikai segítségnyújtás az egyre önállóbb életvitel kialakításához.

6. 5. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló egyéb intézkedéseink

Hitvallásunk a rászoruló tanulók megkülönböztetett segítése, fejlesztése. Ezért feladatunk a szolgáltatásainkhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosítása, az esélyteremtés, a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása, az esélyegyenlőség előmozdítása nevelő-oktató munka minden területén:

- a beiratkozásnál,
- a tanításban, ismeretközvetítésben
- a gyerekek egyéni fejlesztésében
- tanulói előmenetelben
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében
- a pályaeorientációban, a pályaválasztásban

- a humánerőforrás-fejlesztésben
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban (szülőkkel, segítőkkel, szakmai és társadalmi környezettel).

-

Folyamatos feladataink

- A kiemelt figyelmet igénylő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók pontos nyilvántartásának vezetése.
- Pedagógusaink differenciált képzés és értékelés révén biztosítják, hogy minden tanuló egyéni képességei szerint haladhasson.
- A lemaradókat, nehézségekkel küszködőket egyéni képességeik szerinti fejlesztéssel segítjük.
- A lemorzsolódás minimális szintre való csökkentése érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk a szülőkkel, a tanulókkal, a családsegítő szolgálattal és egyéb partnerekkel.
- A gyermekek érdekében meghatározó feladatunknak tekintjük a drogprevenciót, a bűnözés elleni küzdelmet, a bűnmegelőzést. Ennek érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk fenn a kompetens szakemberekkel.
- Tanulóink számára a szabadidő eltöltésének olyan értelmes és hasznos formáit biztosítjuk, amelyekhez családi háttérük, hátrányos helyzetük miatt egyébként nem juthatnának hozzá.
- Minden rászoruló gyermek számára biztosítjuk a napközis ellátást.
- Rendszeresen figyeljük azokat a pályázatokat, amelyek tanulóink esélyegyenlőségének javítását szolgálják, és lehetőség szerint részt veszünk azokon.

Felelősségek:

- Az intézmény vezetője, az iskolavezetés felelős (az intézmény minden dolgozója, tanulója, a szülők és a társadalmi partnerek vonatkozásában), az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben a szükséges lépések megtételéért.
- Az igazgató felelős az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálásáért.
- A tantestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyen. A tantestület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt a felettesének, illetve az illetékes munkatársának.
- Bármely, az intézménnyel szerződéses viszonyban álló, vagy szolgáltatást nyújtó félre is vonatkozó elvárás, hogy kövesse az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség jogi normáit.

---

7. KÖRNYEZETI ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

7.1. Törvényi háttér

7.1.1. Az iskolai környezeti nevelés törvényi háttere

Magyarország *Alaptörvényének* a környezetvédelemmel kapcsolatos paragrafusai

I.cikk

(1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

XVI.cikk

(1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

XX. cikk

(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.

XXI. cikk

(1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

(2) Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt - törvényben meghatározottak szerint helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.

Elhelyezés céljából tilos Magyarország területére szennyező hulladékot behozni.

(Magyarország Alaptörvénye 2011. április 25)

A Magyarország *Alaptörvényében* megfogalmazott alapelvek megvalósulását - többek között - az alábbi **jogszabályok** és intézkedések garantálják:

A *Környezetvédelmi törvény* (1995. évi LIII. Törvény) 54. § 1. cikkely szerint "minden állampolgárnak joga van környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére."

Magyarország *második Nemzeti Környezetvédelmi Programjában* (132/2003. XII. 11. OGY határozat) önálló tematikus akcióprogram kapott helyet a környezettudatosság növelése érdekében.

A *Nemzeti Fejlesztési Tervben* a fenntarthatóságnak való megfelelés horizontális célként szerepel.

Közoktatási jogszabályok

A nemzeti köznevelésről szóló törvény szerint a pedagógusok kötelessége különösen, hogy egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére,

együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket, tanulókat.

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztése, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és a gyermeket, tanulót veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzése.

A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést. Elengedhetetlenül szükséges a NAT részeként a környezetvédelmi, természetvédelmi oktatás továbbfejlesztése.

1998-ban tizenhárom környezeti neveléssel foglalkozó társadalmi szervezet összefoglalta a környezeti nevelés eddig elért eredményeit és a Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia c. kiadványban megfogalmazta a közeljövő fontosabb feladatait. 2003-ban megjelent a kibővített, átdolgozott kiadás.

A közoktatási stratégiai célok figyelembevétele:

- *Az élethosszig tartó tanulás megalapozása a kulcskompetenciák fejlesztése révén*
A környezetről szóló tudás megszerzése során a tanulók életközeli helyzetekben gyakorolják a folyamatos ismeretszerzéshez nélkülözhetetlen kompetenciákat (pl. értő olvasás, információszerzés más emberektől, környezeti ingerekre való adekvát reagálás képessége, kommunikációs kompetencia stb.)
- *Az oktatás esélyegyenlőségének mérséklése*
A környezeti neveléshez kapcsolódó ismeretszerzés során gyakoriak a hagyományos óraszervezéstől eltérő tanulási formák, ez által sok lehetőséget adnak azon gyermekek fejlődésére, érvényesülésére is, akiket a hagyományos tanórai keretekben nem, vagy csak kevésbé sikerül fejleszteni, aktivizálni. A környezeti nevelés változatos módszertani tárháza biztosítja az egyénre szabott, differenciált foglalkoztatás lehetőségét.
- *Az oktatás minőségének fejlesztése*
Az alkalmazott módszerek sokfélesége és alternatív jellege segíti a tanítás-tanulás folyamatának módszertani megújulását. A környezeti nevelés jelen-, illetve jövőorientáltsága pedig segíti a tanításközpontú pedagógiából a tanulásközpontúba való átmenetet.
- *A pedagógus szakma fejlődésének támogatása*
A környezeti nevelés, egyike a legdinamikusabban fejlődő területe a pedagógiai gyakorlatnak, így az e területtel való foglalkozás a pedagógusszakmára is nagy hatással van.
- *Az oktatás tárgyi feltételeinek javítása:*
A környezeti nevelési tevékenységekhez kapcsolódó pályázati források, hozzásegítik az iskolákat a tanulás tárgyi feltételeinek és környezetének javításához.

7.1.2. Az iskolai egészségnevelés törvényi háttere

Az alábbi jogszabályok utalnak az iskola és az egészségvédelem, egészségfejlesztés szoros kapcsolatára, egyben feladatokat szabnak az oktatási- és az egészségügyi ágazat számára:

1. A 2003. évi LXI tv.-nyel módosított 1993. évi LXXIX. tv. a Közoktatásról 48.§ (3.) bekezdés
2. A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 17.) Korm. Rendelet

3. A 1036/2003. (IV. 12.) Korm. határozat a 96/2000. Ogy. hat. rövid és középtávú céljainak végrehajtásával kapcsolatos kormányzati feladatokról
4. A 46/2003. sz. (IV. 16.) Országgyűlési határozat az Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti programjáról
5. A nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény
6. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIX. törvény 38. § (1.) és (2.) bekezdés
7. Az egészségügyi szolgáltatásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet 2. és 3.sz.
8. A kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető, betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról szóló 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet
9. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv
10. 2011. évi CXCV. törvény [Köznev. tv.]
11. 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

7.2. Az iskola fogyasztóvédelemmel összefüggő feladatai

A parlament 1997. december 15-én fogadta el a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. Törvényt, melynek első része V. fejezet 17. §-a rendelkezik a fogyasztók oktatásáról. E törvény írja elő a fogyasztók oktatásának szükségességét a fogyasztóvédelmi jogszabályok megismerése céljából. E törvény szerint a fogyasztók oktatása alapvetően állami feladat, amelyet az oktatási intézmények, a Fogyasztóvédelmi Felügyelőség és az érdekvédelmi szervezetek együttműködve teljesítenek. A fogyasztóvédelmi törvény, valamint az EU jogharmonizáció alapján a közoktatási törvény 2003. évi módosításában is megjelenik a fogyasztóvédelem oktatása. Kiemelt fejlesztési feladat a NAT-ban a felkészülés a felnőtt életre, amelyben a fogyasztói kultúra kialakítása is szerepel. A fogyasztóvédelmi oktatás célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknak.

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos pedagógiaiilag megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában. Szükséges a társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakítása, a jogukat érvényesíteni tudó a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzése. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség szoros összefüggése az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztése. Fontos továbbá a fogyasztás során a tájékozódás képessége, a döntési helyzet felismerése, és a döntésre való felkészülés. Meg kell ismertetni a tanulókkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket az eligazodásra. Hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság a szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdaságosságot és a takarékoságot. A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében szükséges, hogy a diákok értsék, és a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

Környezettudatos fogyasztás: egyfajta középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és fogyasztásmentesség között.

Kritikus fogyasztói magatartása: a fogyasztói jogok érvényesítése. A fogyasztónak joga van:

- az alapvető szükségleteinek kielégítéséhez
- a veszélyes termékek és eljárások kiküszöböléséhez
- a választáshoz különböző termékek és szolgáltatások között
- a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretéhez
- a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez
- az egészséges és elviselhető környezetben való élethez.

7.3. Állásfoglalásunk az egészségnevelésről

Az élet és az egészség az ember alapvető értéke. A WHO megfogalmazása szerint az egészség a testi, lelki, szociális jól-lét állapota. Az egészség állapot és folyamat, hiszen benne van az egyén készsége és képessége, személyes felelőssége és a társadalom által nyújtott változatos és változó feltételrendszerek is (az életfeltételek, munkafeltételek, stb.), melyek aktív alkalmazkodást igényelnek. Gyermkeink ezen az úton eleve hátránnyal indulnak: a mozgásszervi-, érzékszervi-, mentális területen jelentkező károsodások hatást gyakorolnak különböző képességeik alakulására, kihatnak személyiségük fejlődésére. Így iskolai egészségnevelésünkben a hagyományos értelemben vett egészségfejlesztési tevékenység mellett (mely az összes *nem* terápiás módszer gyűjtőfogalma) meghatározó feladat az egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció is.

Az egészségi állapotot az alábbi tényezők határozzák meg:

- genetikai tényezők
- környezeti tényezők
- életmód
- az egészségügyi ellátó rendszer működése.

A genetikai tényezők, valamint a születés körüli vagy kora gyermekkorban elszenvedett károsodások meghatározó jelentőségűek gyermekeinknél. Azonban ezeket az adottságokat külső tényezőkkel befolyásolni lehet, elsősorban a neveléssel – és ebben rejlik a mi igazi feladatunk. Ezért nagyon fontos az iskola fizikai-, tárgyi- és pszichoszociális környezetének optimális alakítása, az életmódot érintő pozitív szemlélet formálása, az iskola-egészségügyi ellátás minőségének javítása.

Célunk, hogy tanulóink az egyéni sajátosságok figyelembevételével:

- megismerjék az egészséges életmód legfontosabb szabályait, önkiszolgálási képességeikben a lehetőségeik maximumáig jussanak
- tisztában legyenek az egészséges táplálkozás fontosságával
- igényük legyen a testi higiéniére (különös tekintettel az inkontinenciára és a fogak ápolására)
- ismerjék a drog, alkohol, dohányzás egészségkárosító hatását
- elérjék személyiség fejlettségük lehetséges felső határát, alakuljon ki reális önismeretük, énképük
- a mozgássérülésükből adódó hátrányos következmények csökkentésével, ellensúlyozásával – testi képességeik /lehetőségük szerinti/ legmagasabb fokára jussanak és igényük is kifejlődjön annak folyamatos karbantartására
- legyenek tisztában azokkal a tényezőkkel, melyek állapotukat károsan befolyásolják

- kommunikációs képességeik fejlődése révén képessé válnak társas kapcsolatok kialakítására, konfliktushelyzetek kezelésére

7.4. Célok, értékek a környezeti- és egészségügyi nevelésben

Iskolánk hitvallása a környezet- és egészségnevelés terén:

A környezet és egészség egymástól nem elválasztható fogalmak. A természet, a környezet megóvása feltétele az élhető emberi létnek, mivel mi emberek is a környezet részei vagyunk. Az emberi

beavatkozás a természetbe visszahat ránk, egészségünkre. Gyermkeink szemléletét ezek szellemében igyekszünk formálni, hatást gyakorolva a szülőkre, hozzátartozókra is.

Általános célok

Az egyetemes természetnek (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt. Nevelés a Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés a bioszféra és a biológiai sokféleség megtartása, a testi – lelki egészség megőrzése terén.

Hosszú távú célok:

- Érzelmi, értelmi környezeti nevelés, mely elsősorban a közvetlen tapasztalatokra épít
- Környezettudatos magatartás és életvitel formálása. Alakuljon ki a gyermekekben a természetes és mesterséges környezet értékei iránti felelős magatartás, annak megőrzésére legyen igényük.
- Egészséges életmód és környezet összefüggéseinek feltárása, beláttatása
- Ismeretek, szokások, jártasságok kialakítása, mellyel az egészségügyi problémák megelőzhetők, illetve csökkenthetők azok súlyossága csökkenthető.
- Egyszerű összefüggések megvilágítása, a gyermekek képességeihez alkalmazkodó megközelítésben.
- Tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- Reális énkép, önismeret alakítása, törekvés a személyiség harmóniájának megteremtésére, hogy elérjék személyiség fejlettségük lehetséges felső határát

Konkrét célok, feladatok:

- Természeti és épített környezetünk óvása, fejlesztése
- helyi értékek és problémák feltérképezése (környezeti, egészségi, kulturális)
- helyi célok megfogalmazása (öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, örökbefogadott patak, hulladékgyűjtés, energiatakarékosság)
- lakóhely megismerése (értékek, gondok – a megoldás lehetséges módjai)
- az épített környezet védelme
- hagyományok védelme (család – iskola – település – nemzet szinteken)
- a szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése
- a család és az iskola közelítése
- legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megismertetése, védőnői szűrővizsgálatok és felvilágosító alkalmak támogatása
- fogápolási ismeretek, iskolafogászati szűrővizsgálat támogatása

- az egészségre káros szokások biológiai – élettani – pszichés összetevőinek megismertetése
- a tanulók számára a mindennapi testedzés biztosítása (mozgásnevelés tanórák)
- a napköziben játékos, egészségfejlesztő testmozgás biztosítása
- szabadidős programok (túrák, osztálykirándulások, uszodai programok, korcsolyázás,)
- takarékoskodás vízzel és energiával (energiaőrök)
- az iskola zöldebbé tétele – virágültetés és gondozás (virágfelelősök)
- szelektív hulladékgyűjtés (papír, PET palack, szárazelem)
- lehetőség szerint részvétel környezetvédelmi vetélkedőkön, rendezvényeken
- a tantárgyi koncentrációs lehetőségek folyamatos felülvizsgálata és alkalmazása.

Szemponatok az alkalmazott módszerek kiválasztásához

Használhatunk hagyományos módszereket, de az egészség és környezeti nevelés szempontjából gyermekeink számára sokkal célravezetőbbek az élmény- és tevékenység alapú módszerek, melyek sokoldalú alkalmazására kell törekedni.

A módszerek megválasztásának legfontosabb szempontjai:

- alkalmazkodjanak az életkori sajátosságokhoz
- vonjanak be minél több tanulót
- az iskola keretein túl is legyenek hatással
- a természetben szervezett tevékenységek száma a lehető legtöbb legyen
- alapvetően pozitív szemléletet tükrözzenek
- a lakóhelyi vagy közeli konkrét példára alapozzanak, kötődjenek a napi élethez
- az érzelmeken át hassanak
- a személyes megtapasztaláson alapuljanak
- együttműködésen alapuljanak
- változatosak legyenek: egyéni, páros, kooperatív és kiscsoportos munkák
- legyen bennük minél több játékos elem

Módszerek:

- *Játékok:* pl. szituációs-, memória-, érzékelést fejlesztő-, kombinációs-, szerepjátékok, életkorhoz, képességekhez alkalmazkodva bizalom-erősítő-, kapcsolatteremtést segítő játékok
- *Terepgyakorlatok:* egyszerű megfigyelések
célzott megfigyelések
mérések
kirándulások
táborok
- *Aktív munka:* természetvédelmi és fenntartási munkák
madárvédelmi feladatok
rend- és tisztasági verseny
egyszerű rekonstrukciós munkák
szelektív hulladékgyűjtés
egészségnevelési versenyek
szerepjáték, drámapedagógiai módszerek
gyűjtőmunka, kiselőadás

csoportos témafeldolgozás
elméleti ismeretek gyakorlatban való alkalmazása
(fogmosás, elsősegélynyújtás)
esettanulmányok, problémamegoldás

- *Közösségépítés:* csoportszervezés a környezet és egészségügyi nevelés érdekében
- *Művészi kifejezés:* esztétikai élmények nyújtása, esztétikai érzékenység fejlesztése a tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén műalkotás, rajz, film, zene, színdarab, vers, próza
kiemelt szerepet játszik iskolánkban a néphagyomány, népművészet.
- *előadások, bemutatók, filmek*
- Tanári PÉLDAMUTATÁS

Eszközök

- Tankönyvek, nyomtatott és elektromos anyagok, természetismereti könyvek, mesekönyvek, játékgyűjtemények, folyóiratok, természetfilmek, dokumentumfilmek, diafilmek, diasorozatok
- Térképek, tájékozási eszközök (iránytű), modellek, tablók
- Egyszerű, természetismeret témaköréhez tartozó mérésekhez alkalmazott eszközök (nagyító, hőmérő, esetleg mikroszkóp)
- Játékokhoz szükséges felszerelések (labda, homokozó készlet, stb.)
- Anyagok és eszközök kézműves foglalkozásokhoz, gyakorlati természetvédelemhez (papír, ragasztó, írószerszámok, stb.)
- Eszközök és anyagok az életvitel és gyakorlati ismeretek környezeti és egészség nevelési célkitűzéseikhez (megfelelő szerszámok, edények, stb.)
- demonstrációs anyagok az egészségfejlesztés témaköréhez
- maketteket, eü. babák, filmek.

7.5. Egészségnevelés, fejlesztés területei

A./ Testi nevelés:

- személyi higiéné
- környezet higiéné
- környezetvédelem
- testnevelés- és sport – több mozgás
- egészséges táplálkozás
- balesetek megelőzés
- elsősegély-nyújtás
- időben orvoshoz fordulni – szűrővizsgálatok
- megelőzésre nevelés
- szexuális nevelés (szerelem, házasság, nem kívánt terhesség)
- életkorral járó biológiai sajátosságok.

B./ Pszicho-higiénés nevelés:

a./ Egészséges életvezetés

- napi és heti életritmus
- alvás, tanulás, munka, játék
- ellenállni a reklám nem kívánatos hatásainak
- fogyasztói szokások
- pozitív értékrend kialakítása
- a jó közérzet, a boldogság és sikeresség szükségletének kontrollálása
- belső harmónia

b./ Stressz elhárítás

- apróbb sikertelenség elviselése
- konfliktusok megoldása, problémamegoldás
- önismeret, éntudat
- dönteni tudás

c./ Deviancia megelőzése

- szenvedélybetegségek megelőzése
- dohányzás-, alkohol-, drogtagadás
- társas kapcsolatok egészségi, etikai kérdései

d./ Érzelmi nevelés

- az életkorral járó pszicho-higiénés életmódi tennivalók
- érzelmeket felismerni, kifejezni saját érényeit, gyengéit felmérni, érzéseket kezelni
- empátia-képesség fejlesztése, segítőkészség, felelősségérzet, akaraterő fejlesztése

C./ Szociális higiénés nevelés:

Kedvező társas kapcsolatok építése, fenntartása

- barátságok kialakítása
- kommunikáció fejlesztése
- kreativitás, aktivitás, együttműködés, vitakultúra fejlesztése, megtartása
- etika, érték szabályok kialakítása, korlátokat felállítása és elfogadása (házirend)
- szerepfeszültségek feloldása, érintkezési zavarok megelőzése
- társadalmi izoláció megelőzése (hátrányos helyzetűek)
- társadalmi támaszok (család, barát, kisközösség...) fontossága, előnyei

7.6. Intézményi helyzetkép

- Az iskola környezete

Nagyváros külterületén helyezkedik el iskolánk, szinte falusias jellegű környezetben, a Mecsek lankái között. Távol a város zajától, nyugalmas, békés, itt az élet, az erdő mozgáskorlátozott gyermekeink számára is elérhető közelségben van. Ez a területi elhelyezkedés meghatározó jelentőségű környezeti és egészségnevelésünk tartalmát, irányát tekintve.

A szép környezet, a jó levegő természetes adottság számunkra, melyet igyekszünk kihasználni, egészségnevelésünk fontos területévé tenni: a mozgásnevelést és más tanórákat is gyakran tervezzük a szabadba, egészségügyi sétára lehetőleg napi rendszerességgel sort kerítünk. Szeretnénk, ha a szabad levegőn töltött idő, a séta mindennapi igényükké válna, belátva hogy ezzel egészségük

megőrzését szolgálják. Célunk, felkelteni a gyermekekben a természeti környezethez való vonzódást, a felelősségérzetet annak védelméért, hiszen az visszahat ránk, egészségünkre. Így fonódik össze egészség és környezet fogalma elválaszthatatlanul – ezt a szemléletet közvetítjük nap mint nap.

Szállítás: Iskolánkba a gyermekek a város, illetve a megye különböző pontjairól járnak. A szülők számára nagy segítség, hogy Támogató Szolgálatunk mikrobusza - igény szerint-, megoldják a gyermekek iskolába, majd onnan haza szállítását. Erre elsősorban azoknál a tanulóknál van szükség, akik súlyos mozgásállapotuk, vagy a rossz utazási lehetőségek miatt tömegközlekedési eszközön nem tudnák megoldani az iskolába jutást. A biztonságos szállítás nagy körültekintést igényel, ezt szolgálják a különböző kiegészítő- és segédeszközök: rámpák, gyermekülések, biztonsági övek. A tanulók másik része tömegközlekedési eszközön jut el naponta az iskolába. Védett feltételek mellett (kollégák kíséretében) utaznak ugyan, de egyben tanulják a társas viselkedés szabályait, a megfelelő magatartási normákat. Ez személyiségük fejlődése szempontjából nagyon fontos: tapasztalataik révén önállóbbakká, magabiztosabbakká válnak.

- A vizesblokkok

Kiemelt figyelmet fordítunk a mosdók és WC-k higiéniájára, hiszen gyermekeink állapota miatt fokozott a fertőzés veszélye. Ezért a 2001-ben átadott új épületrészben, majd a régebbi szárnyban történt átépítés alkalmával az érintett helyiségek korszerű burkolatot és berendezést kaptak. Az egész épület akadálymentes. A WC-k tágasak, kapaszkodókkal ellátottak. Itt is és a mosdók elhelyezésénél is figyelembe kellett venni a gyermekek életkori- és kórformákhoz köthető sajátosságait.

A gondos takarítás - napjában többször - elengedhetetlen a biztonságos használathoz. A gyermekeket is arra neveljük, hogy egészségük megőrzése érdekében a higiénés szabályokra fokozottan ügyeljenek, de ez nem megy zökkenőmentesen (főként a kicsiknél adódnak gondok).

- Iskolai étkeztetés

Az egészségnevelés fontos eleme a helyes táplálkozási szokások kialakítása. Ennek egyik meghatározó eleme, hogy mit fogyasztanak tanulóink. Konyhánk az UNIO-s előírásoknak megfelelően lett korszerűsítve 2004-ben, mely jelenleg még melegítő-konyhaként működik kellő kapacitás híján. Az ebédet külső cég szállítja, így az étrendet igazán befolyásolni nem tudjuk. Arra azonban lehetőségünk van – és ezt ki is használjuk, hogy a speciális táplálkozási igényű (tej-, tojás-, lisztérzékeny) gyermekek számára biztosítsuk a megfelelő étrendet. Fontos feladatunknak tartjuk nevelőmunkánk során, hogy az érintett tanulóknak tudatosítsuk is a diéta szükségességét egészségük megőrzése érdekében, társaik számára pedig váljék ez elfogadottá. A tízórai és az uzsonna megtervezése és elkészítése helyben történik Erre fokozott figyelmet fordítunk: változatos, egészséges kínálatra törekszünk (itt is ügyelve az egyéni igényekre).

Nemcsak az számít, hogy *mit*, de az is, hogy *hogyan* fogyasztják tanulóink. Az egészségnevelés szempontjából nagyon fontos a megfelelő higiénés szokások kialakítása: étkezés előtti gondos kézmosás, étkezés utáni tisztálkodási teendők (szájtörlés, fogmosás). A táplálkozás technikája gyermekeink körében kezdetben nagyon sok kívánnivalót hagy maga után, ennek javítása, megfelelő szokások kialakítása nagy jelentőségű, hiszen ez a társadalmi elfogadottságukhoz vezető út egyik fontos állomása. Folyamatos odafigyelést igényel a helyes testhelyzet biztosítása, és a megfelelő mozgás-kivitelezés fenntartása, hogy ez majdan elvezessen a gyermek képessége szerint elvárható legmagasabb technikai szintig. Az étkezés esztétikájának kialakítása (terítés, tálalás) szintén nélkülözhetetlen fejlesztési feladat

7.7 A környezet- és egészségnevelés színterei az iskolai nevelőmunkában

A **környezet- és egészségvédelemmel** kapcsolatos ismeretek formálása kiemelt fontosságú intézményünkben. (2011. évi CXCV törvény a Nemzeti köznevelésről 1.§ (2) , és a NAT)

Gyermekeink egészségügyi szempontból eleve hátránnyal indulnak: a mozgásszervi-, érzékszervi-, mentális területen jelentkező károsodások hatást gyakorolnak különböző képességeik alakulására, kihatnak személyiségük fejlődésére. Az iskolai egészségnevelésünkben a hagyományos értelemben vett egészségfejlesztési tevékenység mellett, meghatározó feladat az egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció is. A fizikai károsodásból eredő hátrányok meghatározóak ugyan, de ezeket külső tényezőkkel befolyásolni lehet, elsősorban a neveléssel – és ebben rejlik a mi igazi feladatunk. Ezért fontos az iskola fizikai-, tárgyi- és pszichoszociális környezetének optimális alakítása, az életmódot érintő pozitív szemlélet formálása. A környezet- és egészségnevelés szempontjainak át kell hatnia a gyermekeink egész iskolai létét, hiszen a családi környezet mellett, iskola jelenti a szocializációjuknak azt a színterét, amelyben mód nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak formálására, begyakorlására. Ennek a szemléletnek a szellemében alakítottuk úgy az iskolai oktatásunkat, hogy a **„Környezet- és egészségvédelem” önálló tantárgyként** jelenik meg a tanulásban akadályozottak óratervében 1-8. évfolyamig (saját iskolai tantervünk alapján) a szabadon tervezhető órakeretben, az értelmileg akadályozottak óratervében pedig a **„Környezetismeret”** tantárgyba ágyazva közvetítjük a környezet és egészségvédelemmel kapcsolatos ismereteket az 5-8. évfolyamon. A külön tantárgyként való megjelenés lehetőséget biztosít arra, hogy koncentráltan közvetítse azokat az ismereteket, melyek a környezeti- és egészségnevelési célok elérését szolgálják, alkalmazkodva a gyermekek képességeihez, életkorához.

Iskolánkban részben az oktatási- nevelési terven keresztül igyekszünk megfelelő ismeretek, készségek alakítására. Az iskola hatása azonban nem korlátozható csupán különböző tantárgyakban meghatározott célokra, ugyan ilyen nagy jelentőségű az a miliő (a tárgyi és személyi környezet), mely tanulóink mindennapjainak keretétül szolgál. A kis létszámú tantestület lehetőséget teremt elvárásaink összehangolására, nagyobb feladatoktól, az „apróbbnak” tűnő, de fontos részletekig (pl. helyes testtartás, megfelelő testhelyzetek megkövetelése minden tevékenység közben, káros testhelyzetek, tevékenységek tiltása, korrekciós helyzetek alkalmazása).

7.7.1 Környezet- és egészségnevelés- hagyományos tanórai keretekben

A mozgáskorlátozott és/vagy tanulásban-, ill. értelmileg akadályozott gyermekek fejlesztése során óriási jelentőséggel bír, hogy minél több közvetlen tapasztalat szerzésére nyíljon lehetőségük. Ezt kiemelt szempontként kezeljük oktató-nevelő munkánkban. Sok „rendhagyó” tanórát tartunk, mely lehetőséget ad, hogy közvetlen természeti, társadalmi közegében ismerkedjenek egy-egy témával. Az adott témához kötjük a megfelelő környezet- és egészségvédelmi vonatkozásokat is.

A fentieket egészítik ki a hagyományos szemléltetési módok, az audiovizuális és informatikai technika felhasználása segíti a több oldalról történő megerősítést. Mindezek által élményszerűbbé igyekszünk tenni a tanulást, hiszen a megismerés és felfedezés öröme újabb tapasztalatokra sarkall, így elkerülhető a közöny, érdektelenség.

Az egészség- és környezet nevelési célok megvalósítása csak komplex szemlélettel valósulhat meg: nélkülözhetetlen a különböző tantárgyak közti koncentráció, az egyes ismeretek mind több oldalú megerősítése.

Valamennyi tantárgy keretében fontosnak tartjuk, hogy a kapcsolódó egészség- és környezet nevelési témáknak teret biztosítsunk, mind a tanulásban akadályozott, mind értelmileg akadályozott tanulóink esetében.

A) Az egyes tantárgyak lehetőségei a tanulásban akadályozottak és a pszichés fejlődés zavarával küzdők oktatásában - nevelésében:

Környezet- és egészségvédelem tantárgy

Külön tantárgyként megjelenve koncentráltan fogja össze azokat az ismereteket a gyermekek képességeihez, életkorához alkalmazkodva, melyek a környezeti – és egészségnevelési, egészségvédelmi célok elérését szolgálják.

1-4. osztályban tanított tantárgyakban:

Erkölcstan / Etika (1-4.)

A testi- lelki egészség formálását leginkább szolgáló témakörök:

- .Egészséges önértékelés megalapozása. Szociális és környezeti érzékenység alakítása
- Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.
- Önismeret, önfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése
- A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése.
- Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében.
- Tágabb közösségek, identitástudat

A fenti témák a Hittan tantárgy oktatásában is feldolgozásra kerülnek.

Környezetismeret

- Lehetőséget ad a valóságos környezet folyamatos és közvetlen vizsgálatára, így a gyermekeinknél oly gyakran hiányzó tapasztalatok pótlására, illetve a meglévők rendszerezésére
- Bemutatja az élővilág sokszínűségét és utal az ember felelősségére az élővilág megőrzésében
- Ismereteket szerezhetnek saját testükről, az egészség megőrzéséhez szükséges életvitelről

Magyar nyelv és irodalom

- Kiemelt feladata az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése, a kommunikációs igény motiválása, a beszédfejlődés hátrányainak kompenzálása – hiszen ez a szocializációhoz vezető út fontos eszköze
- Az olvasás-írás jelrendszerének elsajátítása ezen időszak kiemelt célja, melynek révén lehetővé válik majdan az önálló ismeretszerzés
- Irodalmi alkotásokban (mondókák, versek, mesék) megjelenő környezeti és természeti értékek, azok harmonikus kapcsolatának közvetítése
- Esztétikai, erkölcsi érzék fejlesztésével hozzájárul a személyiség fejlesztéséhez

Matematika

Megismerkednek az őket körülvevő környezet mennyiségi- és térbeli viszonyaival.

Vizuális kultúra

- Az érzelmi kapcsolat létrejöttét segítjük. Itt a gyermekekkel végzett közös tevékenységek során a természet sokszínűségének, formagazdagságának megtapasztalására, vizsgálatára törekszünk. A természetes anyagok használata több érzékelési területen is (látás-szaglás-tapintás-hallás) élményt ad

Technika- életvitel/ Technika és tervezés

- Fokozatosan feltárja a természetben, társadalomban élő ember és az általa létrehozott technikai környezet egyszerű, felfogható kapcsolatát
- Gazdag tapasztalatszerzést biztosít az egyszerű érzékszervi benyomásoktól a bonyolultabb gondolati műveletekig a tanulót körülvevő természeti, társadalmi és technikai környezetben
- Olyan életmódra nevel, amely lehetővé teszi a környezettel való helyes együttélést.

Ének – zene

- Az ünnepkörök dalaiban, népdalokban gyakran jelenik meg a természet szépsége
- Zenehallgatáskor is átérzik a gyermekek a természettel való kapcsolat szépségét
- Fejleszti a közösségi érzést, gazdagítja az érzélemvilágot
- A hangszerkészítés során kapcsolatba kerülnek a természettel, a termények, termések és egyéb gyűjtött anyagok felhasználásával

Mozgásnevelés /Testnevelés (1-8.)

- A gyermekek egyéni képességeihez alkalmazkodó módon kelti fel a gyermekek „mozgási kedvét”. A sokuktól nem kis erőfeszítést igénylő feladatok végzése erősíti a kitartást, együttműködő-készséget, önmérsékletet. A lehetőségeken belül az esztétikus mozgásra törekvést alakítja a tantárgy.

5 – 8. osztályban tanított tantárgyakban:

Erkölcstan/Etika (5-8.)

- A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése.
- A tanuló helyének és szerepének átláttatása különböző kortárs-, illetve szimpátia-kapcsolatokban.
- A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése.
- A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése.
- Figyelemfelhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre.
- Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében.
- A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése. A média, viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.
- Az önfogadás és az akarat erő fejlődésének támogatása.
- Ösztönzés a személyes értékvalasztásra, és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.
- Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése.

- A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre.
- Az alkohol, a cigaretta és a drogok káros hatásaival kapcsolatos egészségtani ismeretek felhasználásával az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása, pozitív értékválasztás

A fenti témák a Hittan tantárgy oktatásában is feldolgozásra kerülnek.

Osztályfőnöki óra (5-8.)

- Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése.
- Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben.
- Az egyén legjellemzőbb tulajdonságai, különbség tétel pozitív és negatív tulajdonságok, viselkedések között. Odafigyelés mások véleményére, kulturált véleményalkotás. Saját érzések tudatosítása, mások érzései iránti érzékenység
- Az egészséges táplálkozás, a mozgás, a sport jelentőségének ismertetése.
- Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepének ismerete és elfogadása mindennapi életünkben,
- Az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése.
- A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése

Magyar nyelv és irodalom

- Az olvasni – írni tudás továbbfejlesztése, erősítése: szövegértési, szövegalkotási képesség javítása
- A tantárgy hozzájárul, hogy mindennapi kommunikációs helyzetekben a tanulók egyre jobban tudjanak eligazodni, így képessé válhatnak a megfelelő nyelvi és viselkedésforma megválasztására, amely feltétele a társas kapcsolatok kialakításának, fenntartásának
- Érzelmi kompetenciákat motiváló irodalmi alkotások feldolgozása, mely gazdagítja személyiségüket
- Differenciáló, összehasonlító, lényegkiemelő, szövegelemző képesség fejlesztése révén közelebb jutnak a környező világ jobb megértéséhez is. Lényeges és lényegtelen közti különbségtétel felfedezése eljuttat az információk helyes értelmezéséhez

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek , Hon- és népismeret

- Hozzájárul a szűkebb – tágabb környezetben való eligazodáshoz
- Megismerik, hogy a környezet befolyásoló hatással bír egy – egy ország, nép életére: hogyan, mikor, milyen emberi tevékenységek hatására alakult át a természet
- A múlt eredményeinek és hibáinak megismerése révén a természetes és az épített környezetért való felelős magatartás formálása
- Helyi történelmi értékek megismerésére, védelmére, hagyományok tiszteletére nevel
- Az egész világot érintő globális problémák érzékeltetése által – felfedeztetni az egyén, a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében
- Fejleszti a gyermek attitűdjét, viszonyát önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz
- Hon- és népismerettel kapcsolatos ismeretek: megismerik a paraszti életmód értékeit, mely a természet tiszteletén, felhasználásán, nem pedig kihasználásán alapul. A néphagyományok megismerésén keresztül gazdagodik érzelmviláguk. A különböző népi szokások felidézése az egészséges életmódra is hatással van (pl. böjt).

Vizuális kultúra

- Segíti a világban való eligazodást a képi információk befogadásán keresztül. A természetes és mesterséges környezet vizuális befogadására tesz alkalmassá
- Felfedeztetni a környezet szépségét és esztétikumát, felismerteti a természeti és művészeti szépség közti rokonságot
- Megismerteti a természetes alapanyagokkal
- A népművészet kincseit megismerteti és ösztönöz a helyi értékek felkutatására

Ének – zene

- A természeti és művészeti szépség rokonságát a zene eszközeivel tája fel
- Megismerteti a természet zenei ábrázolásának módjaival: zeneművekben, népdalokban
- Közösségteremtő, közösségerősítő hatású
- Fejleszti a történelmi -, és erkölcsi tudatot.

Matematika

- A környező világ mennyiségi és térbeli konkrét viszonyait ismerteti meg
- Az ismeretek olyan szintű alkalmazásának kialakítása a cél, mely lehetővé teszi a mindennapi életben előforduló matematikai feladatok önálló megoldásával a továbbképzési igény egyszerűbb szintű kielégítését
- A tevékenységek megtervezésére, ellenőrzésére, értékelésére szoktat, önkontrollra nevel
- Fejleszti a gondolkodást, az alkotó képzeletet, mely a környezeti nevelési célok megvalósulását is segíti

Természetismeret/Természettudomány (5 – 8.osztály)

- Természettudományosan megalapozott, a tanulók által is megfigyelhető, megvizsgálható, különböző ismeretszerzési forrásokból megerősíthető tudás átadása a környezet tárgyairól, élőlényeiről, jelenségeiről és folyamatairól.
- Érdeklődés felkeltése a környezet iránt.
- Életkornak megfelelő a speciális nevelési igényekkel összhangban levő megismerési módszerek megtanítása
- A közvetlen környezetben végezhető – természettel kapcsolatos tevékenységek elsajátíttatása
- Tudatos környezetvédő magatartás fejlesztése
- A szépség iránti fogékonyság fokozása, együttműködő-készség, pozitív attitűd alakítása

Kémia (7 – 8.osztály)

- Hozzájárul sajátos eszközeivel a természetről, környezet anyagairól és folyamatairól alkotott világkép formálódásához
- Lehetővé teszi alapismeretek nyújtásával a modern életben megjelenő vegyszerek, kémiai folyamatok felismerését
- Megerősíti a tanulóknál azt a meggyőződést, hogy az ember felelős környezete állapotáért
- Hozzásegít a környezetszennyezés felismeréséhez, a környezettudatos magatartáshoz.

Fizika (7 – 8. osztály)

- Lehetőséget ad a mindennapi élet és a technikai fejlődés által felvetett egyszerűbb fizikával kapcsolatos kérdések megválaszolására
- Környezeti változások fizikai magyarázatát nyújtja

-
- Az élő szervezetre káros fizikai hatások (zaj, rezgés, stb.) egészségkárosító következmények elemi szintű megismerése
  - A környezet változásainak és ezek okainak értelmezését szolgálja – ezek tudatában hozzájárul a megoldáskereséshez

Biológia (7 – 8. osztály)

- Az élő és élettelen természet szoros kapcsolatának, az élőlények állandóságának és változékonyságának megismerését szolgálja
- Korszerű ismereteket nyújt a növényi, állati, emberi szervezet működéséről, az egészség megóvásáról
- Felelősségérzetre nevel az élővilág óvása, védelme érdekében

Földrajz (6 – 8. osztály)

- Az a cél, hogy fokozatosan fejlessze a tanulók környezeti, földrajzi, tájékozódását gondolkodását. Sajátos eszközeivel elősegíti, hogy a gyermekek megismerjék a világban elfoglalt helyüket, földrajzi, környezeti adottságaikat
- Elmélyíti a természettudományos vizsgálómódszerek alkalmazását
- A szűkebb és tágabb környezet természeti, társadalmi és gazdasági ismereteit közvetíti.
- Hozzájárul az ökológiai attitűd fejlesztéséhez
- Az élő, élettelen, épített környezet megóvására készítet
- A környezetpusztítás elítélésére nevel, a környezetkárosodás megakadályozására történő összefogás megértetésére törekszik.

Technika, életvitel és gyakorlat/ Technika és tervezés

- Technikai műveltség megalapozását szolgálja: a természeti környezet, a társadalom és az ember által létrehozott technikai környezet kapcsolatrendszerének bemutatásával, feltárásával – a tanulók képességeinek megfelelően
- Környezettudatos életvezetésre, környezet megóvásra, anyagtakarékos megmunkálásra nevel
- Megismerteti a technika okozta környezeti károkkal, azok elkerülési módjaival
- Megismerteti a környezetbarát technikákkal
- Megtapasztalhatják a felhasznált természetes anyagok jellemzőit
- Ismereteket szereznek a gyermekek az egészséges táplálkozás, a kertészkedés, a komposztálás, a szelektív hulladékgyűjtés alapelemeiről
- A természeti, társadalmi környezet megismerésén keresztül szolgálja a tantárgy az érzékelésvilág gazdagítását, a közösségi élményt
- Fő szerepet kap az önálló életvitelre való alkalmassághoz szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek és a végrehajtáshoz szükséges kompenzáló mozdulatok és mozdulatsorok készségekké, képességekké alakítása. Fontos cél a manualitás, a munkamozdulatok lehető legmagasabb szintű fejlesztése a jövő szakmatanulása érdekében.
- Főbb témák az egészségnevelés szolgálatában: A test tisztántartása- kamaszkori testápolás, Az egészséget veszélyeztető tényezők, Ételtészítési eljárások, Helyes táplálkozási szokások, Háztartási gépek balesetmentes használata, Közlekedés és baleset-megelőzés. Önismeret- életcélok.

B.) Az egyes tantárgyak lehetőségei az értelmileg akadályozottak oktatásában – nevelésében:

Kommunikáció (1-8.évfolyam)

- A tantárgyi célkitűzések közül fontos kiemelni a társas kapcsolatok kialakítása, fenntartása szempontjából nagy jelentőségű nyelvi készség fejlesztését. A beszéd révén lehetővé válik, hogy további ismeretek szerzésére legyenek majdan képesek. Ismerjék meg és próbálkozzanak a nonverbális eszköztár alkalmazásával is.
- E tantárgy révén a gyermekek a természeti és társadalmi környezetükből változatos közvetlen tapasztalatokat és ismereteket szerezhetnek a helyzetüknek, fejlettségüknek megfelelő biztonságos tájékozódáshoz, eligazodáshoz.
- Alakuljanak ki a kulturált élet szokásai a tanulónál, sajátítsák el a természet-, társadalmi környezet iránti fogékonyságot, a helyes erkölcsi és érzelmi viszonyt.

Társadalmi ismeretek/ Állampolgári ismeretek (5-8. évfolyam)

- Szerepe, hogy a hogy elmélyítse azokat az (elsősorban gyakorlati) ismereteket, melyek a gyermek szűkebb és tágabb környezetében való jobb tájékozódását szolgálják, illetve olyan szociális készségek elsajátításához segítsen, amelyek révén meg tud felelni ezen környezeti elvárásoknak
- Célja , hogy hozzásegítsen a mind teljesebb emberi léthez tantárgyi eszközeivel sok alkalom nyílik különböző közintézmények látogatására pl.: mozi, múzeum, kiállítóhely stb., városi- és városkörnyéki sétákra, melynek keretében sok környezeti neveléssel kapcsolatos benyomást gyűjthetnek. Mindeközben elsajátítják a legfontosabb társas viselkedési normákat, mely a szocializáció fontos eleme. Hozzájárul esztétikai, erkölcsi értékrendszerük fejlesztéséhez is.

Környezetismeret (5-8. évfolyam)

- Célja, hogy fejlessze a tanulók meglevő ismereteit környezetük élő és élettelen jelenségeiről
- Alakítja igényüket a természet védelmére
- Tudatosítja a tanulóknál az egészséges életmód feltételeit és annak fontosságát
- Az élőlények és környezetük kölcsönhatásainak megismerésén keresztül szolgálja a tanulók környezetkímélő és természetvédő szemléletének kialakulását.

Önkiszolgálás (1-2. évfolyam)

- Elemi önellátási szokások (testápolás, étkezés, stb.) kialakításával segíti szociális készségeik fejlődését, mely később nagy szerepet játszik társadalmi elfogadottságukban
- Nevel a környezetrendezésre, környezetmegóvásra, tisztaság iránti igényre

Technika, életvitel és gyakorlat (3-8. évfolyam)

- A környezet megismerését erősíti a természetes és mesterséges tárgyak használata- illetve különböző alapanyagok megmunkálása során
- Segíti a tanulókat abban, hogy alapvető tevékenységek munkaműveleteit elsajátítsák (pl: konyhai, kerti, takarítási, stb.)
- Pozitív személyiségjegyeket alakít: pontosság, rendszeret, embertársak megbecsülése
- Környezetük rendben tartásának igényét ébreszti fel a gyermekekben
- Az egyes témakörökben érintett egészségnevelés szempontjából legfontosabb tartalmak: öltözködés az időjárásnak megfelelően, tisztálkodási szabályok, a helyes táplálkozás, az otthon tisztántartásának néhány alapvető tevékenysége, közlekedési ismeretek.
- Az önálló életvitelre való alkalmassághoz szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek kapnak fő szerepet és a végrehajtáshoz szükséges kompenzáló mozdulatok és

---

mozdulatsorok készségekké, képességekké alakítása. Fontos cél a manualitás, a munkamozdulatok lehető legmagasabb szintű fejlesztése a jövőendő szakmatanulás érdekében.

Olvasás-írás (1-8. évfolyam)

- Hozzásegítik a tanulót az elsajátított olvasási technika révén a kommunikációs eszközök használatához, a mindennapi életbe való beilleszkedéshez
- A tantárgy segítségével kialakított képességeit segítségével tudja használni életközegében való tájékozódásban, környezete megismerésében
- A tanórák kapcsán megismert verseken, meséken, egyéb irodalmi műveken keresztül megismerteti a természet szépségével, a múlt értékeivel, a tanulók képességeihez alkalmazkodó szinten. Gazdagodik érzélemviláguk, esztétikai érzékük.
- Hozzájárul a kommunikáció fejlesztéséhez

Számolás-mérés (1-8. évfolyam)

- Az alapozó időszakban az a cél, hogy a gyermekek érdeklődését felkeltse a szűkebb környezetükben megfigyelhető tárgyak, jelenségek iránt (pl. termények gyűjtögetése a természetben).
- Később lehetővé válik, hogy alaposabb ismereteket gyűjtsenek környezetük tárgyainak kiterjedéséről, formai tulajdonságairól – ezáltal gazdagodik a környezetről szerzett információik köre. Képessé válnak alapvető viszonyításokra, mérésekre, összehasonlításokra, ok-okozati összefüggések feltárására – mindez segíti a környezetből érkező információk pontosabb értékelését
- Konkrét mennyiségi- és térbeli viszonyok elemeivel ismereteket meg

Ének-zene (1-8. évfolyam)

- Közösségi élményeket nyújt, gazdagítja az esztétikai érzéket, érzelmeket gazdagít
- Megismerteti a természet ábrázolásának szépségeivel a zene nyelvén
- A népdalokon keresztül a hagyományok megismeréséhez, befogadásához vezet

Ábrázolás-alakítás (1-8. évfolyam)

- A tanórákon kapcsolatba kerülnek a természet által felkínált anyagokkal azok felhasználása során, így közvetlen, több érzékszervre ható benyomást szereznek a környező világról
- Tapasztalatokat szerezhetnek az alakító, ábrázoló tevékenységek köréről
- Kifejezhetik ábrázolás eszközeivel is érzelmeket, illetve egyes bemutatott műalkotások révén megismerkedhetnek a természet ábrázolásának vizuális megjelenítésével
- A népművészet alkotásait közelségbe hozza, alakítja értékrendszerüket

Játékra nevelés (1-4. évfolyam)

- A játék folyamán egyre jobban megismerik környezetüket, a tárgyakat és jelenségeket
- Fejlődik személyiségük: közösséghez alkalmazkodás, türelem, segítőkészség, egymás megbecsülése, kudarcátűrés
- Javítja a kommunikációs-készséget
- Fejlődik az igényük környezetük rendben tartására, esztétikai neveléshez is hozzájárul

Mozgásnevelés, Testnevelés (1-8. évfolyam)

-
- Mozgásos tapasztalatszerzésre ad lehetőséget
  - Hozzájárul önismeretük fejlesztéséhez, pozitív személyiségjegyek alakulásához (akarat, kitartás, kudarcátűrés, közösségi érzés, fegyelmezettség)
  - Hozzájárul önismeretük fejlesztéséhez, pozitív személyiségjegyek alakulásához (akarat, kitartás, kudarcátűrés, közösségi érzés, fegyelmezettség)
  - Sajátos helyzetünkből adódóan a mozgás és ritmusnevelési órákon is kiemelt szerep jut az egészségnevelési kérdéseknek.

Ezeket az alábbiak szerint csoportosíthatnánk:

- reflexgátló testhelyzetek tanítása és gyakorlása
- kóros mozgásformák leépítése /pl. túlmozgások/
- helyes testtudat, testséma kiépítése /pl. művégtag „befogadása”/
- izomlazító lehetőségek /elhelyezés, jegelés, zsályázás, simító masszázis stb./
- koordináció fejlesztése
- szem – kéz kontroll, megfogás – elengedés fejlesztése
- egyensúlyfejlesztés
- harmonikus mozgásminták lehetőség szerinti kialakítása
- testtájak ismerete
- sérültség elfogadása és elfogadtatása
- helyes testtartás
- segédeszközök megfelelő használata
- percepció fejlesztése
- propioceptív ingerek felhasználása a mindennapi életben
- mozgásfejlesztő eszközök ismerete és sokoldalú felhasználása
- kitartás és akaraterő fejlesztése
- mozgásigény felkeltése
- a közös mozgás élményének megtapasztalása
- szabály- és feladattudat kialakítása
- empátia és tolerancia fejlesztése
- mozgáskésztetés és indítékszegénység leküzdése
- motiváció felkeltése
- közösségi normák kialakítása
- társadalmilag elfogadott viselkedési normák, illemszabályok elsajátítása
- önkiszolgálás fejlesztése
- légzéstechnika fejlesztése, vitálkapacitás növelése, helyes járás /pl. lépésszélesség – lépéshossz – lépésmagasság – lépésritmus synkinezis / tanítása
- lúdtalp torna
- hely és helyzetváltoztatás gyakoroltatása

7.7.2. Környezet- és egészségnevelés - nem hagyományos tanórai keretekben

- **Délutáni foglalkozások:** Nagyon fontos az összehangolt tervezés a tanórai feladatok és a napközis jellegű tevékenységek között. Itt lehetőség van a tantárgyi ismeretek elmélyítésére, kiegészítésére, nagyobb teret biztosítva a játéknak, a játékos gyakorlatoknak. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket tudatosan neveljük a szabadidő hasznos eltöltésére. A mozgáskorlátozottságból adódóan tanulóink gyakran alulmotiváltak, önálló kezdeményezéseik szegényesek, illetve kerülnek a kudarcélményeket.

Széleskörű ismeretek nyújtásával igyekszünk érdeklődésüket felkelteni, minél több örömteli eseménybe bevonni őket. A foglalkozások lehetőséget adnak a tantárgyi elmélet és gyakorlat egységére, elmélyítésére az alábbi területeken:

- tisztálkodás
- fogápolás
- napirend, tanulás
- környezet és egészség
- biztonság megőrzése
- mozgás
- betegségmegelőzés
- emberi kapcsolatok: barátság, segítség másoknak
- tízórai, ebédelés, uzsonnázás
- szabadidő a friss levegőn (réteges öltözködés, a parkosított természet védelme, tisztaság)
- a tanulás - egészségmegőrzés (fény, csend, testtartás, stb.)

A szabadidős foglalkozások fontos elemét képezi a **néphagyományok** megismertetése, a természet változásaihoz kapcsolódó jeles napok megünneplésére való felkészülés. Az évkör egyes eseményeihez kapcsolódó szokásjátékok lehetőséget adnak:

- a pozitív személyiségjegyek formálására (pl. társakhoz fűződő helyes viszony, segítőkészség, tolerancia),
- alakítják értékrendjüket, megismertetve a gyermekekkel a népdal- és néphagyomány kincsét
- a népi bölcsességek felhasználására az egészséges táplálkozási szokások alakításában (pl. böjt, magvetés, gyümölcs-zöldség tartósítás).

A gyermekek mindennapjainak természetes részévé válik ily módon a népi kultúra, mely gazdagítja érzélemvilágukat és ismereteiket, formálja ízlésüket. Termések, természetben fellelhető anyagok felhasználásával, megmunkálásával ajándékokat, dekorációkat, „vásárfiákat” készítünk. Elsajátítunk sok népdalt, népi irodalmi értéket. Több alkalommal a szülőket és a környékbelieket is várjuk egy-egy jeles naphoz kötődő bemutatkozásunkra (Vendel- napi vásár, Karácsonyi ünnepkör, Pünkösddőlés stb) illetve a gyermekek keresik fel az iskola környékén lakókat pl.: „Háromkirály-járás”. Jól szolgálja mindez a szocializációs törekvéseket is.

- **Habilitációs foglalkozások:**

- **Konduktív pedagógia:** Speciális helyreállító neveléssel segíti a gyermeket az akaratlagos cselekvés új módjainak kiépítésében. Ezzel a mozgásos alkalmazkodóképesség kialakulásához járul hozzá. A saját módszer megtalálását szolgálja a rávezetés, a kondukcio. Az egészséges énkép, testtudat, testkontroll irányába fejleszt.

- **Mozgásnevelés:** a mozgásszervi rehabilitáció speciális nevelési feladata, olyan tantárgy amely a mozgáskorlátozottságból eredő mozgásos képességek befolyásolását, rehabilitációját jelenti. Célja, a mozgás-szervrendszer működőképességének optimális szintre emelése, a változó környezeti adottságokhoz történő – az életkori sajátosságoknak megfelelő – legmagasabb szintű mozgásos alkalmazkodóképesség kialakítása.

Az egészségfejlesztést szolgálja azzal, hogy komplexen ötvözi a sérült, károsodott tartási és mozgásfunkció, akadályozott cselekvés helyreállítását célzó gyógyító és pedagógiai jellegű eljárásokat és tevékenységeket.

- Gyógytorna: A tartó-, és mozgásszervek deformitását, vagy funkciózavarát korrigálva, a patológiás jelleg kezelésével, jobb testi állapot elérése a cél. A gyermek megtapasztalja testének működését, elsajátítja azokat a technikákat, melyekkel a kontrakturák kialakulását elkerülheti. A lehetőségek, adottságok figyelembevételével minél harmonikusabb, koordináltabb testmozgás és testtartás kialakításával szolgálja a gyógytorna az egészségfejlesztési törekvéseket.

- Állatasszisztált terápiák:

Gyógypedagógiai lovaglás: A ló, mint terápiás társ az érzelmek gazdagításának fontos tényezője bizalmat, kölcsönös egymásra figyelést alakít ki ló és lovas között. A gyermekek megtapasztalhatják a lovon ülve a harmonikus mozgás élményét, javítja a testtartást, a test kontrollálását, az ízületi mobilizációt, a motoros funkciókat. A multi-szenzoriális inger-együttes révén, a pedagógiai, szociális-integrációs, pszichés hatásmechanizmusok beépülnek a tanulási folyamatba, a komplex személyiség fejlődésbe. Pozitív szerepe van, a magatartásproblémák kezelésében is.

Kutyásterápia: A terápiás kutya rendkívül motiválóan hat a gyermekekre, olyan dolgok végrehajtására is ösztönözheti őket, melyekre eddig belső gátjaik miatt nem voltak képesek. Játékos módon fejleszthető a terápiás kutya segítségével a halmozottan sérült gyermekek testséma és a testtudata, a térérzékelése, téri orientációs képessége, a nagymozgásuk és a finommotorikájuk (pl. a szem-kéz, szem-láb koordinációjuk), a tapintási-vizuális és auditív észlelésük, a figyelmi képességeik, de a kommunikációs késztetéseikre is kedvezően hat.

- Ayres terápia: A vestibuláris ingerlésre épül. A különböző eszközökön (hintákon, rugós deszkákon, stb) végzett aktív és passzív mozgások együttes átélése öröm-élményt nyújt, miközben fejleszti a mozgásfunkciót az akarati tényezőket (bátorságot, kitartást).

- TSMT: A mozgásos feladatok segítik az érzékelés, észlelés fejlődését, a testvázlat, a térbeli tájékozódás, a laterálisitás, a dominancia beérését. A feladatsorok javítják a gyermek koncentrációs képességeit, megalapozzák, segítik a figyelem jobb irányíthatóságát, a szerialitást, a ritmusérzék és a motoros kreativitás fejlődését.

- Masszázs: Mivel tanulóink többsége mozgássérült, ezért nagy hangsúlyt kell helyezni az izomzatuk, vérkeringésük fokozására, letapadások oldására, izomrendszer általános átmozgatására. Ez mindennapi feladatok közé tartozik iskolánkban.

- Zeneterápia: A zene az esztétikai élményen túl, művészi kifejezőmódjával hat az érzelemvilágra is. Hozzásegít az önkifejezés eszközeinek gazdagításához, a közösség összetartozás megéléséhez.

- Logopédia-beszédfejlesztés: A motoros funkciók sérülése gyakran érinti a beszédmozgást is. A beszédhibák javításán túl az egész beszéd folyamatot érintő fejlesztésre törekszünk e terápia során, hisz a gyermekek életében szocializációjuk szempontjából meghatározó fontosságú lesz kommunikációs technikájuk: tartalmilag és formailag egyaránt. A beszédszervek izmainak működését, az arcizmokat, a helyes légzéstechnikát, a nyelés kontrollálását (a nyálzás elkerülését) tudatossá téve nagyobb eséllyel indulnak szociális kapcsolataik építésében.

- **Augmentatív kommunikáció:** A beszédképtelen gyermekek számára nagyon fontos olyan kommunikációs módszert biztosítani, mellyel társas interakciókhoz segítjük.. Sok változata közül azt az augmentatív eszközt választjuk az adott gyermeknek, mely számára a legmegfelelőbb. Személyiségük, érzelmi életük, szociális kapcsolatuk kedvező irányba fejlődik, ha nem kell folyamatos kirekesztettségükkel szembesülniük.

- A társadalmi integráció, a szociális kapcsolatok bővítése és a harmonikus személyiségfejlődés szempontjából is lényeges, hogy a nevelők közös döntése alapján a fontosnak ítélt **városi eseményeknek** gyermekeink is részesei legyenek. Ezt a célt szolgálják még a múzeum, kiállítás, könyvtár, bábszínház látogatások, illetve közös kirándulások.

Ezekon az alkalmakon lehetőség van a környezeti nevelés szempontjából fontos kérdések megtapasztalására.

- **Túrák, kirándulások** (a családdal közösen, vagy tanulmányi jelleggel)

- Nyaranta tanulóinkkal közös **táborozást** szervezünk, mely szintén fontos része környezeti nevelési programunknak. Arra törekszünk, hogy változatos benyomásokat, élményeket szerezhessenek (földrajzi, biológiai, településszerkezeti stb.) azok a gyermekek is, akinek egyébként erre nem nyílna lehetőségük. Bár ehhez a szülők anyagi támogatása nem nélkülözhető, de igyekszünk pályázati forrásokkal a lehető leghatékonyabbra csökkenteni a hozzájárulás mértékét, hogy mindnyájuk számára elérhető legyen.

Itt kötetlenebb, szabadabb körülmények között gyakorolhatják az egészségnevelés szempontjából nagy jelentőségű feladatokat: testi higiénés szabályokat, kulturált étkezést, a szabadidő hasznos eltöltésének módjait, mintát kapnak a helyes napirendre. Táboraink általában integráltak, ahol ép társakkal együtt nyaralnak a gyerekek. Ezt azért tartjuk nagyon fontosnak, mert ez által oldódhat elszigeteltségük, lehetőséget teremt kapcsolatok kialakítására, a közös élmények kölcsönösen pozitívan hatnak személyiségük fejlődésére. Az olykor túlságosan erős szülő-gyermek kapcsolat lazítására is mód nyílik (melyben a gyermek önállósága alig nyilvánulhat meg), teret adva a szülőről való leválás próbájának.

- **Ünnepek:** Az érzelmek gazdagodását szolgálják. A gyermekek megtapasztalhatják az együvé tartozás örömteli pillanatait, a másokra való odafigyelés képessége alakul bennük.

- a gyermekek névnapjához, születésnapjához kapcsolódó ünneplések
- nemzeti ünnepek
- jeles napok, egyházi ünnepek

- **Egészségnap** (tanévenként két tanítási nap) Erre az alkalomra iskolai szinten, játékos vetélkedő keretében, lehetőleg a családok bevonásával szervezünk egész napos közös programot.

- **Iskolaorvosi szűrővizsgálatok:** Évente elvégzi a védőnő segítségével a tanulók felülvizsgálatát (testi és érzékszerv vizsgálat), tanácsot ad a kollégáknak a gyermekek egészségügyi és érzelmi állapotával kapcsolatos problémák kezelésére: pl. beutalás szakrendelésre, további vizsgálatokra irányítás.

Az életkorhoz kötődő védőoltásokat –a szülővel egyeztetve – biztosítja.

- **Védőnői kapcsolattartás:** Aktuális igényekhez alkalmazkodó tanácsadás, illetve egyes osztályfőnöki órákon felkérésre, a foglalkozás vezetése.

- **Fogászati szűrővizsgálat az iskolában** (a pécsi Szájsebészeti Klinika munkatársai részvételével)
- **Külső szakemberekkel:**
  - D.A.D.A. program foglalkozásai a 3., 4., 5., 6., 7. évfolyamon vezeti: a Baranya Vármegyei Rendőr-főkapitányság szakembere
  - Iskolai védőnőnk besegít az osztályfőnöki órák témaköreinek feldolgozásába minden évfolyamon.
  - Baranya Vármegyei Önkormányzat Drogellenes Munkacsoportjának szakemberei

A megvalósítás színterei: Egészségnap, osztályfőnöki óra, Környezet és egészségnevelés tantárgy keretében.

7.7.3. Az osztályfőnöki munka és a környezeti – és egészségnevelés

A gyerekek osztályközösségi létének keretét általában az osztályfőnök teremti meg. Ő a különböző szintű személyes kapcsolatok segítője, fejlesztője is.

Az iskola szellemiségén, a vezetői elvárásokon túl az osztályfőnök személyisége és elhivatottsága döntő a gyerekekben kialakuló, formálódó valóságkép kialakulásában. Munkálkodása nyomán válnak konkrét közösségi tevékenységgé a szaktanárok tanórán túlnövő elképzelései, a különböző iskolai programkínálatok. Igényessége, elvárásai, értékrendje a tanulók számos attitűdjének alakításán túl a szülők hozzáállását is befolyásolhatja.

Az osztályfőnök szaktárgyi hovatartozása nem meghatározó a környezeti- és egészségnevelés szempontjából. Inkább általános tájékozottsága, problémafelismerő és -feldolgozó képessége segítheti abban, hogy ezt a sokszínű témakört a környezethez való viszony alakítására, egyben pedagógiai céljaira használni, alkalmazni tudja.

Egy osztályterembe való belépéskor már ránézésre látszik annak hangulata, atmoszférája. Tükröződik valami a benne élő közösségről, abból, ahogyan a tanulók saját maguknak teremtett környezetükben élnek. Ismerősként cseng ez az év eleji feladat: teremdszítés. Szerencsés esetben ez nem öncél, hanem határozott környezetkialakítási terveket rejt, tartalmakat fed. A mikrokörnyezet felfedezése, igényes, gondos alakítása, megóvása életünk minden helyszínén fontos lépés. Nem egyszerűen dekorálás tehát, hanem a környezetkultúra fejlesztésének eszköze.

A környezet megóvására való nevelésen túl a mindennapi problémák felismerése, életmódminták elemzése, a megoldások keresése is kiváló lehetőséget nyújt a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére.

Kiemelkedő szerepet játszik az osztályfőnök abban is, hogy összefogja a szaktárgyak idevágó, de a hagyományos tanórai kereteket megbontó tevékenységeit, illetve lehetőségeit. Például: óhatatlanul felmerülnek a fogyasztói társadalom problémái: táplálkozási szokások, a szükségtelen túlcsomagolás, a szemét kezelése, anyag- és energiatakarékosság az iskolában. A közös tanulmányi kirándulások, vetélkedők, különböző akciók is kiegészíthetik és összefűzhetik az egyes szaktárgyakat.

Az osztályfőnöki tevékenység eredményességét fokozza, ha az osztályfőnöki órák témájának kínálata nem ad hoc jellegű, ismétlődésekkel teli, hanem legalább egy, de inkább négy évre tervezett sokszínű szocializációs program. Tervezése az osztályban tanító valamennyi pedagógus együttgondolkodását

kívánja meg. A tanári együttműködésnek ez a formája a testület erejét fokozza, hatékonyságát növeli. Természetesen mindez az osztályfőnök összetartó munkájára épít.

Kisiskolás korban előtérbe kerülnek azok a szempontok, amelyek a tanulók testi, lelki, szellemi fejlesztésének feltételrendszerét teremtik meg. Az elvárt, a helyes magatartási, viselkedési szokások, a társas kapcsolatok kötődések kialakítása a feladat és - a szabálytudat erősítése, az énkép, az önértékelés alakítása kerül a középpontba.

A tanulókat a tiszta, ápolts külső és a környezetükkel szembeni igényesség fontosságára neveljük.

Főbb témák, melyek az egészségnevelést kiemelten szolgálják: Önismeret, Társas kapcsolatok, Testi-lelki egészség, Az önellátás tevékenységének gyakorlása

A serdülőkorú tanulóknál előtérbe kerül a szociális képességek fejlesztése, a magatartási és viselkedészavarok kezelése, normák kialakítása, elfogadtatása a zökkenőmentes habilitáció, rehabilitáció megteremtése céljából.

Főbb témák az egészségnevelés vonatkozásában: A serdülő megváltozott testi adottságai, Szexualitás és követelményei, Barátság és párkapcsolat, Öltözködési kultúra- egészség, Az egészség károsítása különböző szerekekkel, Kamaszkori konfliktusok és feloldásuk módjai, Önfegyelem és tűrőképesség, A helyes életvezetés.

7.7.4. A környezet- és egészségnevelési eredmények értékelési szempontjai

Egyes tanulók esetében:

- az iskolai cél és értékrendszer megvalósulása
- a szociális képességek alakulása
- a beállítódások és értékorientáció fejlődése
- a csoporthelyzet megismerése
- a konfliktuskezelés módjai

Osztályközösségek esetében:

- a csoportviszonyok alakulása
- a morális gondolkodás változása
- a tevékenységrendszer megismerése
- informális kapcsolatrendszerek alakulása

A pedagógusok környezeti nevelési gyakorlata színvonalának minősítése:

- Rendelkeznek-e mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, melyek a környezettudatosság és az együttműködési morál alakítása során mintaként szolgálnak?
- Felkészülésüket áthatja-e az együttműködésre törekvés?
- Tanulóik számára jól szervezett tevékenységek során biztosítják-e a sokoldalú, személyes tapasztalatszerzési lehetőséget és kommunikációs helyzetet?
- Segítik-e a szabály, összefüggés, megállapítás napi élethelyzetekben megjelenő példáinak és a szükségszerűségeinek felismerését?
- Lehetőségeket biztosítanak-e arra, hogy a tananyag legyen természetes valóságában tanulmányozható, és élményt nyújtson?
- Megszervezik-e az egyéni és csoportos tanulás formáit biztosítják-e a differenciálás lehetőségeit a képességek fejlesztésének folyamatában?

Tantárgyak:

A tantárgyakban előírt e témakört érintő nevelési tartalmakat az adott tantárgyra előírt ellenőrzési, értékelési formákkal tudjuk mérni.

A tanulók személyiség-fejlődése:

A tanulók személyiségének formálódását már nem ilyen egyszerű mérni: végezhetünk *megfigyeléseket* különböző környezeti nevelési tartalommal bíró tevékenység kapcsán (a megfigyelés lehet folyamatos és lehet célzott), *egyéni és csoportos beszélgetéseket* alakíthatunk ki. Team megbeszéléseken elemezhetjük – több oldalról – a tanulók személyiségének fejlődését.

Továbbképzések

Az élethosszig tartó tanulás egy pedagógus számára nélkülözhetetlen. Ennek egyszerre kell tartalmaznia a szakmai és módszertani ismeretekben való fejlődést.

Az iskola keretet biztosít az önképzéshez, anyagi bázisával segíti a szakkönyvbeszerzést, a folyóiratok elérhetőségét. Az Internet- hozzáférés minden munkatárs számára adott.

Tartunk értekezletet valamely meghatározott témában, melyre kijelölt pedagógusok készülnek fel.

Az iskola vezetősége szorgalmazza, hogy a kollégák közül mind többen vegyenek részt olyan akkreditált képzésen, mely a környezet- és egészségneveléshez kapcsolódik.

A technikai és adminisztratív dolgozók számára iskolai szintű tájékoztatást szervezünk az iskolai környezeti nevelési program megismertetésére, beszélgetünk feladataikról és lehetőségeikről a szemléletmód formálásában.

7.8. A mindennapos testmozgás

Céljaink

- Legyenek tudatában diagnózisukból, mozgásállapotukból eredő egészségmegőrző feladataiknak.
- Váljon mindennapi életük részévé az egészséges életmód, amely segíti optimális fejlődésüket, lehetővé teszi önálló életvitelüket.
- A mozgásműveltség és a mozgásigény kialakítása, motoros képességek fejlesztése.

Feladatok

- Megfelelő testtudat kialakítása, a saját test védelmének, fejlesztésének fontossága, eszközeinek megismertetése, belsővé válásának segítése.
- A mozgáskorlátozott gyermekeknél igen fontos feladat a motoros képességek fejlesztése.
- Elegendő időt kell biztosítani a szabad levegőn való testmozgásra, hogy fokozódjon ellenálló képességük, edzettségük.
- Speciális higiéniai szokások kialakítása szükséges azoknál a tanulóknál, akiknél érzéskiesés, inkontinencia, vagy egyéb egészségügyi eltérés áll fenn.
- Az egészséges táplálkozás, a megfelelő testsúly megőrzése, illetve elérése miatt válik fontossá annak érdekében, hogy az ízületeket, a keringési szervrendszert ne érje túlzott terhelés.
- Ismerjék a diagnózisból eredő mozgásállapotukat rontó káros tevékenységeket, ételeket, veszélyeket.

A feladatok megvalósítása

A mozgás megszerettetése kiemelt jelentőségű, hiszen mozgásállapotuknak a szinten tartása is erőfeszítést igényel. Ezért a sokféle, színes mozgásforma megismertetése, a mozgással kapcsolatos pozitív érzelmek átélése, az egyéni, csoportos, csapatjátékok megismertetése, valamint a sporttevékenységek gyakorlása közben formálódó személyiségjegyek (mint pl. a kitartás, küzdőképesség, kudarctűrés, bajtársiasság, önzetlenség, türelem, csapatszellem, győzni akarás, stb.) jelentik e terület feladatait. Törekednünk kell arra, hogy lehetőség szerint minél többféle mozgásos tevékenységet a szabad levegőn végezzenek mozgássérült tanulóink is, ellenálló képességük, vitálkapacitásuk növekedése érdekében.

A feladat megvalósulásának színterei: mozgásnevelés óra, testnevelés óra, sportjáték foglalkozások, tömegsport, iskolai szabadidős foglalkozások, uszodai foglalkozások, szervezett versenyek, családi közös programok, kirándulások szervezése.

Diákjaink számára a pedagógiai programunk (a törvényben meghatározottak szerint, felmenő rendszerben) **heti öt testnevelés/mozgásnevelés órát tartalmaz, melyeket az órarendbe iktatva osztálykeretben szervezünk.**

Nagyon fontos szerepük van a rehabilitációs foglalkozásoknak, amelyek az imént említett kötelező tanórákon túl speciálisan, az egyéni szükséglethez igazodva készítetik mozgásaktivításra a gyermeket. (TSMT, gyógytorna, konduktív pedagógia, állatasszisztált terápiák, masszázs)

Eszközök, a megvalósulás színterei

Az egészségfejlesztés sajátos feladatainak megvalósulása főként a jól felszerelt *terápiás szobákban, tantermekben, valamint az iskola gyönyörű természeti környezetében* történik. Itt megtalálhatóak azok a mozgásfejlesztő eszközök, azok a természeti feltételek (jó levegő, változatos terepviszonyok), amelyek az egészségnevelés mozgásos területeit segítik. A mozgásfejlesztésre, testnevelés/mozgásnevelés órákra rendelkezésre áll iskolánk közösségi terme, mely tornateremként is funkcionál. Szükség esetén a nagy termet két kisebbre lehet bontani egy mobilfal segítségével.

Az intim higiéniés tevékenységek gyakorlásának színtere a mozgássérült diákok rendelkezésére álló egészségügyi helyiség.

Fontos eszköz az egységes pedagógiai szemlélet, amely mindig a lehető legnagyobb önállóság megvalósulása felé tereli a mozgáskorlátozott tanulóinkat, és amely az iskolai élet minden színterét áthatja.

A szülőkkel egyeztetett, egységes egészségnevelési szemlélet és gyakorlat megvalósítása nélkülözhetetlen tanulóink eredményes nevelése szempontjából.

Erőforrások

A mozgáskorlátozott tanulóink sajátos mozgásnevelési feladatainak megvalósítását az iskolában dolgozó gyógytornászok, konduktorok, szomatopedagógusok irányítják, mely kiegészül a speciális végzettséggel (TSMT) rendelkező gyógypedagógus segítségével.

Ebben a tevékenységében segítik munkájukat a gyógypedagógiai asszisztensek, valamint az érintett tanulókkal foglalkozó pedagógusok.

Értékelés, ellenőrzés

Az érintett tanulók konkrét egészségnevelési feladatai az egyéni fejlesztési tervben találhatók meg. Megvalósulásuk folyamatos, az elért eredmények is itt kerülnek rögzítésre.

A tanév folyamán két alkalommal történik diagnosztikus állapotmérés (tanév elején és –végén), így kerül követésre, ellenőrzésre az egészségnevelési feladatok megvalósulása.

Partnereink

A legfontosabb partnerek az érintett tanulók szülei.

Havi rendszerességgel tartott összejöveteleinken az egészségneveléssel kapcsolatos teendőket is megbeszéljük.

További partnereink az egészségfejlesztő munkánk megvalósításában:

- Iskolaorvos, védőnő
- Házi gyermekorvos
- Szakorvosok (ortopédus, neurológus, dietetikus, fogorvos, pszichológus)
- Rehabilitációs szakemberek, gyógyászati segédeszközt készítő szakemberek.
- Korai fejlesztő központok
- Társintézmények.

8. A PEDAGÓGUSOK INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI

8.1. A pedagógusok feladatai

A pedagógus/gyógypedagógus felelősséggel és önállóan a tanulók nevelése – oktatása - fejlesztése érdekében végzi munkáját.

Munkaköri kötelezettségeinek tartalmát és kereteit a Köznevelési törvény, az iskola Pedagógiai Programja, Rehabilitációs Pedagógiai Programja, Szervezeti és Működési Szabályzata, Etikai Kódexe, Minőségirányítási programja, az iskolai munkaterv, a nevelőtestület határozatai, továbbá az igazgató, illetőleg a felettes szerveknek az igazgató útján adott útmutatásai alkotják.

Nevelő, oktató munkáját egységes elvek alapján, módszereinek szabad megválasztásával végzi.

8.1.1. Általános szakmai feladatok

Együttműködés a szülőkkel

- munkája során együttműködik a szülőkkel a gyermekek személyiségének fejlesztésében, képességeik kibontakoztatásában
- A szülőket (és a tanulókat) az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztatja, a tanuló iskolai teljesítményéről, magatartásáról, ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a szülőt figyelmezteti, ha a gyermek jogainak megóvása érdekében intézkedést tart szükségesnek.
- Feladatának ellátása során köteles tiszteletben tartani a szülőnek azt a jogát, hogy vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő oktatásban és nevelésben részesülhessenek gyermekeik

Az egyes jogok biztosítása

-
- gondoskodik a tanulók köznevelési törvényben, szociális törvényben, esélyegyenlőségi törvényben foglalt jogainak biztosításáról.
  - gondoskodik a szülők jogainak biztosításáról.
  - megtartja az egyenlő bánásmód követelményét a tanulókkal kapcsolatos döntései, intézkedései meghozatalakor.
  - tevékenysége során a tanulók és a szülők emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartja.
  - Mindenkor betartja a **titoktartás** szabályait, valamint az etikai és jogi normákat.

8.1.2. Részletes szakmai feladatok

A gyermek nevelésével kapcsolatos feladatok

Gyógypedagógusként alapvető feladata a rábízott tanulók nevelése, fejlesztése.

Ennek keretében:

- Gondoskodik a tanulók személyiségének fejlődéséről.
- Nevelő tevékenysége során figyelembe veszi a tanulók sajátos nevelési igényét diagnózisát, állapotát, egyéni képességét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, segíti a tanulók képességeinek kibontakozását.
- Segíti a kiemelkedő képességek felismerését, lehetőséget ad azok kiteljesedésére.
- Közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában.
- A tanulók életkorának, fejlettségének figyelembe vételével elsajátíttatja a közösségi együttműködés magatartási szabályait, elemi normáit, és törekszik azok betartatására
- Előmozdítja a gyermekek erkölcsi fejlődését.
- Egymás elfogadására, szeretetére, együttműködésre nevel.
- Környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre neveli a tanulókat.
- A családi élet értékeinek megismerését és megbecsülését segíti elő.
- Gyermekek testi-lelki egészségének megóvása érdekében felvilágosítja őket az esetleges veszélyforrásokról.
- Ha a tanuló balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, megteszi a szükséges intézkedéseket.
- Szabadidős, kulturális programok szervezésében részt vállal.

Gyógypedagógusi feladatok az oktató-fejlesztő munka során:

- A tanítási órákra alaposan felkészül, azokat pontosan kezdi és fejezi be.
- A tanítási (foglalkozási) órán minőségi munkát végez (felkészülés, szervezés, eszközök biztosítása).
- Oktatómunkáját a tanulókhoz igazítva végzi, figyelembe véve az egyéni haladási ütemeket.
- A kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint értékeli a tanulók munkáját.
- A tanulók fejlesztésével kapcsolatos dokumentumokat az igazgató által megjelölt időpontra elkészíti (értékelések, beszámolók), naprakészen vezeti a tanügyi dokumentációkat (haladási-mulasztási napló, egyéni fejlesztő naplók).
- Az éves munkára vonatkozó terveket készíti: (fejlesztési tervek, tanmenet negyedévenként a helyi tanterv alapján).
- Rendszeresen konzultál a csoportban a fejlesztést végző más nevelőkkel, szakemberekkel.
- Részt vesz a szülői értekezleteken, fogadóórákon.
- Közreműködik az iskolaközösség kialakításában, fejlesztésében.

Egyéb feladatok:

Részt vesz:

- a nevelő-oktató munkával összefüggő megbeszéléseken, értekezleteken. (Team-en, csoport megbeszélésen)
- pályázatírásban
- tesztek, fejlődési skálák felvételében
- az ünnepélyek, megemlékezések megszervezésében, iskolai hagyományok ápolásában, lebonyolításában, az éves pedagógus feladatok dokumentum alapján
- az iskolai dokumentumok készítésében (szakértelmének megfelelően)
- továbbképzéseken (ezzel kapcsolatos szakmai anyagok válogatása, ill. megismertetése a kollégákkal)

Továbbá feladata még:

- Az intézmény vagyonának gondos kezelése, felelősségvállalás a rábízott értékekért, az okozott kár megtérítése
- ügyelet, helyettesítés vállalása és megbízottként e feladatok ellátása
- a foglalkozásokhoz szükséges eszközök beszerzése, készítése
- távolmaradása, feladata elvégzésében való akadályoztatása esetén időben értesíti az igazgatót vagy helyettesét, és gondoskodik arról, hogy a tanmenet (tananyaggal kapcsolatos információk) a helyettesítő rendelkezésére álljanak
- az intézmény baleset-, és tűzvédelmi szabályzatainak betartása
- a folyosói faliújság frissítése: aktuális hirdetések, kiírások elhelyezése, illetve folyamatos tájékozódás az ott megjelent információkról.

A szakmai-nevelési pedagógiai programmal kapcsolatos feladatok:

- A nevelőtestület tagjaként részt vesz az intézmény programjainak tervezésében, és értékelésében, gyakorolja a nevelőtestület tagjait megillető jogokat, valamint eleget tesz a köteleességeknek.
- A Ped. program, Rehab. Ped. program alapján az ismeret átadás, a nevelés módszereinek szabad megválasztása mellett, a tanulók ismeretszerzésében a meg tapasztalás lehetőségének kiemelt fontosságot tulajdonít.
- az alkalmazott segédleteket, eszközöket, ruházati és más felszereléseket kiválasztja.

A gyermekek értékelése

Irányítja és értékeli a tanulók tevékenységét a dokumentumokban meghatározott módon.

(Ped.pr., Rehab. Ped.pr.)

A munkakörével összefüggő egyéb feladatokkal is megbízhatja az igazgató (vagy helyettese) a munkavállalót. Ilyen **pedagógiai többletmunkák** lehetnek:

- Helyettesítés, osztályfőnöki munka
- Eszközökért felelősség vállalása (fejlesztés, rendezés, selejtezés)
- Felügyelet iskolai rendezvényeken, programokon.

A fentieken kívül elvégez minden egyéb feladatot, amelyet az intézmény zavartalan működése megkíván, amellyel felettese megbízza.

A munkavállalót a munkakörével összefüggő feladatokkal megbízhatja az igazgató a fenntartó más szervezeteinek egységeiben is.

8.2. Az osztályfőnökök feladatai

Az osztályfőnök felelős vezetője az osztály közösségének. A pedagógusok általános és részletes szakmai feladatai az osztályfőnökök feladatai közé is beletartoznak. Az osztályfőnökök feladatai az alábbiakkal egészülnek ki:

8.2.1. Általános szakmai feladatok

Együttműködés a szülőkkel

- Munkájában támaszkodik a szülői munkaközösség vezetőségére, segíti és figyelemmel kíséri tevékenységüket.
- A szülői közösség vezetőjével és felelősökkel irányítja osztálya szülői közösségét.
- A tanulók személyiségfejlesztése érdekében összehangolja az iskola és a család nevelőmunkáját, együttműködik a szülőkkel.
- A tanulói házirendet, a balesetvédelmi és tűzvédelmi szabályokat az első tanítási napon a tanulókkal, az első szülői értekezleten a szülőkkel ismerteti.
- Családlátogatást a veszélyeztetett tanulóknál tanév elején ajánlott végeznie a gyermekvédelmi felelőssel együtt. Utána csak akkor, ha az igazgató, a szaktanárok és ő maga szükségesnek tartja a tanulmányi munka, szülői- gondviselői munka elmulasztása, valamint magatartási problémák miatt. Új osztályában a tanév végéig ajánlott minden családot meglátogatni, a családlátogatás időpontját köteles a haladási naplóba jelezni.
- Fogadóórát, szülői értekezletet a munkatervben meghatározott rendben tart.

Az egyes jogok biztosítása

- Törekszik a tanulók személyiségének sokoldalú fejlesztésére, gondot fordít a gyengébbek felzárkóztatására, a differenciált foglalkoztatásra, tehetséggondozásra.

8.2.2. Részletes szakmai feladatok

- Feladata a tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése, közösségi tevékenységük irányítása, öntevékenységük és önkormányzó képességük fejlesztése.
- Munkáját az általános iskola nevelési és oktatási terve, valamint az iskolai munkaterv alapján végzi.
- Együttműködik az osztályban tanító szaktanárokkal, napközis nevelőkkel.
- Folyamatosan tájékozódik az osztályába járó gyermek egészségügyi állapotáról, orvosi kontrollvizsgálatok eredményeiről, változott gyógyszer-adagolási rendről, s erről a csoportban dolgozó kollégákat tájékoztatja.
- Felelős osztálya rendjéért, tisztaságáért.
- Látogatja az osztálya tanítási óráit, tanórán kívüli foglalkozásait. Észrevételeit megbeszéli az érintett nevelővel.
- Vezeti az osztálya osztályozó értekezleteit, és itt értékeli az osztálya helyzetét, neveltségi szintjét, magatartását, tanulmányi helyzetét.
- A továbbtanulásra jelentkezőt megelőzően segíti a pályaválasztási munkát.
- Havonta ellenőrzi az osztálynapló és az ellenőrző jegyeit.

-
- Az ellenőrző könyvben, tájékoztató füzetben tájékoztatja a szülőket a tanuló magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről. Ellenőrzi, hogy a szülők ezeket az észrevételeit tudomásul vették-e.
  - Elvégzi az ügyviteli, adminisztrációs teendőket, megírja az törzslapokat, kitölti a bizonyítványokat, megírja a szóveges értékeléseket. Az osztályába tartozó gyermekek anyagait rendben tárolja, az igazgató elvárásainak megfelelően.
  - Felelős az osztálynapló rendes és folyamatos vezetéséért. Haladási naplóba az órarendet hetenként előre beírja, a bejegyzéseket ellenőrzi, az igazolásokat összeszedi, az osztályzatok számát figyelemmel kíséri.
  - Tűz- és/vagy bombariadó esetén az intézményben elfogadott intézkedési rend alapján tevékenykedik.

9. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNERI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI

Intézményünk figyelembe veszi, betartja, és betartatja mindazon törvényeket és rendelkezéseket, amelyek a gyermekek, a szülők jogait és kötelezettségeit tartalmazzák.

Úgy alakítjuk ki az intézmény szervezeti felépítését, napi működését, hogy abban optimálisan érvényesülhessenek a jogosítványok.

Az **iskola** – mint oktató – nevelő intézmény – eredményes működésének egyik **alappillére** az oktató és nevelőmunkában résztvevő személyek (tanulók, szülők, iskolai pedagógusok) folyamatos és szoros együttműködése.

Ennek során a legfontosabb **kapcsolatrendszer**ek:

- a tanuló és az iskola,
- iskolán belüli,
- az iskola és a szülők,
- iskola külső kapcsolatai.

E rendszerek működésének alapja a gyermekek iránt érzett közös nevelési felelősség. Megvalósulási formái a kölcsönös támogatás és a koordinált pedagógiai tevékenység. Feltétele a kölcsönös bizalom és őszinte tájékoztatás.

9.1. A tanulók és az iskola kapcsolatrendszere

A házirend megfelel az érvényes közoktatási törvény előírásainak. A diákok védelmében megkülönböztetett figyelmet kap a nevelőtestület egységes szemlélete alapján – az értékelés, ellenőrzés, osztályozás, a tanulók kulturált érintkezési formáira, a tanuló külső megjelenésére, gondozottságára, ápoltságára vonatkozó elvárás, és ebben való segítségnyújtás formái, módjai, a lehetséges fegyelmezési és jutalmazási módok egységes alkalmazása.

A tanulónak joga és kötelessége, hogy tájékoztatást kapjon az iskola céljairól, követelményeiről, mindennapi életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról. A tanulói kötelességeket és jogokat a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 46. §-a tartalmazza.

Tájékoztatást kap:

- Iskolai hirdetőtábla útján.
- Az aktuális feladatokról, eseményekről az osztályfőnököktől, pedagógusoktól, terapeutáktól személyesen szóbeli tájékoztatás útján, és az osztályfőnöki órákon folyamatosan.
- A tantárgyi előmenetellel kapcsolatban a szaktanárok folyamatosan tájékoztatnak írásban a Kréta elektronikus rendszerén keresztül, illetve üzenő füzet igénybevételével, szóban fogadó órák keretében.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat, vagy panaszait szóban, vagy írásban, egyénileg közölhetik osztályfőnökeikkel, tanáraikkal, a nevelőtestülettel, illetve az iskola igazgatójával.

9.2. Az iskolán belüli együttműködés

A nevelőtestület – a köznevelési törvény 60. § alapján – a nevelési–oktatási intézmény pedagógusainak közössége, nevelési és oktatási kérdésekben az intézmény legfontosabb tanácskozó és határozathozó szerve. A nevelőtestületet iskolánkban dolgozó pedagógusok és terapeuták alkotják. Kapcsolattartásuk formái:

- havi rendszerességgel választott napon alapítványunk ügyvezető igazgatója, iskolánk igazgatója, igazgató-helyettesei, szociális intézmény vezetője, pedagógus munkaközösség vezetője rövid megbeszélés formájában tájékoztatják egymást az alapítvány egységeiben folyó aktuális munkafolyamatokról.
- team megbeszélések minden hónap 1. hétfőjén, ahol elmúlt hónap eseményeinek értékelése, következő hónap eseményeinek megbeszélése, aktuális problémákra megoldások keresése zajlik
- szükség szerinti időpontokban kiscsoportos szakmai összejövetelek, ahol akut problémák megbeszélése, megoldáskeresése történik
- szakmai nap, évente legalább 1 alkalommal,
- pedagógus nap.

A nevelőtestület harmonikus együttműködése nélkülözhetetlen a tanulók közösségfejlesztési feladatainak ellátásához.

9.3. Az iskola és a szülők együttműködése

Iskolánk alapvető céljainak megvalósításához a pedagógusok részéről nagyon fontos a tanulókra, mint egyénre való odafigyelés, a személyiségfejlesztés mellett (az önismeret, a kapcsolat-teremtési képesség, a kommunikációs készség, a figyelem és a memória fejlesztése, illetve az ezzel járó adminisztrációs feladatok, stb.) elengedhetetlenül szükséges a szülőkkel való egyéni kapcsolattartás, együttműködés. Szükség van a szülői segítségnyújtásra, ahhoz is, hogy a problémákat a kellő időben

ismerjük fel, és együttesen találjuk meg az optimális megoldást. Ezért elengedhetetlen az iskola és a család jó kapcsolatának kialakítása, fenntartása.

E kapcsolatrendszer jó működésének alapfeltétele a közös cél érdekében tanúsított kölcsönös bizalom, megbecsülés és őszinteség.

A szülői jogok érvényesítéséhez iskolánk az alábbi területeken kívánja folyamatosan együttműködve segíteni a szülőket:

- A szabad iskolaválasztásnál olyan szakmai segítséget kínálunk, amely közelebb hozza a szülőt a sérült gyermeke számára leginkább megfelelő iskola megválasztásához. Ennek érdekében tájékoztatjuk iskolánk szervezeti, működési körülményeiről, tanulóiról, a képző munkánkról, szakmai, tárgyi feltételeinkről.
- Lehetőséget biztosítunk az iskola megtekintésére a szülő és gyermek számára egyaránt.
- Napi munkakapcsolatot igyekszünk kialakítani – elsősorban az alsó tagozatos csoportoknál, hogy a folyamatos tájékoztatást biztosítsuk, és a problémáink kezelésébe a szülőt is bevonjuk. Írásbeli értesítést alkalmazunk az iskola eseményeivel, a tanuló előmenetelével, eseti kéréseinkkel kapcsolatosan.
- Tájékoztatást kapnak a szülők az új tanulásszervezési eljárások alkalmazásáról, történéseiről, pl. témahét, projekt.
- A rendszeres családlátogatást az együttműködés alapjaként kezeljük (elsőbbséget élveznek az első osztályosok és a problémás esetek) – a gyermekvédelem, a pedagógiai segítők bevonásával.
- Naprakész tájékoztatást, szoros együttműködést alakítunk ki a tanuló egészségi állapotát gyógyszeres kezelését, orvosi ellátását érintően.
- A tanulók lelki egészségének védelmében a nyitott, őszinte együtt gondolkodást szorgalmazzuk a családdal.
- Segítséget nyújtunk átmeneti vagy tartós családi, együttélési problémák, anyagi gondok kezeléséhez bevonva, megkeresve a társintézményeket, szervezeteket.
- A szülők véleményét kérve, segítségüket igényelve szervezzük az iskolai rendezvényeket, hagyományőrző alkalmakat.
- A szülői szervezeteknek biztosított jogok érvényesülésének megfelelő teret biztosítunk programjaink, az iskola életét érintő szabályzatok megalkotásában, véleményezésében.
- A gyermekek védelmében, érdekeinek képviseletében lépünk fel, és a meggyőzés erejével kívánjuk a szülőket a kötelezettségeik teljesítésének elfogadására bírni. A meggyőzés eredménytelenségét követően élünk a jog által biztosított eszközökkel.
- A szülőknek, családtagoknak biztosítjuk az intézménybe való belépést és benntartózkodást az előzetesen elfogadott és ismertetett szabályozók szerint.
- A szülők bevonásával, tudatos felvilágosító munkával készítjük elő a tanulók továbbtanulását, pályaválasztását.
- A szülők iskolahasználói jogait kiemelten tiszteletben tartjuk az ügyelet, a tanórán kívüli, a nem kötelező választható tanórák, a felzárkóztatás, a tehetséggondozás és a táborok, valamint a tanulók étkeztetésének területén.
- Megkülönböztetett figyelemmel kísérjük, és szakmai elkötelezettséggel kezeljük azt a tényt, hogy a szülő a gyermeke különleges gondozási szükségletének kielégítése céljából választotta intézményünket.
- Segítjük a szülőket, családokat abban, hogy problémáikkal a sérült embereket képviselő szervezetekhez eljussanak és azok szolgáltatásait is igénybe vegyék gyermekeik érdekében.

Az iskola által kezdeményezett együttműködési formák és tartalmuk:

A szülők általános tájékoztatása (Az iskola életéről, munkatervéről, eredményeiről és problémáiról.)

- Az osztályfőnökök az osztályok szülői értekezletein, vagy rendkívüli szülői értekezleteken, írásban e-mailek, körlevelek formájában.

Szülői értekezletek:

Feladatuk a szülők tájékoztatása, kérdéseik, véleményük, javaslataik összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatója felé.

A szülőket tájékoztatni kell:

- az iskola aktuális céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
- a tervezett rendezvényekről
- az intézményt érintő országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásáról
- a helyi tanterv követelményeiről
- az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról
- saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról
- az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról
- tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati és más szükséges felszerelésekről

Fogadóóra a pedagógusok által megadott időpontokban

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. /Otthoni tanulás, szabadidő eltöltése, tehetséggondozás, továbbtanulás./

Írásbeli tájékoztatók a Kréta elektronikus naplón és üzenő füzetben keresztül napi szinten

Feladatuk a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányi eredményeivel, magatartásával összefüggő eseményekről, iskolai, vagy osztályszintű programokról.

Az eredményesség feltétele, hogy ne csak az iskola kezdeményezze a kapcsolattartást, hanem a szülők részéről is tapasztalható legyen az együttműködési szándék.

A szülők részéről elvárt közreműködési formák:

- Érdeklődő, segítő hozzáállás. (Érdekelje gyermeke előmenetele, sikerei, problémái.)
- Együttműködő magatartás. (Segítse a tanárokat gyermeke fejlesztésében.)
- Összinté véleménynyilvánítás. (A tanulás, nevelési problémák összebeszélése a közös megoldás érdekében.)
- Az iskola sajátosságait kifejező rendezvényeken való részvétel. (Pl: Vendel napi vásáron, farsangon, anyák napján, gyereknapon, szülői napon, stb.)
- Lehetőségeik függvényében szponzori segítségnyújtás az iskolának.
- A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat, szóban, vagy írásban egyénileg, illetve választott tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatójával, nevelőtestületével.

9.4. Az iskola külső kapcsolatai

Az intézmény **rendszeres munkakapcsolatot** tart fenn az alábbi intézményekkel, szervezetekkel:

-
- Kerek Világ Alapítvány más egységeivel
  - Szakértői Bizottságokkal
  - Gyermekneurológiával
  - Gyermek- és ifjúságvédő intézettel
  - Iskolaorvossal, védőnővel (Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat)
  - Ortopéd orvosokkal
  - Ortopédműszereszekkel
  - Ortopéd cipészekkel
  - Iskolafogászattal
  - családsegítő szolgálatokkal

9.5. Lázár Ervin Program

A 2020/22. tanévtől igazgatói döntés alapján iskolánk tanulói nem vesznek részt a Lázár Ervin Programban, a gyermekek speciális állapota, nehezített közlekedése és az összevont osztályok miatt.

10. AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁNAK ISKOLAI TERVE

Elméleti alapvetés

Az elsősegély-nyújtási ismeretek szerves részét képezik a NAT kompetenciaterületi tudásanyagának, ahogyan ez az eddigiekben oktatott tantárgyi tartalmak közül az osztályfőnöki, környezet és egészségvédelmi, természetismereti tematikákhoz is köthető, így onnan is átemelhetőek a konkrétumok. Az elsősegély azonnali segítségnyújtás vagy beavatkozás, amelyet a sérült kap valamely sérülésére vagy hirtelen egészségkárosodása miatt, a mentők, orvos vagy más személy megérkezése előtt.

Az elsősegélynyújtás képessége tudáson, begyakorláson és tapasztalaton alapul.

Az elsősegély-nyújtásban szerzett ismeretek, tapasztalatok nagyban növelik az önbizalmat és cselekvőképességet. Az ott kapott alapos felkészítés segít uralkodni az érzelmek, és sok nehéz helyzeten átsegít. Az iskolai balesetek számának utóbbi időben való növekedése, valamint a szakszerű ellátása a sérülteknek, megkívánja, hogy az iskolai oktatásban nagyobb hangsúlyt kapjon az elsősegélynyújtás.

Jó alkalmat teremtenek az iskolai egészségnapjaink a nagyszámú tanulócsoport előtti szemléltető elsősegélynyújtó ismeretanyag bemutatására. *Fontos szempont azonban, hogy intézményünk tanulói sajátos nevelési igényűek, ezért az elsősegélynyújtás alapismereteinek elsajátítása is speciális módon történik. Gyermekeink állandó felnőtt felügyeletet igényelnek, így bármilyen helyzet adódik (rosszullét, baleset, stb.), főként azt kell megtanulniuk, hogy a felnőtt, elsősorban a pedagógus segítségét kérik.* Ezen túlmenően a segélyhívó telefonszámok ismerete nagyon fontos a többség

számára. Arra kell megtanítanunk őket, hogy a legfontosabb adatokat tudják elmondani, kérdésekre a helyzetnek megfelelő választ tudjanak adni.

Iskolai osztályainkban biztosítjuk, hogy elsősegélynyújtó ládával rendelkezzenek, melyet nemcsak a mindennapok, de a kirándulások, és egyéb rendezvények (pl. hulladékgyűjtés során) alkalmával is tudnak használni.

Az iskola-egészségügyi ellátást biztosító szervezet, ezen belül elsősorban az iskolaorvos és a védőnő konkrét segítséget ad az elsősegély-nyújtási ismeretek oktatásához (oktatási segédanyagok, modellek, egyes eü-i eszközök, kötszerek, stb)

Célok, feladatok:

1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók
  - ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
  - ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat;
  - ismerjék fel a vészhelyzeteket;
  - tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
  - sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
  - ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
  - sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.
2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:
  - a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
  - a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegélynyújtás alapismereteit;
  - a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.
3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:
  - az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálat, illetve a Magyar Vöröskereszt képviselőjével,
  - tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolai (esetleg azon kívüli) vetélkedőkbe;
  - támogatjuk a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésekre való jelentkezését.
4. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

A.) A helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek nyújtását az iskolában több tantárgyi témán keresztül komplex módon valósítjuk meg. Az oktatás során a lehangsúlyosabb szerepet a „**Környezet- és egészségvédelem**” tantárgynak szánunk. Ez már hosszú évek óta önálló tantárgyként jelenik meg a tanulásban akadályozott tanulóink óratervében 1-8. évfolyamig és az általános iskolai tantervünkben 1-3.

évfolyamig (saját iskolai tantervünk alapján) a szabadon tervezhető órakeretben. A külön tantárgyként való megjelenés lehetőséget biztosít arra, hogy koncentráltan közvetítse azokat az ismereteket, melyek a környezeti- és egészségnevelési célok elérését szolgálják, alkalmazkodva a gyermekek képességeihez, életkorához. Az értelmileg akadályozottak óratervében is önálló tantárgyként jelentkezett a környezet- és egészségvédelem ez idáig, de a 2013/14. tanévtől ezek az ismeretek integrálódnak a „**Környezetismeret**” tantárgy tantervi anyagába az 5-8. évfolyamon.

A következő tantárgyi keretekbe építjük be elsősorban az elsősegély-nyújtási alapismereteket, koncentrációban más tantárgyakkal, mint pl.:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK (példák a tantárgyi koncentrációkra)
Biológia	<ul style="list-style-type: none"> - rovarcsípések - légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés
Kémia	<ul style="list-style-type: none"> - mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás - szénmonoxid mérgezés
Fizika	<ul style="list-style-type: none"> - égési sérülések - forrázás
Osztályfőnöki óra	<ul style="list-style-type: none"> - teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás balesetknél; - a mentőszolgálat felépítése és működése; - a mentők hívásának helyes módja;

B.) Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- A tanév során félévente 1-1 alkalommal ún. „EGÉSZSÉGNAP”-ot szervezünk. Ennek keretében tanulóink játékos formában, a gyakorlatban adhatnak számot tudásukról, a tanórákon elsajátított ismereteikről.
- minden évben részt veszünk egy alkalommal elsősegély-nyújtási bemutaton az Országos Mentőszolgálat, vagy a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt szervezésében

11. AZ ISKOLA EGÉSZÉT ÁTFOGÓ HAGYOMÁNYOK RENDSZERE

Az iskolával történő találkozás, az iskolaváltás, az óvodai védett környezet elhagyása a gyermek, a szülő számára szorongást, bizonytalanságot okozó tényező. Ennek oldására született a beiratkozás előtti látogatás a családnál, illetve a gyermek óvodájában; a beiratkozás vagy tájékozódás alkalmával

történő beszélgetés, az iskola, az osztályok, a tanulók megtekintése. Egyéni kérésre a jövőendő kisiskolás 1-2 órára vagy napra bekapcsolódhat az első osztályosok munkájába.

Személyesen üdvözljük a tanulókat, a szülőket és tájékoztatjuk az elvárásokról, a felszerelési igényről. Ajándékokkal köszöntjük az első tanítási napon az új tanulókat, és ezen a napon tartjuk az első szülői értekezletet is.

Az ünnepek sorában nagyon fontosak a hazaszeretetet tápláló nemzeti ünnepek, melyeket igyekszünk a gyermekek számára érzelmileg minél közelebbivé, átélhetőbbé tenni. (1848.márc. 15., 1956.okt. 23.)

Iskolánk egyéb ünnepei a néphagyományi gyökerekre építkeznek, abból táplálkoznak. Ezekre az alkalmakra való felkészülés áthatja az iskolai élet mindennapjait: visszaköszön az egyes tanórak témái közt (egyebek mellett főként a technika, rajz, ének-zene, életvitel, manipuláció-fejlesztés tantárgyakon), a napközis foglalkozásokon, szabadidős tevékenységeken. Az ünnepi események lehetőséget teremtenek a szülők –gyermekek-iskolai dolgozók bensőséges együttlétére, máskor pedig alkalmat adnak értékeink mások előtt való megmutatására is (pl. Gergelyezés a közeli óvodában), ezáltal a szociális kapcsolatok bővítését is szolgálják.

Az alábbi jeles napok köré szerveződnek, ünnepeink iskolai tevékenységeink:

AZ ÉVKÖR ÜNNEPEI ÉS SZOKÁSJÁTÉKAI

SZEPTEMBER	OKTÓBER	NOVEMBER
------------	---------	----------

<p><u>Szept. 8.</u> <u>Kisasszony Mária</u> <u>születése napja</u></p> <p>- bölcsőben baba, vagy kicsi gyerek ringatása altató: „Aludj el lelkem bimbója...” - Legenda elmesélése</p> <p>- bölcső készítése kartonpapírból - Fecskék indulása.</p> <p><u>SZEPT. 29. MIHÁLY</u></p> <p>mese: Szent Mihály és a szegény özvegyasszony Koós Károly elbeszélése a temetőkről - kisleány kezdete (Katalinig tart) népi bölcsesség: Szent Mihály öltöztet, Szent György vetkőztet</p>	<p><u>OKT. 4. SZENT FERENC</u></p> <p>Mese: A gubbiói farkas megszelídítése, Szt. F. prédikál a madaraknak - madárhajtogatás, színezés</p> <p><u>OKT. 20. VENDEL</u></p> <p>Vendel napi vásár - vásári portéka készítése az egész megelőző időszakban - műsor, tréfás mondókák, dalok dramatizálás: állat-, pásztortörténet</p> <p><u>Okt. 31. Farkas-</u> <u>a fák elalvása</u></p> <p>- öreg, kiszáradt fa döntése, csemetefa ültetés, fák gondozása: bemeszelés, bekötözés a vadak ellen.</p>	<p><u>Nov. 1-2.</u> <u>Mindenszentek, Halottak</u> <u>napja</u></p> <p>- beszélgetés halottainkról, gyertyagyújtás egyénenként, ima diófalevél (a lelkek védelmezője) - cipősütés a szegényeknek /Isten lepenye/</p> <p><u>NOV. 11. MÁRTON</u></p> <p>Szent Márton legenda (Szt. Márton köpenye, Márton lúd) rétes nyújtás</p> <p><u>NOV. 19. ERZSÉBET</u></p> <p>- Rózsa legenda (mese, dramatizálás, papírrózsa készítés)</p> <p><u>NOV. 25. KATALIN</u></p> <p>Mese: születésének legendája Népi hagyomány: meggyfa ág hajtás (ha Kata kopog, a karácsony locsog)</p> <p><u>NOV. 30. ANDRÁS</u></p> <p>- zárja a hegedűt, kisleány vége, adventi gyertyagyújtás</p>
---	--	--

DECEMBER	JANUÁR	FEBRUÁR
<p><u>DEC. 4. BORBÁLA</u></p> <p>Orgona, vagy cseresznyeág hajtás</p> <p><u>DEC. 6. SZT. MIKLÓS</u></p> <p>Ajándékozás: piros alma, arany dió legenda: A három eladó lány megsegítése</p> <p><u>DEC. 13. LUCA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - búzavetés cserépbe, „Mag, mag, búzamag, benne alszik a nap.” – vetés csigavonalban - Luca-pogácsa sütés - baromfik etetése <p>abroncskarikába rendeződés</p> <ul style="list-style-type: none"> - fehér ruhás Luca-járás, tollal simogatás <p><u>KARÁCSONYI ÜNNEPSÉG</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - mézeskalácssütés - ajándékkészítés - karácsonyi dalok éneklése az adventi gyertyagyújtásnál - jócselekedetek vállalása minden napra 	<p><u>JAN. 6. VÍZKERESZT</u></p> <p><u>Háromkirály - járás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - szokásjáték jelmezben - ringatás csillaggal <p><u>Farsang – nagyböjtig</u></p> <p><u>Jan. 20. Sebestyén a fák ébredése</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kirándulás az erdőbe, tűzrakás, ágmetés 	<p><u>Farsangi ünnepség</u></p> <p><u>Febr. 24.. Mátyás</u></p> <p>„Mátyás kiereszti szűrűjéből a pacsirtákat.”</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mese Mátyás királyról

MÁRCIUS	ÁPRILIS	MÁJUS
<p><u>Márc. 12. Gergely</u> Gergelyezés</p> <p>Iskoláskorú gyermekek vizsgáztatása, iskolába hívása</p> <p><u>Márc. 19. József</u> A család védőszentje - családrajz, történetek a családról - József napján engedik ki a méheket - hetében paprika, paradicsom vetése cserépbe</p> <p><u>Márc. 25. Gyümölcsoltó Boldogasszony</u> - Faültetés, oltás, szemzés - kukorica pattogatás: a rügyek pattanását játszik el Mária énekek</p> <p><u>Kiszeégetés– zöldágjárás a húsvét előtti héten</u></p>	<p><u>Húsvét</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - tojásfestés - kalácssütés - takarítás (udvar, osztályterem) - fűzfa síp készítés - locsolóversek - tavaszváró énekek <p><u>Ápr. 24. Szent György</u> Mese: A sárkányölő Szent György vitéz Ének: Süss fel nap, Szent György nap átok – Szent György harmat</p>	<p><u>Anyák napja</u> Édesanyák, nagymamák köszöntése osztályonként</p> <p><u>Pünkösd</u> Pünkösd királynéjárás Pünkösd királyválasztás (Családi nap)</p> <p>JÚNIUS <u>Június 4. Nemzeti összetartozás napja</u></p>

12. A TANKÖNYVEK, TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

Köznevelési Törvény 63.§ (1c) értelmében a pedagógus joga a helyi tanterv alapján (a munkaközösség véleményének kikérésével), az alkalmazott tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztása. Természetesen a tankönyv és taneszköz nem csupán a pedagógusok ügye, hanem a szülőé is. Így a döntéshozatal előtt szükséges a szülői munkaközösséggel egyeztetni az egyes évfolyamok tankönyveit. Iskolánkban a tankönyvpiac rendjéről szóló törvény értelmében biztosítanunk kell tanulóink számára, hogy a tankönyvek ingyenesen rendelkezésükre álljanak. Tankönyvrendelésünket, - figyelembe véve a mindenkori normatíva összegét - úgy alakítjuk, hogy a törvény által megadott lehetőség felhasználásával, normatíva átcsoportosításokkal, minél kisebb mértékben lépjük át a rendelkezésre álló keretet. A tankönyveket az egész tanév folyamán a tanulók használatába adjuk.

A tankönyvek döntő többséggel munkatankönyvek, illetve tanulóink állapotából adódóan fokozott igénybevételnek vannak kitéve, így azok további használatra nem alkalmasak, nem kerülnek a könyvtári állományba.

A tankönyvválasztás szempontjai, tanulmányi segédletek és tan eszközök kiválasztásának egységes elvei:

Iskolánkban csak hivatalosan taneszközzé nyilvánított nyomtatott taneszközöket használnak a pedagógusok (tankönyv, munkatankönyv, munkafüzet, térkép, stb.).

A különböző tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező iskolai taneszközöket a helyi tanterv alapján a nevelők szakmai munkaközössége határozza meg.

A szülőket a kötelezően előírt taneszközökről az év utolsó szülői értekezletén illetve az évvégén tájékoztatjuk.

Minden tanuló ingyen kapja meg a számára szükséges tankönyveket, munkafüzeteket.

12.1. A tankönyvválasztás elvei iskolánkban

- a tankönyv legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű és időtálló,
- a tankönyv tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a tanuló szükségleteihez,
- feleljen meg a NAT-nak (2020), helyi tantervünknek, a tantárgyi struktúráknak és a didaktikai szempontoknak
- szerepeljen a kiadott tankönyvjegyzékben
- biztosítsa az iskolák közötti átjárhatóságot
- az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek, a tankönyvekhez lehetőleg munkafüzet is tartozzon,
- alapvető szempont, hogy a tankönyvek ne legyenek túl zsúfoltak, jól olvashatóak, jól áttekinthetőek legyenek,
- pedagógiai koncepciónknak leginkább az alaptankönyv felel meg, mert a tananyag magját tartalmazza, több évfolyamon is használható,

- az alaptankönyvekhez tartozzon feladatlap vagy munkalap a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése végett
- A nyomtatott taneszközök egy része könyvtári állományba kerül, több éven keresztül használható.
- A tankönyvválasztást a nevelőtestület tanévenként felülvizsgálja és - a Szülői Munkaközösség véleményének kikérését követően -, a tankönyvrendelést megelőzően hoz döntést.

12.2. A taneszközök kiválasztásának elvei

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve valamint a NAT határozza meg intézményünk felszerelését és taneszközeit.

Célunk, hogy a szakmai szabályozás szintjén megfogalmazott tartalmakat követő eszközkészlet álljon rendelkezésünkre.

Alapelvek:

- A tartalmi modernizációnak megfelelő felszerelés és eszközkészlet álljon rendelkezésre,
- Biztosítottak legyenek a kompetenciaalapú oktatáshoz szükséges taneszközök, programcsomagok, információ-hordozók, IKT eszközök.

Speciális szempontok a taneszközök kiválasztásához:

- a mozgáskorlátozott gyerekek testi adottságaihoz, motoros képességeikhez, személyre szabottan igazodjon
- praktikus mozgásaikat maximálisan elősegítse
- könnyen tisztántartható legyen
- ne legyen balesetveszélyes
- fontosak a megfelelő méretek
- használatuk könnyen megtanítható legyen
- külsőleg esztétikus és motiváló legyen
- a taneszközök kiválasztása a gyermek egyéni lehetőségeinek vizsgálata alapján történjék.

Feladataink

- A pedagógiai programnak megfelelő felszerelés és eszközök folyamatos nyilvántartása, a bővítés, fejlesztés tervezése, megvalósítása.
- A konkrét eszközkészlet gazdagítása kreatív pedagógiai műhelymunkával.
- Folyamatos nyomon követése a fejlesztők-gyártók – forgalmazók által elérhető legújabb taneszközök „nemzedékének”.
- Bővíteni azon eszközök jelenlétét az iskolai oktató-nevelő munkában, amelyeket közvetlenül a tanulók használnak képességfejlesztő és terápiás céllal.
- A színvonalas munkánkhoz szükséges eszközeink rendelkezésre állnak, de a természetes amortizációnak megfelelő pótolásukról folyamatosan gondoskodnunk kell
- Az iskola működéséhez alapvetően hozzátartoznak azon tárgyak és berendezések is,

amelyek a tanulási képességfejlesztés, a személyiség fejlesztés mellett a biztonságot, a komfortérzetet, a higiéniát szolgálják.

- *A feltételek közé tartoznak az intézmény épületei, helyiségei, eszközei, felszerelései. A kötelező (minimális) – fenntartótól független – minden intézményben kötelező eszközök és felszerelések jegyzékét a nevelési- oktatási intézmények működéséről szóló: 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklete tartalmazza.*

13. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA ELLENŐRZÉSI, MÉRÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDJE

Tanulóink iskolai értékelése során a tanulók tudását, teljesítményét, attitűdjét, magatartását figyeljük meg, az egyénekre, valamint a közösségre megállapított követelményekhez viszonyítunk, és az **önmagukhoz mért fejlődésük** alapján teszünk megállapításokat

13.1. A tanulók ellenőrzésének, mérésének, értékelésének egységes alapelvei

Tanulóink ellenőrzése, értékelése egységes elvek alapján történik.

Jellemzői

- Az intézmény pedagógiai programjára, helyi tantervére épül.
- Folyamatos és motiváló hatású, a tanuló állapotának megfelelően differenciált.
- Egyénre szabott, konkrét és az egész személyiséget figyeli.
- A személyiség alakulására, az attitűd fejlődésére is irányul.
- Pontosan feltárja a pozitívumokat és a hiányosságokat a tanulási képességek területén.
- Megoldási módokat ad a javításra.
- A szóbeli és írásbeli értékelés, ellenőrzés komplex egységet alkot, összhangban van a köznevelésről szóló törvény szabályozásaival.
- A tanulás-tanítás egész folyamatát végig kíséri a diagnosztizálás és ennek dokumentálása.

13.2. Ellenőrzési rendszerünk

Az ellenőrzési rendszerünk két nagyobb területet ölel fel

- Az adott tantárgyhoz, tanulmányi munkához kapcsolódó ismeretek, tevékenységek és képességek fejlődésének ellenőrzését,
- A tanulók személyiségfejlődésének, szocializációs mutatóinak, attitűdjének folyamatos alakulását nyomon követő ellenőrzést.

13.2.1 A tantárgyakhoz, a tanulmányi munkához kapcsolódó ellenőrzés

(főként az általános iskolai és tan. ak. tagozaton):

Típusai	Gyakorisága	Dokumentálása, nyilvánossága
Szóbeli feleltetés (differentiáltan) főleg a felső tagozaton	<ul style="list-style-type: none"> – A gyakorlást, – A rögzítést, – A megerősítést követően 	Nyilvános szóbeli, írásbeli visszajelzés a tanulónak, önértékelés alkalmazása a felsőben. A teljesítmény értékelése osztályzattal.
Írásbeli munka feladatlap, munkalappal (differentiáltan, segítségnyújtással)	Folyamatosan a tanítás-tanulás didaktikai egységeiben, megerősítés gyakorlási céllal	Javítása, a tanórákon feljegyzés készítése a tanulói teljesítményről, önállóságról. Szóbeli, írásbeli visszajelzés a tanulónak, a teljesítmény értékelése osztályzattal.
Produktum, gyűjtőmunka, szorgalmi munka	Témához, tematikus egységhez kötötten	Nyilvános, közösség előtt, szóbeli, írásbeli visszajelzés dokumentálás. A teljesítmény értékelése osztályzattal.

A tanulmányi munkához, tevékenységhez köthető – egyéb területre irányuló ellenőrzési feladat:

- A tanulók sérüléséből, a nagyon eltérő mértékű előzetes ismereteiből, szokás-és normarendjéből adódóan folyamatos ellenőrzést végzünk – a tankönyvek, taneszközök, füzetek használatában, kezelésében, az íróeszközök és egyszerű kézi szerszámok, játék-tárgyak használatában az önellátás és környezetének ellátása területén.
- Nagyobb lemaradás esetén terápiákat, tréningeket alkalmazunk. Szükség szerint folyamatosan.
Dokumentálása: szóbeli visszajelzés, feljegyzés, korrekciós fejlesztési terület megjelölése, programszerű kimunkálása.

Az ellenőrző munkát minden esetben meg kell előznie egy pontos diagnosztizálásnak, amely feltárja, hogy a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók milyen szinten működnek, hogy az előzetes tudás, a hozott ismeret milyen körre terjed ki, a tevékenység milyen szinten működik.

13.2.2. A tanulók személyiségfejlődése, szocializáltsága, attitűdje, fejlődésének ellenőrzése

Területei	Színterei	Módszerei és dokumentációja
Aktivitás, együttműködés tanórán és tanórán kívül	<ul style="list-style-type: none"> – Tanórán – Napköziben – Külső programokon – Játékban – Sportban – Vetélkedőkön – Családban 	<ul style="list-style-type: none"> – Megfigyelés – Produktumok elemzése – Beszélgetés

Együttélési normák, szabályok követése iskolában és iskolán kívül	<ul style="list-style-type: none"> – Tanórán – Napköziben – Szünetben – Szabadidőben – Iskolán kívüli helyszíneken 	<ul style="list-style-type: none"> – Családlátogatás – Megfigyelés – Visszajelzés adott esetben – Feljegyzés készítése
Feladatvállalás és viszonyulás a munkához	<ul style="list-style-type: none"> – Iskolában, – Osztályban, – Családban 	<ul style="list-style-type: none"> – Folyamatos megfigyelés – Visszacsatolás – Kommunikáció – A feladatról írásos feljegyzés
Érzelmi élet, önismeret és önelfogadás, akarati élet	<ul style="list-style-type: none"> – Osztálytársakhoz – Iskolatársakhoz – Nevelőkhöz – Családtagokhoz 	<ul style="list-style-type: none"> – Beszélgetés egyénileg – Kiscsoportban – A családtagokkal történő konzultáció – Feljegyzés készítése

13.3. A tanulók tudásának mérése

A tanulók tudásának, képességeik fejlődésének, fejlettségének mérésére saját készítésű feladatlapokat használunk, amelyet a helyi tantervi követelményekre építve állítunk össze és évenként felülvizsgálunk és a tanulói szükséglet szerint módosítunk, kiegészítünk.

A mérést kettős céllal alkalmazzuk:

- félévi és év végi teljesítménymérések,
- diagnosztikus mérések

a) A félévi és év végi mérés

A méréshez használt feladatlapok elkészítésének szempontjai

- A feladatok a begyakorolt, megerősített ismeretanyagra épüljenek.
- Különbféle teljesítményszintekhez készüljenek, adjanak lehetőséget a differenciálásra.
- Mindenkor mintavétellel, kipróbálással készüljenek elemekre bontott értékeléssel és százalékra megadható teljesítményszinttel.
- A feladatok – az ismereteken túl – mérik a tanuló önállóságát, a tevékenységének szintjét, viszonyulását, attitűdjét, munkatempóját, írásbeli munkája külalakját, feladat megértési képességét.
- A mérőeszköz csak a tanuló által megismert tevékenységeket, ismereteket kérje számon
- Csak a tanulók által ismert, és begyakorolt algoritmusokat, feladat-megoldási módozatokat, piktogramokat tartalmazzanak a mérőeszközök.
- Minden tanuló fejlettségének megfelelően kapjon segítséget
- A mérés eredményeinek elemzésébe minden tanuló bekapcsolódik, gyakorolva az önellenőrzést.

b) Diagnosztikus mérés

Diagnosztikus mérést alkalmazunk a helyzetfeltárás céljából a nevelési oktatási folyamat adott szakaszába lépéskor, az iskolakezdéskor, tanév elején, vagy egy-egy új tanuló érkezésekor, illetve kirívó eredménytelenség esetén. Diagnosztikus méréssel információkat szerzünk a tanulók képességeiről, előzetes tudásáról, ismereteiről. Ezek hatékony segítséget nyújtanak a pedagógiai tervező munkához, a tanmenetek, tematikus tervek és fejlesztő programok írásához, a habilitációs órákhoz. A diagnosztizálás a tanítás-tanulás folyamatát végig kísérő gyógypedagógiai tevékenység, amely terápiás célokat szolgál a tanulók sérült pszichés funkcióinak és hiányos készségeinek korrigálására.

A tartós fejlesztésre, habilitációs foglalkozásra szoruló tanulók esetében a diagnosztizáláshoz egyéni lapokat használunk. A lapokon az állapot és a fejlesztés eredményeinek rögzítése történik.

13.4. A tanulók teljesítményének értékelése

A tanulók teljesítményének értékeléséhez rendelkezésünkre állnak a tanulás-tanítás folyamatában alkalmazott ellenőrzések, mérések eredményei.

Iskolánkban az értékelés elsődlegesen a tanuláshoz való pozitív viszony, a motiváltság, a közösségben elfoglalt státusz megerősítését, pozitív irányú elmozdulását segíti. Hozzájárul az önismeret képességének alakításához, az önfogadáshoz, a szülői elfogadáshoz.

Mit értékelünk?	Ki értékeli?	Az értékelés típusai	Az értékelés eredményének ismertetése
Tanulmányi munka	A tantárgyat tanító tanár	– Formatív – Szummatív	– Szóbeli – Szöveges – Minősítő
– Magatartás – Szorgalom	– Osztályfőnök – Az osztályban tanító tanárok	– Megfigyelés – Tapasztalatok rögzítése	

A formatív értékelés

A formatív értékelés célja a nevelési-oktatási folyamat közben jelentkező tanulási nehézségek feltárása, így lehetőség nyílik azonnali korrekcióra. Megerősítő szerepe is van. Folyamatos visszajelzést kapunk munkánk hatékonyságáról, a tanuló taníthatóságáról, tanulási képességeinek fejlődéséről.

Szummatív értékelés

Szummatív értékelést alkalmazunk egy-egy nagyobb témakör lezárásakor, félévkor, év végén, egy tantárgy tanulásának befejezésekor. Funkciója az eredmények megállapítása, összevetése a kitűzött célokkal. Formái:

- témazáró dolgozat
- tudásszintmérő dolgozat/feladatlap

- írásbeli feleltetés
- szóbeli feleltetés

Az első három **írásbeli** forma a tantárgyat tanító tanár által összeállított feladatot/feladatsort jelent.

A pedagógusok egymás között egyeztetnek, hogy témazáró dolgozatot lehetőség szerint egy nap, egynél többet ne írássanak a tanulókkal. Mivel a tudásszintmérő feladatlap és az írásbeli felelet a napi felkészültséget ellenőrzi, nem szabályozzuk korlátozással.

A témazáró dolgozat írását egy héttel előbb közölni kell a tanulókkal. A témazáró dolgozat érdemjegyét a félévi és év végi érdemjegyek kialakításakor kétszeres súllyal kell beszámítani.

Az 1-4. évfolyamon a tanulók élettani sajátosságait figyelembe véve, lehetőség szerint ne kerüljön témazáró dolgozat a tanítási nap 4-5. órájára.

A feladatlapok összeállításánál nagy gondot kell fordítani az egyes tanulók mozgásállapotából adódó speciális igényeire is (pl. a kézírásra képtelen tanulók számára alternatív lehetőség biztosítása).

A **szóbeli** feleltetésre, számonkérésre az értelmileg sérült tanulók esetében is szükség van, bár nem az általános elvárások szerint. Itt nem a „számadás”, sokkal inkább a minél önállóbb kommunikációs megnyilatkozásra ösztönzés a fő cél. A szóbeli feleltetés alkalmazásánál figyelembe kell venni az értelmi sérülés súlyosságát, a kommunikációs képességek szintjét, a beszéd alaki és tartalmi jellemzőit, a tanulók életkorát és személyiségének jellemzőit.

A szóbeli feleltetés gyakoriságát és időtartamát meghatározza:

- az értelmi sérülés súlyossága
- a tanulók életkori sajátossága
  - kommunikációs képessége
  - rendelkezésre álló időkeret
  - tantárgy specifikuma
  - a szóbeli feleltetés célja

A szóbeli felelet alkalmazásának célja:

- A tudásszint felmérése
- Személyiségformálás:
  - az önértékelés fejlesztése
  - a személyiség jobb megismerése
  - azonnali visszacsatolás lehetősége
  - motiválás
- Képességfejlesztés, kulcskompetenciák erősítése:
  - kapcsolatteremtő képesség fejlesztése
  - gondolkodási képességek (rendszerezés, lényeglátás) fejlesztése
  - előadói készség alakítása
  - a tanulók szókincsének, kifejezőkészségének javítása
  - kommunikáció (metakommunikáció) fejlesztése

A szóbeli feleltetés iskolánkban alkalmazható formái:

Egyéni feleltetés: nyílt kérdések alapján
kész vázlat segítségével
vázlatkészítéshez kapcsolódó feleltetéssel

Frontális feleltetés:

Ismétlő, rendszerező, összefoglaló órákon javasolt az alkalmazása, nyílt kérdések alapján. Ilyenkor gyors és minden tanulóra kiterjedő visszacsatolást kaphatunk az elsajátított tananyag mértékéről.

A tanuló előmenetelét minősítő szöveges értékelésekben, az alábbi értékelési tartalom jelentkezik dominánsan:

- a legutóbbi értékelés óta mutatott pozitív (vagy negatív) fejlődés,
- a kiemelkedő fejlődést (vagy hanyatlást) mutató területek, tanulási képességek
- a személyiségjegyek, szociális kapcsolatok fejlődése, milyensége,
- javaslatok, tennivalók a jövőre (rövidtávra nézve).

A leírt értékelési formák mellett más módok, eszközök is alkalmazhatók adott időegység - naponta, hetente - alkalmával. Ez történhet piros ponttal, csillaggal, jelek, szimbólumok használatával. A teljesítmény értékeléséhez kötődő különböző alternatív megoldások, bármely területen, szintéren alkalmazhatók. Érdemjeggyé, vagy szöveges minősítéssé történő átszámítások mindenkor a nevelőtestület egyetértésével - elsődlegesen az adott szakmai munkaközösség - döntésével valósulnak meg.

Az érdemjegyek javításának módjainál a tanulási nehézségek és akadályozottságok miatt, a tanulók gyakori egészségi állapotváltozása, romlása és pszichés problémái, valamint a szociokulturális háttér nehézsége miatt mindig meg kell adni annak lehetőségét, hogy teljesítményének javulásáról, tudásának, képességének gyarapodásáról újból és újból, esetleg más szituációban, más pedagógiai környezetben, de számot adhasson a tanuló. Egy-egy eredménytelen alkalom nem minősítheti hosszú távon a tanulót - elkedvetlenítve, szorongást, bizonytalanságot okozva. Az érdemjegy, a minősítés javítására vonatkozó lehetőségről minden tanulót tájékoztatni kell, a javítás formáit, idejét, módját, megismételhetőségét tudatni szükséges. Az eredményességről a tanuló, a szülő tájékoztatást kap. Nagy figyelmet fordítunk a számonkérés, értékelés egyéni elbíráláson alapuló módjára: pl. a kézírásra képtelen tanulók szóban, elektronikus, vagy egyéb, a lehetőségeikhez igazodó módon adjanak számot ismereteikről. Adhatunk felmentést a beszámolási, a felmérési kötelezettség alól, a tanuló egyéni elbírálása alapján, ha ezt aktuálisnak, szükségesnek ítéljük meghatározott esetekben. Erről az osztályfőnök, a szaktanár, az igazgató együttes megbeszélésen hoz döntést.

13.4.1. A tanulók tudásának ellenőrzése, értékelése, az értékelés formái és rendszeressége

13.4.1.1. Értékelés, ellenőrzés az általános iskolai és a tanulásban akadályozottak tanterve szerint tanulóknál

- A tanítási órákon rendszeres és folyamatos szóbeli ellenőrzés történik. Így a tanulók állandó visszajelzést kapnak tanulmányi munkájukról.
- A második évfolyam év végétől lehetséges a szöveges értékelés mellett az osztályzattal történő értékelés. A második évfolyam félévétől a tanulók teljesítményét év közben rendszeresen – legalább havonta egyszer – érdemjeggyel értékeljük. Tanév közben – az első évfolyam kivételével – témazáró és félévi felmérők alapján is értékelünk. Tanév végén, második évfolyamtól, osztályzattal értékelünk, kivéve azon tanulókat, akik a követelmények teljesítéséhez egy évnél hosszabb időt igényelnek, vagy mentességet kaptak.
- Minden osztályfokon u. n. “negyedéves értékelés”-t alkalmazunk, amikor 2-3 hónap

munkájának elemzésére kerül sor. *Negyedévkor, félévkor, háromnegyed évkor valamint év végén minden évfolyamon a szülők az iskolai hagyományainknak megfelelően, részletes írásbeli (numerikus és szöveges) értékelést kapnak gyermekük teljesítményéről.* A szöveges értékeléshez nem készítünk formanyomtatványt, mert az előre meghatározott kifejezések közti választás szűkítené a *valódi személyre szabott* értékelést.

- ***Első évfolyamtól kezdődően - a második évfolyam félévéig a minősítés formái:*** (a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXC. tv. 54.§ (4.) bek. alapján)
a tanuló a tantárgyi követelményeknek:

- kiválóan megfelelt (5)*
- jól megfelelt (4)*
- megfelelt (3)*
- felzárkóztatásra szorul (2)*
- nem tudott megfelelni (1)*.

* (2011. évi CXC. tv. 54.§ (4.) bekezdésnek megfelelően a tantárgyi értékelést félévkor és év végén - tájékoztató jelleggel - osztályzattal is kiegészítjük.)

Az első tanítási évek az aktív alapozás időszakai, az iskola- készségi állapot stabilizálásának éve. A képességeknek ebben, a gyermekek egész további haladását meghatározó alapozó időszakában, lehetőséget biztosítunk a tanuló aktuális igényeihez alkalmazkodva arra, hogy egy évfolyam anyagának elsajátításához két tanév hosszúságú időkeret álljon rendelkezésre (1. évfolyam). **A két tanévre nyújtott évfolyam félidejében (vagyis az első tanév végén), a tanulók félévi minősítésnek megfelelő értékelést kapnak.**

- A köznevelési törvényben leírt öt fokozatú skála szerint, a **második évfolyam félévétől** kezdve valamennyi tantárgy esetén: érdemjeggyel (havonta), osztályzattal (félévente) értékelünk, a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXC. tv. 54.§ (2) bek. szabályai, előírásai szerint járunk el.

A tanuló tudásának minősítésénél a következő érdejegyeket és osztályzatokat alkalmazzuk:

- jeles (5)
- jó (4)
- közepes (3)
- elégséges (2)
- elégtelen (1)

Indoklás: a második évben látható, hogy a gyógypedagógiai fejlesztés, a sajátos nevelés milyen szintű- és ütemű eredményeket hozott. A tanulók érettebbek, felkészültebbek az érdemjegyek elfogadására, értelmezésére. Az érdemjegyek alkalmazását az is indokolja, hogy az irányelvek szerint (természetesen egyéni elbírálás alkalmazásával) itt kínálgatik általában már a lehetőség arra, hogy a jó ütemben és a megfelelő szinten fejlődő tanulót az iskolai képzés általános rendjébe - vagyis a többségi iskoláztatásba - irányítsuk. Elbírálás kérdése az is, hogy a tanulási képességeik alapján (az iskola, a család, a szülő igénye szerint) mely tanulók képesek a további években az integrált nevelésre - gyógypedagógus segítségével, irányítása mellett a szakemberek közreműködésével.

A pszichés fejlődés súlyos zavarával küzdő gyermekek iskolai oktatásban érvényesíteni kell a tanuló fejlődését, előrehaladását segítő számonkérési, értékelési formákat; indokolt esetben,

a szakértői bizottság javaslata alapján – az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből – az értékelés és minősítés alól mentesítés adható.

- Amennyiben a **tanuló egyéni szükséglete** indokolja, lehetőség van az első évfolyamhoz hasonlóan az alsó tagozat végén (4. évfolyamon) és a felső tagozat végén (8. évfolyamon) is a hosszabb időkeret biztosítására annak érdekében, hogy a továbbhaladáshoz fontos készségek, képességek kialakulhassanak. A felzárkóztató év beiktatásának szükségességéről való döntés pedagógiai diagnosztizálással, az egyéni adottságok figyelembevételével történik.
- Az **idegen nyelv** elsajátítására tanulóink legtöbbször - a halmozottan sérültség miatt – nincs reális lehetőség, mivel az idegrendszeri károsodás többségükönél a beszédközpontot is érinti (nem beszélő, illetve anarthriás, súlyos dysarthriás gyermekek). Így őket mentesítjük a tantárgyi értékelés alól. A bizonyítványukba, értékeléseikbe a „részt vett” megfogalmazást alkalmazzuk.
A pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek a szakértői bizottság véleménye alapján felmentést kaphatnak a tárgy érdemjeggyel történő értékelése alól.
- Mentessítjük az előbbihez hasonló módon a mozgáskorlátozott tanulókat a **mozgásnevelés** tantárgy értékelése alól.

A tanórai, tantárgyi ellenőrzés módozatai általában

- Tények, leírások, fogalmak, szabályok, törvények szóbeli és írásbeli teljesítménymérések az alapkészségek, képességek területén,
- tantárgyi tesztek, feladatlapok,
- munkafolyamatokban való részvétel,
- elkészített munkadarabok,
- neveltségi eredményvizsgálatok.
- év eleji szintfelmérés (diagnosztizáló célzattal)
- rendszeres témakörönkénti felmérés
- záró felmérés
- a mozgásnevelés tantárgy értékelése szöveges, de beleszámít a magatartás és a szorgalom értékelésébe (állapottól függő aktivitás)
- szóbeli beszámoltatás

13.4.1.2. Értékelés, ellenőrzés az értelmileg közép súlyos fokban akadályozottak iskolai tagozatán

Az értékelés tartalma:

Az értelmileg akadályozott gyermekek iskolai értékelése során a tanulók tudását, attitűdjét, magatartását, mozgásállapotát figyeljük meg. Az egyénekre szabott követelményekhez viszonyítunk és az *önmagukhoz mért fejlődésük* alapján teszünk megállapításokat.

Amennyiben a tanuló fejlődésmenete indokolja, ebben az iskolatípusban is lehetőséget biztosítunk az **első, negyedik, illetve nyolcadik évfolyamon**, hogy egy évfolyam anyagának elsajátításához **két tanév hosszúságú időkeret** álljon rendelkezésre, a tanulásban akadályozottak tanulóknál leírt szempontok szerint.

Az értékelés fontos funkciója ebben az iskolatípusban a meglévő készségek és képességek folyamatos diagnosztikus felmérése, ennek alapján a tanuló jellemzőihez igazodó legmegfelelőbb fejlesztési eljárások kiválasztása. Ezért az értékelés nem lehet csupán minősítés, hanem a kitűzött célok, feladatok és a meghatározott eszközök hatásának, a tanulói teljesítményeknek, a nevelési eredményeknek a vizsgálata is.

Az értelmileg akadályozott gyermekeknél jelentkező nevelési nehézségek miatt rendkívül fontos, hogy az értékelés *ösztönző hatású* legyen, segítse a pozitív személyiségjegyek továbbfejlődését.

Az értékelési formák kialakítása az értelmileg akadályozott tanulók módosult fejlődésmenetének, valamint az ép értelmű tanulóktól jelentős mennyiségű és minőségű eltéréseket mutató tanulási képességek figyelembe vételével, a köznevelési törvény előírásait alkalmazva történik.

A diagnosztikus és segítő célú, folyamatos értékelésnek a teljes képzési időszakban kiemelkedő szerepet kell kapnia.

Értékelési szempontok

- Szociális képességek, magatartási, viselkedési szokások alakulása, személyiségjellemzők fejlődése.
- Tanuláshoz, munkához való viszony
- Cselekvőképesség, pszichomotoros fejlődés
- A tanult ismeretek alkalmazásának képessége
- A tantárgyi követelmények teljesítése
- A motoros képességek fejlődése (az értékelés mozgáskorlátozott tanulóknál önmagához és a hasonló kórformájú, mozgásállapotú társakhoz viszonyítson; valamint reális elvárásokat támasztó, pozitívumokat kiemelő, következetes legyen)
- A kommunikációs tevékenységek fejlődése

Alkalmazott értékelési formák

- Szóbeli értékelés

(pl. helyeslés, dicséret, figyelmeztetés)

Ezt az értékelési formát a teljes képzési időben, minden tantárgynál alkalmazzuk.

- Különböző szimbólumok, tárgyjutalmak

(pl. pontozás, csillag, dicsérő kártyák, szimbolikus képek, egyéb jelek, ...)

- Írásbeli értékelés

a./ ***Szöveges értékelések***

Szöveges minősítéssel értékelünk (félévkor és év végén) minden tantárgyból a 6. évfolyamig bezárólag, a 7-8. évfolyamokon numerikus értékelés mellett szöveges tájékoztatást is adunk tantárgyanként a tanuló előrehaladásáról.

A szöveges minősítéseknél az 1 – 6. csoportban (a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. tv. 54.§ (4.) bek. alapján az alábbi megfogalmazásokat használjuk:

a tanuló a tantárgyi követelményeknek:

- kiválóan megfelelt (5)*
- jól megfelelt (4)*
- megfelelt (3)*
- felzárkóztatásra szorul (2)*
- nem tudott megfelelni (1)*.

* (2011. évi CXC. tv. 54.§ (4.) bekezdésnek megfelelően a tantárgyi értékelést félévkor és év végén osztályzattal is kiegészítjük.)

b./ Numerikus értékelés, minősítés

A köznevelési törvényben leírt öt fokozatú skála szerint, a hetedik évfolyamtól kezdve valamennyi tantárgy esetén: érdemjeggyel (havonta), osztályzattal (félévkor, év végén). Az 7-8. évfolyam félévi és évvégi értékelésekor a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXC. tv. 54.§ (2) bek. szabályai, előírásai szerint járunk el. A tanuló tudásának és minősítésénél a következő érdejegyeket és osztályzatokat alkalmazzuk:

- jeles (5)
- jó (4)
- közepes (3)
- elégséges (2)
- elégtelen (1)

A numerikus értékelés nem vonatkozik a mozgáskorlátozott tanulók **mozgásnevelés** tantárgyának értékelésére! A bizonyítványukba, értékeléseikbe a „részt vett” megfogalmazást alkalmazzuk.

A hetedik évfolyamtól alkalmazott félévi és év végi osztályzatakat – korábbi évfolyamokhoz hasonlóan - szöveges értékelés is kiegészíti .

Azokat a tanulókat akik a kultúrtechnikai foglalkozásokon a többségre megfogalmazott követelményeket nem tudják teljesíteni, a 7. évfolyamtól mentesíteni kell a tantárgyi teljesítmény numerikus értékelése alól.

Ellenőrzés

Az ellenőrzés során a minősítés szempontjából lényeges adatokat gyűjtünk össze a tanulók teljesítményéről, viselkedéséről, munkavégzéséről.

Az értelmileg akadályozott gyermekekre jellemző nevelési, tanulási nehézségek miatt a "többségi" iskolába járó tanulók ellenőrzésénél használt formák (felelet, írásbeli dolgozat, teszt, témazáró felmérések, ...) nagy része nem alkalmazható.

Javasolt ellenőrzési formák a képzés során.

- Folyamatos megfigyelés, játékban, tanulásban, mindennapos élethelyzetben, spontán megnyilvánulásokban.
- Értelmi teljesítőképesség mérése egyszerű feladatlapokkal. (olvasás, írás, számolás)
- Képességmérés (iskolakészültség, önkiszolgálási szint, neveltségi fejlettség mérése, a pedagógiai szakaszhatárok végén testi képességek, finommotorika, pszichikus funkciók mérése).
- Tevékenységvizsgálatok mérése (munkafolyamatok végrehajtási sorrendje, teljesítőképesség, munkavégzés pontossága, munkatempó, kitartás)
- Személyiség fejlődésének megfigyelése.

13.4.2. Az értékelés regisztrálása az iskolai dokumentumokban

Az első évfolyamtól kezdődően minden osztályfokon **félévente szöveges** értékelést is alkalmazunk. Ezekhez formanyomtatvány nem készül. A szöveges értékelések dokumentumai a tanulók személyi anyagába kerülnek. (Az év végi szöveges értékeléseket a törzslapokhoz csatoljuk)

Az általános iskolai tagozaton és a tanulásban akadályozottak tagozatán második évfolyam év végétől, az értelmileg akadályozottak esetében hetedik évfolyamon jelenik meg - a szöveges értékelés mellett - a **numerikus** értékelés, amelyek az osztálynapló, értékelő napló részébe kerülnek rögzítésre, év végén pedig a törzslapokba, bizonyítványba is bejegyzünk.

Az értékelésekben nyújtott információk:

- félévkor a tájékoztató füzetben nyomtatott formátumú részletes vélemény a tanuló tudásáról, magatartásáról, és a habilitációs foglalkozásokon tapasztalt fejlődéséről
- tanév végén a bizonyítványban szöveges kiegészítéssel (tanulmányi teljesítményéről, és a habilitációs foglalkozásokon tapasztalt fejlődéséről, magatartási, viselkedési szokásainak alakulásáról)

A szülők tájékoztatása a tanulók eredményeiről

A szülőket 2023.09.01-től a Kréta elektronikus naplón keresztül tájékoztatjuk a tanulók haladásáról, eredményeiről. A pedagógusok a jegybeírásokat az érdemjegy megszerzését követő hónap 15. napjáig kötelesek rögzíteni az elektronikus Kréta naplóban.

A szülők tájékoztatása a tanulók előmeneteléről történhet szóban, szülői értekezleteken, fogadórákon – írásban; az üzenő- és tájékoztató füzetben, bizonyítványban.

Félévkor a tájékoztató füzetben, tanév végén a bizonyítványban tájékoztatjuk a szülőket a tanulók eredményeiről.

A minősítés formái megegyeznek az iskolai dokumentumokba bejegyzettekkel.

13.5. A magatartás és a szorgalom értékelése

A magatartás és szorgalom értékelési rendszere segíti az iskola nevelési és oktatási céljainak megvalósítását, a tanulók önismeretének fejlődését, a szocializáltság elérését.

Tanév közben, a tanulók magatartását és szorgalmát rendszeresen értékeljük tanítási órákon és tanórán kívüli foglalkozásokon. Egyezményes jelekkel (pontok, csillagok), szóbeli értékeléssel egyaránt jelezzük tanulóink felé véleményünket, észrevételeinket a közösség és az adott tanuló bevonásával. Minden hét végén az osztályfőnökök és a napközi vezetők kiértékelik az osztály magatartását és szorgalmát. Alsó tagozaton, alkalmazkodva a kisiskolások életkori sajátosságaihoz tárgyi jutalmazásban is részesülhetnek a példamutató gyerekek a közösség előtt.

Az egyes tanuló magatartási és szorgalmi érdemjegye megállapítása céljából az osztályfőnök összegzi az osztály és az osztályban tanító pedagógusok észrevételeit.

Az osztályzatról az osztályfőnök és a napközi vezető dönt a tanulók bevonásával. Problémás esetekben félévkor és tanév végén az osztályozó konferencia hoz döntést az érdemjegyről.

A magatartás, szorgalom értékelésére a tantárgyi értékelésekre megállapított elvek vonatkoznak. (2011. évi CXCV. tv. 54.§ (2) bek.)

A tanulókat négy fokozatú skálán helyezzük el.

a) A magatartás értékelése a következő:

- példás (5),
- jó (4),
- változó(3),
- rossz (2).

A magatartás értékelésének szempontjai:

- a házirend és az iskolai elvárások, normák elfogadása, betartása,
- a közösséghez és annak tagjaihoz való viszony,
- az együttélés, a társas kapcsolatok, a közösségi normák elfogadása az iskolán belül és kívül,
- a tanuláshoz való viszony,
- az iskola képviselte.

A magatartás érdemjegyek kialakításának szempontsora:

- Példás az tanuló, aki minden szempontnak következetesen megfelel, nincs osztályfőnöki figyelmeztetése.
- Jó az a tanuló, aki kisebb hiányosságokkal felel meg a szempontsornak, nincs osztályfőnöki intője.
- Változó az a tanuló, aki a szempontsornak nem felel meg folyamatosan, osztályfőnöki intője van.
- Rossz az a tanuló, aki a követelményeknek sorozatosan nem tesz eleget, osztályfőnöki rovója és/vagy igazgatói intője van.

A magatartás és a szorgalom értékelésénél maximálisan figyelembe vesszük az önmagához képest elért pozitív változást, fejlődést, amelynek szóban és írásban történő dokumentálással adhatunk nagyobb hangsúlyt.

b) A szorgalom értékelése:

- példás (5),
- jó (4),
- változó (3),
- hanyag (2).

A szorgalom értékelési szempontjai:

- motiváltság,
- az egyes tantárgyak követelményeinek eléréséhez tett erőfeszítés, akarat,
- többletfeladatok vállalása, ellátása,
- a közösségért végzett munka, a társak megsegítése, a kisebbek gondozása.

A szorgalom érdemjegyek kialakításának szempontsora:

- Példás az a tanuló, aki maximálisan megfelel az elvárásoknak, a szabályozókat betartja.
- Jó az a tanuló, aki a követelményeket általában teljesíti.

- Változó az a tanuló, aki hozzáállásából, motívumaiból eredően a követelményeknek nem felel meg folyamatosan.
- Hanyag az a tanuló, aki nem is igyekszik megfelelni az elvárásoknak, vagy szándékosan szembe helyezkedik, elutasítja azokat.

13.6. A magasabb évfolyamba lépés feltételei

- A továbblépés tanévenként történik (kivéve a két tanévet felölelő évfolyamokat)
- Az 1. osztály ismétlése szülői kérésre vagy nagyfokú mulasztás miatt lehetséges. (A két tanévre nyújtott évfolyamok nem minősülnek évismétlésnek. „Ha a sajátos nevelési igényű tanulók nevelését, oktatását ellátó iskola helyi tanterve, szakmai programja az évfolyam követelményének teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb időt határoz meg, a félévi osztályzatot a megnövelt tanítási idő felénél, az év végi osztályzatot pedig a tanítási idő végén kell megállapítani.” 20/2012.(VIII.31.) EMMI rend. 74.§ (3)

„A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben csak a megismételt évfolyamról kap bizonyítványt a tanuló.” 2011.évi CXCV. tv. 57.§ (1.)

- A 2. évfolyam végétől a nevelőtestület szülői beleegyezés nélkül is évismétlésre utasíthatja a diákot, ha az nem teljesítette az adott évfolyamon előírt tanulmányi követelményeket.
- 2-8. évfolyamon a tanuló magasabb évfolyamba léphet, ha a követelményeket minden tárgyból teljesítette a tanév végére. A követelmények teljesítését a tanulók évközi tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A továbbhaladáshoz a 2-8. évfolyamon év végére az elégséges osztályzatot kell elérni minden tantárgyból.
- Ha a tanuló 2-8. évfolyamon, a tanév végén 1-3 tárgyból elégtelen osztályzatot szerez, javító vizsgát tehet a következő tanévet megelőző augusztusban.
- Ha a tanuló 2-8. évfolyamon, tanév végén három vagy több tantárgyból elégtelen osztályzatot szerez, évfolyamot ismételni köteles.
- A 2-8. évfolyamon a magasabb évfolyamba történő lépéshez a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak minden tantárgyból osztályozó vizsgát kell tennie, ha:
  - Az iskola igazgatója felmentette a tanórákon való részvétel alól
  - Ha az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,
  - Egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott
  - Magántanuló volt
- Minden műveltségi területen minősítés, kivéve a „Mozgásnevelés” és az „Idegen nyelv” tantárgyakat, ahol a továbbhaladás kritériuma a részvétel.

13.7. A tanulók jutalmazásának formái és elvei

Azt a tanulót, aki tanulmányi munkáját képességeihez mérten kiemelkedően végzi, aki kitartószorgalmat, vagy példamutató közösségi magatartást tanúsít, hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez, az iskola dicséretben részesíti, illetve jutalmazza.

A jutalmazás formái:

- Szaktanári – napközis nevelői
- Osztályfőnöki
- Igazgatói
- Nevelőtestületi

Az egyéni dicsérek fokozatai

1.	fokozat:	"osztályfőnöki szóbeli dicséret"
2.	fokozat:	"osztályfőnöki írásbeli dicséret" "szaktanári dicséret" (rendszeres órai aktivitásért, többlet teljesítményért, versenyen való részvételért, kiemelkedő szakköri tevékenységért, stb.) adhatja: osztályfőnök, tanár Ezek a fokozatok többször is megismételhetők.
3.	fokozat:	„igazgatói szóbeli dicséret” iskolán kívül elért helyezésekért, eredményért, vagy az iskola jó hírnevét öregbítő tevékenységért. (Ez lehet olyan mértékű, hogy az írásbeli fokozat adható!)
4.	fokozat:	"igazgatói írásbeli dicséret" akkor adható, ha egy tanuló a 3. fokozatú dicséretekből már hármat kapott.
5.	fokozat:	"tantestületi dicséret" (igazgatói írásbeli dicséret után, tanévzárón hirdetve a példás magtartású tanulónak)

A dicsérek 2-5. fokozatait be kell jegyezni:

- az osztálynapló "megjegyzés" rovatába dátummal és fokozat megjelöléssel
- a tanuló ellenőrzőjébe.

Tanév végi éves munka értékelése a tanévzáró ünnepélyen: A kiváló tanulmányi munkát és példás szorgalmat jutalmazzuk minden területen, amely az iskolai életéhez tartozik.

- a.) Könyv + oklevél jutalomban azok a tanulók részesülnek, akik az éves értékelések alkalmával mindig kiválóan megfélelten teljesítők és példás magatartásúak voltak. Ezzel egyben "nevelőtestületi dicséret"-et nyertek. (ez a bizonyítványba, törzslapba, naplóba is bejegyzendő!)
- b.) Oklevél jutalom minden kiemelkedő teljesítményért adható, amely mögött valós értékek vannak.
(szaktárgyi, osztályközösségi, napközi, szakköri, tevékenységekért)
- c.) Könyv a kiemelkedő tevékenységért.

Az egész évben kiemelkedő munkát végzett tanulók tantárgyi, szorgalmi, magatartási dicséretét a félévi értesítőbe, vagy az év végi bizonyítványba kell bejegyezni. Ezek a tanulók a tanév végén tárgyi jutalomban részesíthetők. A tárgyjutalom leggyakoribb formája a könyv, vagy oklevél. A jutalom odaítéléséről – a pedagógusok és az osztályközösség véleményének meghallgatásával – az osztályfőnök dönt. A jutalmat a tanuló a tanévzáró ünnepélyen, az iskolai közösség előtt veheti át.

13.8. A fegyelmező intézkedések formái és alkalmazásának elvei

A tanulók felelősséggel tartoznak – belátási képességük függvényében- az iskolai Házi rend betartásáért. Fegyelmi vétség esetén a vétség súlyosságának megfelelő büntetésben részesülnek. A büntetés fokozatát az osztályfőnök, szükség esetén a nevelőtestület, illetve az iskola igazgatója határozza meg. A fegyelmi intézkedés nem megtorló jellegű, hanem a súlyos fegyelemsértések megelőzésére szolgáló nevelési eszköz.

Fegyelmi intézkedések formái szóban és írásban:

- Osztályfőnöki figyelmeztetés
- Osztályfőnöki intés
- Igazgatói figyelmeztetés
- Igazgatói intés
- Nevelőtestületi figyelmeztetés és intés

A fegyelmi intézkedés az ellenőrzőbe és a naplóba is bekerül.

Elsősorban nevelési eszközről van szó, ezért figyelembe vesszük:

- a tanuló életkori sajátosságait
- valamint a terhére rótt kötelelességszegés súlyát.

Nem alkalmazunk megtorló vagy megalázó büntetést.

Szigorúan tilos a testi fenyegetés alkalmazása, fegyelmi felelősségre vonást von maga után

Fogalom magyarázat:

- kötelelességeit vétkeesen megszegő: az a tanuló, aki nem a házirendben foglaltak szerint viselkedik
- kötelelességeit súlyosan megszegő: aki a fentiekén kívül szándékosan, rendszeresen bomlasztja a közösséget, sokat hiányzik igazolatlanul, tanórai és azon kívüli magatartása is erősen kifogásolható.

A fegyelmező intézkedéseink fokozatai

A fokozatok tartalmát tekintve negatív előjellel megegyeznek az "egyéni dicséret" fokozataival.

1. fokozat: osztályfőnöki szóbeli és írásbeli figyelmeztetés
2. fokozat: osztályfőnöki szóbeli és írásbeli intés
Ezen fokozatok bármelyik fajtája többször is megismételhető.
3. fokozat: igazgatói szóbeli és írásbeli figyelmeztetés
4. fokozat: igazgatói szóbeli és írásbeli intés
5. nevelőtestületi figyelmeztetés és intés írásban
  - A fegyelmező intézkedések fokozatait a vétségek súlyossága szerint állapítjuk meg. Trágárság, durvaság, súlyosabb cselekedetek esetén azonnal igazgatói fokozat is adható. Erre az osztályfőnök illetve a szaktanár tehet javaslatot. Az utóbbi esetben az igazgató az osztályfőnök véleményét kikéri.
  - Az igazgatói fokozatokat - eseti elbírálás alapján - osztályközösség vagy iskolaközösség előtt tesszük közzé.
  - Az osztályfőnök feladata a szülők írásos értesítése a fokozatról ellenőrző útján, valamint az osztálynapló megjegyzés rovatába való bejegyzés.
  - A tanulók magatartási érdemjegyébe a különböző fegyelmezési fokozatok beszámítanak.

A kötelességét vétkesen és súlyosan megszegő tanuló, fegyelmi eljárás alapján, indokolt határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

Fegyelmi büntetés esetén: a 2011.évi CXCV. tv. 58.§ (3.4.5.) bekezdésekben megfogalmazottak szerint járunk el.

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 4.§ (1)/q szakaszában foglaltak alapján a tanulóval szemben lefolytatott fegyelmi eljárás részletes szabályait az SZMSZ tartalmazza.

14. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYOZÁSA

A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- az osztályozó vizsgákra,
- a különbözeti vizsgákra
- a pótló vizsgákra
- és a javítóvizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira.

Az osztályozó-, különbözeti-, pótló-, és javító vizsgák lebonyolítására vonatkozó helyi

szabályok: (A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 64. §-73.§ szerint)

Osztályozóvizsga

- a) A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján kell megállapítani. A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.
- b) Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha
  - felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
  - előzetes írásbeli kérelem alapján az igazgató engedélyezi, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
  - nevelőtestület engedélyező döntése alapján, ha a vonatkozó jogszabályokban meghatározott időnél (250 óra) többet mulasztott,
- c) Egy osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.
- d) Az osztályozó vizsga követelményeinek minden esetben meg kell egyeznie az adott évfolyam és adott fogyatékkosságtípus számára készült kerettanterv ismeretanyagával, de

a tanuló értékelése során figyelembe kell venni a tanuló sajátos képességrendszerét, szorgalmát is.

Az osztályozó vizsga időpontját az igazgató jelöli ki.

Az osztályozóvizsga előírásai:

- Az osztályozó vizsgát bizottság előtt kell tenni
- Tagjai: szaktanár, munkaközösség-vezető, igazgató, illetve igazgató helyettes.
- Az osztályozóvizsgákat a tanítási év utolsó napjáig meg kell szervezni.
- A sikertelen osztályozóvizsgát a tanuló a javítóvizsgán a továbbhaladás érdekében kijavíthatja.
- Jellegétől függően írásbeli, szóbeli illetve gyakorlati részből állhat.
- Az osztályzatot a bizottság állapítja meg

Különbözeti vizsga

Különbözeti vizsgát a tanuló akkor tehet, ha más iskolából érkezik és az intézményünket kijelölő szakértői bizottság arra szóban vagy írásban javaslatot tett.

Különbözeti vizsgát a szülő/nagykorú tanuló írásbeli kérelmére a kérelem beérkezését követő 15. és 45. nap között lehet szervezni, a különbözeti vizsga megkezdésének engedélyezését és a vizsga eredményét az igazgató határozatban rögzíti.

Különbözeti vizsgát tehet a tanuló akkor is – szintén szülői kérelemre – ha a tanuló életkorának megfelelő osztályfoknál alacsonyabb osztályfokon tanul, ám a gyógypedagógiai rehabilitációs orientáltságú oktatás hatására hiányos ismereteit pótolta, a kultúrtechnikákat elsajátította, de képességei nem teszik lehetővé a többségi intézménybe való visszavezetését.

Ez esetben is szükséges a szülő írásbeli kérelme, melyet az osztályfőnök írásbeli jellemzése támaszt alá.

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel távozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül távozik.

A javítóvizsgák előírásai:

- A javítóvizsgát az iskola pedagógusaiból alakított bizottság előtt kell tenni. A bizottság tagja: szaktanár, osztályfőnök, igazgató, vagy helyettese;
- A javítóvizsgáról jegyzőkönyvet kell felvenni.

- A javítóvizsga időpontja: augusztus 25- 31-ig terjedhet.
- Az időpontjáról és helyéről a tanulót illetve a szülőt írásban értesíteni kell;
- A javítóvizsga eredményét az osztályfőnök jegyzi be a törzslapra és a bizonyítványba, a záradékot az osztályfőnök és az igazgató írja alá;
- A javítóvizsga helye az iskola, ahonnan a tanulót javítóvizsgára utasították.
- Amennyiben más helységbe költözik, új iskolájában is tehet javítóvizsgát. A vizsga eredményét az iskolatávozási bizonyítványon jelzi a vizsgáztató iskola;
- A javítóvizsga nem ismételhető.
- Azt a tanulót, aki az osztályozó-, ill. javítóvizsgán nem jelent meg, úgy kell tekinteni, mintha sikertelen vizsgát tett volna.

A vizsgatárgyak részei és követelményei

A vizsgatárgyak vizsgarészei és követelményei megfelelnek az alkalmazott kerettantervek adott évfolyam teljesítésére vonatkozó előírásoknak.

15. AZ OTTHONI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI, SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK RENDJE ÉS SZABÁLYAI

A házi feladatok meghatározásával kapcsolatban, iskolánkban a következők érvényesülnek

- A tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (a képesség- és készségfejlesztés) és a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása a házi feladat fő célja.
  - Iskolánk kollektívája egységes álláspontra jutott abban, hogy a tanítási szünetek idejére nem adnak házi feladatot.
  - A házi feladat mennyiségének meghatározásakor figyelembe kell venni:
    - 1-4. évfolyamon feladott (szóbeli és írásbeli) feladatokat egy átlagos képességű tanuló:

1. évfolyamon:	20 perc alatt
2. évfolyamon:	30 perc alatt
3-4. évfolyamon:	35-45 perc alatt tudja megoldani
    - Az 5-8. évfolyamon a különböző tantárgyakból feladott feladatok megoldására és a felkészülésre szükséges idő ne haladja meg összesen a 45-60 percet.
- Az önálló kutatómunkát igénylő, önként vállalt szorgalmi feladatokra fordítandó idő nem számít be a fenti időkeretekbe.

16. A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS- A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg a következő módon.

A Mozgásnevelés tantárgy heti kötelező óraszám: öt tanóra, melyeket az órarendbe iktatva osztálykeretben szervezünk.

Nagyon fontos szerepük van a rehabilitációs foglalkozásoknak, amelyek a kötelező tanórákon túl speciálisan, az egyéni szükséglethez igazodva készítetik mozgásaktivításra a gyermeket. (TSMT, gyógytorna, konduktív pedagógia,)

A tanulók mozgásállapotának mérése:

Tanulóink egészségügyi és mozgásállapotától függően szakembereink differenciált módszereket alkalmaznak a mozgásállapot mérésére:

A) Mozdásállapot mérés mozgáskorlátozott tanulók részére:

A gyerekek állapotának felmérését tanévenként kétszer szakembereink végzik el, tanév elején és tanév végén.

Felméréseket az általuk standardizált kérdőívekből átvett elemekkel (FAC, GMFM) kiegészített betegvizsgálati lappal végzik. (Lásd az 5.2. pontban) Betegvizsgálati lap kitér a gyerekek anamnézisére, megtekintésére, tapintásos vizsgálatára, fizikális és funkcionális állapotukra. Fizikális vizsgálat során testsúlyt, testmagasságot, végtaghosszt, - végtag körfogatot, izomerőt, ízületi mozgásterjedelmet mérnek. Funkcionális felméréshez standardizált kérdőíveket használnak, mely során hely,- helyzetváltoztató mozgásokat, járást, koordinációs,- egyensúlyi próbákat végeznek és finom motorikus mozgásokat néznek kollégáink.

- Az izom erősségét kézzel végzett ellenállás adásával és a gravitációs erő felhasználásával, 0-5 fokozatú skálán jelölik: *Huszár-Kullmann-Tringer: A rehabilitáció gyakorlata, Medicina 2000. Budapest*

Konvencionális izomerő – vizsgálat	
Izomerő	
5	A mozgás teljes mozgáspályán, a gravitáció ellenében, maximális ellenállással szemben jön létre
4	A mozgás teljes mozgáspályán, a gravitáció ellenében, mérsékelt ellenállással szemben jön létre
4-	Nem teljes, de felét meghaladó mozgáspályán, mérsékelt ellenállással és gravitációval szemben létrejövő mozgás
3+	Nem teljes, a mozgás pálya felét el nem érő, mérsékelt ellenállással és gravitációval szemben létrejövő mozgás
3	A mozgás teljes mozgáspályán, a gravitáció szemben, ellenállás nélkül kivitelezhető
3-	Nem teljes, de a mozgáspálya felét meghaladó elmozdulás jön létre a gravitációval szemben, ellenállás nélkül
2+	Nem teljes, a mozgáspálya felét el nem érő gravitáció ellenében kivitelezett mozgás
2	Az elmozdulás teljes mozgáspályán a gravitáció kikapcsolása mellett jön létre
2-	A mozgáspálya felét meghaladó elmozdulás a gravitáció kikapcsolásával

1+	A mozgáspálya felét nem meghaladó elmozdulás a gravitáció kikapcsolásával
1	Nincs elmozdulás, izom innerváció tapintható
0	Nincs elmozdulás, nincs izom innerváció

- Ízületi mozgásterjedelmet ízületi szögmérővel mérik.
- FAC (Functional Ambulation Category) fokális fogyatékosági teszt, mely neurológiai károsodásban szenvedő emberek önálló járását vizsgálja. A teszt 6 kategóriából áll, amelyeket külön-külön 0-5-ig pontoznak. *Huszár Ilona, Kullmann Lajos, Tringer László; 2006; II. A rehabilitáció módszerei; A rehabilitáció gyakorlata; Medicina Könyvkiadó RT; Bp; 81-82.; II.-5.*
- GMFM kérdőívet cerebral paresises gyermekek számára fejlesztették ki nagy motoros funkciók vizsgálatára. Kérdőív 88 pontból áll, 5 dimenzióra különül el. A dimenziók A-tól E-ig. „A” dimenzió: fekvés, gurulás, „B” dimenzió: ülés, „C” dimenzió: mászás, térdelés, „D” dimenzió: állás, „E” dimenzió: járás. Pontozása 5 részből áll. 0-nem kezdeményez, 1-kezdeményez, 2-részben teljesít, 3-teljesít, NT-nem vizsgálható. *Peter L. Rosenbaum, Stephen D. Walter, Steven E. Hanna, Robert J. Palisano, Dianne J. Russel, Parminder Raina, Ellen Wood, Doreen J. Bartelett, Barbara E. Galuppi 2002; Prognosis for Gross Motor Function in Cerebral Palsy- Creation of Motor Development Curves; JAMA; Sept. 18. 2002.; Volume 288; No. 11.; 1357-1363.*

A méréshez iskolánkban alkalmazott felmérőlap

Betegvizsgálati lap

1. Adatok:

Név: ..... Születési hely, idő:.....
 Anyja neve:.....
 Lakcím:.....
 Vizsgálat, megfigyelés kezdete:..... Vége:.....
 Diagnózis:.....
 Gyógyszer:.....
 Egyéb betegség:.....
 TAJ:.....
 Közgyógy/érvényesség:.....
 Rokkantság kezdete:.....
 Spontán helyváltoztatás:.....
 Családi háttér: .....
 Terhesség, születés:.....
 Kivel él:.....
 Hogyan fejezi ki magát:.....
 Utolsó rehabilitáció (mikor, hol):.....

2. Inspectio:

Testalkat: vékony, normális; túlsúlyos
 Műtési heg? ..... Hol?.....
 Izom trophia: Normál Atrophias Hypertrophias
 Bőr színe: .....

Oedema:.....

Hol?.....

Testtartás: .....

Deformitás: .....

Légzés: mellkasi - hasi

3. Palpatio:

Bőr hőmérséklet:.....

Bőr turgora: .....

Izom tónus: Normál Hypotón Hypertón

Érzés zavar: Igen Nem Hol?.....

4. Funkcionális vizsgálat:

	Képtelen (k)	Segítséggel (s)	Önállóan (ö)
FEKVÉSBŐL fordul			
kúszik			
Alkartámasz, tenyértámasz			
fejemelés			
NÉGYKÉZLÁB megtart			
halad			
FELTÉRDEL, térdén állás			
sarokülés			
Fekvésből FELÜL			
ÜLÉS széken			
támlával			
támla nélkül			
Ülés földön nyújtott lábbal			
törökülés			
Állás			

Ruhát levesz - felvesz- kigombol –begombolCipőt lehúz- felhúz- kifűz- befűz- megköt- csatolÉtkezés poharat- fog- iszik- evőeszközt használ (normál,speciális)Mosakodás mosdónál- zuhanynál- kádnál- törölközésWC használat- önállóan vagy nemGyógyászati segédeszköz felvétele- levételeTartósan használja igen- nem

Lateralitás: jobb kezes- bal kezes - két kezes - nem állapítható meg

Egykezes mozgások: tárgy megfogása - elengedése és emelése

ajtó nyitás – csukás

kulcs használat

óra felhúzás

írás – ceruzafogás – rajzolás (mit, hogyan)

Kétkezes mozgások: két tárgy összeütögetése, taps, kulcsolás, gyöngy fűzés

vágás ollóval, ruhacsavarás

tárgyat átvesz egyik kézből a másikba

bepakol-kipakol

labdát gurít - megfog - felemel - eldob

5. Mérések:

Testsúly:.....
 Testmagasság:.....
 Végtaghossz különbség:.....
 Valódi(SIAS-belboka): J.O: ..... B.O:.....
 Látszólagos(köldök-belboka): J.O:..... B.O:.....
 Funkcionális:
 Körfogat mérés: Vádli j.o:..... b.o: ..... Comb b.o:..... jobb:.....
 Mellkas kitérés:.....

c) 6. Járás vizsgálat:

Segédeszköz használata? Igen Nem Mi?:.....
 Járás: vizsgálható nem vizsgálható
 Járástáv/tempó: .....
 Fájdalom járás során: .....
 Lépéshossz:.....Lépéstáv:.....Lépésszélesség: .....
 Milyen a járása?.....
 Egyenetlen talajon járás kivitelezhető? Igen Nem
 Lépcső használat? Igen Nem Segítséggel Segítség nélkül
 Váltott lábbal Mellélépéssel
 Synkinezis? Van – Részben - Nincs

7. Koordináció, egyensúly vizsgálatok, tesztek:

Egyensúlyozás / egyensúly érzete: normális normálistól eltérő

Koordináció: normális normálistól eltérő

Teszt	Pozitív	Negatív	Nem vizsgálható
Romberg			
Pulziós próbák			
Térd-sarok próba			
Orr-ujjbegy próba			
Egy lábon állás 30 secundumig			
Váratlan állóhelyzetből való kimozdítás			
Vonalon való járás			
Mathias-próba			
Karemeléses próba			
Flamingó egyensúlyi teszt			

8. ROM vizsgálat:

Alsóvégtag:

		Passzív ROM		Aktív ROM	
		Jobb	Bal	Jobb	Bal
Csípőízület	Extenzió-flexió				
	Abdukció-addukció				
	Kirotáció-berotáció				
Térdízület	Extenzió-flexió				
Bokaízület	Dorzálextenzió-plantárflexió				

Felső végtag:

		Passzív ROM		Aktív ROM	
		Jobb	Bal	Jobb	Bal
Vállízület	Extenzió-flexió				
	Abdukció-addukció				
	Kirotáció-berotáció				
Könyökízület	Extenzió-flexió				
Csuklóízület	Dorzálextenzió-palmárflexió				
	Ulnárdeviatio-radialdeviatio				

Gerincmozgások vizsgálata: flexió, extenzió, laterál flexió, rotáció

9. Izomerő vizsgálat:

	Jobb	Bal
Váll flexorok		
extenzorok		
Abductorok		

adductorok		
kirotátorok		
berotátorok		
Könyök flexorok		
extenzorok		
supinátorok		
pronatorok		
Csukló palmárflexorok		
dorzalextenzorok		
Kéz szorító erő		
Csípő flexorok		
extenzorok		
abductorok		
adductorok		
kirotátorok		
berotátorok		
Térd flexorok		
extenzorok		
Boka dorzalextenzorok		
plantárflexorok		

Törzsizomerő vizsgálata: egyenes és ferde hasizmok, mély és felületes hátizmok, rotátorok

Fejlesztési terv:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
aláírás

B) Erő - állóképességi felmérés (normál mozgásállapotú tanulók számára)

Ez a felmérés 5 pontból áll. Mindegyik feladat elvégzése után pontokat kap a felmérést végző személy az eredményére, és az egész felmérés végén az összpontszámával egy értékelésben meg tudhatja, hogy milyen a fizikai állapota.

Az első felmérés a Cooper-teszt lényege, hogy 12 perc alatt a lehető leghosszabb távot teljesítsük futással, amit mindig össze kell kötni pulzusméréssel, mely járás közben történjen.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy ha túl gyorsan kezd el futni a felmérendő személy, akkor nagyon hamar kifulladás, és nem tudja végig futni; ezért erre a futás elején figyelmeztetni kell őket. A lényeg, hogy vegyenek fel egy kényelmes, nem túl gyors tempót, és azzal folyamatosan, megállás nélkül fussák végig a távot. Mindenki a lefutott távnak megfelelően kap pontszámot, természetesen figyelembe véve a kort és a nemet is (ez az összes teszt utáni pontozásra érvényes).

A második felmérés a helyből távolugrás. Itt nagyon fontos, hogy a gyermek jól tudjon lendületet venni, és azt is tudatnunk kell vele, hogy azt a pontot számítjuk a távolság lemérésénél, amelyik a legközelebb van a kiindulási ponttól, ezért nem éri meg, ha leteszi a kezét, hogy azzal segítse a lábát minél messzebbre letenni. Mindenkinek 3 kísérlete van, és ezekből csak a legjobbat kell számításba venni. A fiúknál és a lányoknál is van egy maximum távolság, amit ha megugrott, nem kaphat érte több pontot.

A harmadik felmérés a felülés. Itt is van maximum, amit fölösleges túllépni. Nem időre megy, hanem arra, hogy folyamatosan megállás nélkül mennyit tud megcsinálni a felmérendő személy. Nagyon fontos, hogy nem lehet segíteni egymásnak, vagyis nem szabad fogni a társ lábát. A karjának végig a tarkóján kell lennie, a térdét föl kell húznia, és a talpán kell támaszkodnia, és felüléskor meg kell érintenie a könyökével a térdét. Ha ez nem sikerül, akkor érvénytelen a felülés, és a felmérésnek is vége. (Maximum 4 percig)

A negyedik felmérés a törzsemelés. Mint ahogy az előzőeknél (és még az utolsónál is), itt is van egy elérhető maximum. Itt is a folyamatosság a lényeg. Ha az illető megáll pihenni, vége a felmérésnek. A kezét a tarkójára kell tennie, és minimum 10 cm-re föl kell emelni a földről a felső-testét. A két könyököt össze kell érinteni, majd újra szétnyitni és visszaereszkedni. A leereszkedéskor sem teheti le a fejét pihenni, végig a levegőben kell megtartania magát. (Maximum 4 percig)

Az ötödik és egyben utolsó felmérés a fekvőtámasz. A felmérés lényege, hogy hány szabályos, férfi fekvőtámaszt tudott megcsinálni a gyermek. A térdét nem teheti le a földre, folyamatosan kell a karhajlítást-nyújtást elvégeznie, és nem mozgathatja csak a kezét. (Fiúk maximum 4, lányok 2 percig)

A pontozás így alakul:

1. Cooper-teszt: 20 m =1 pont
2. Helyből távolugrás: 3 cm =1 pont
3. Felülés: 4 db=1 pont
4. Törzsemelés: 5 db=1 pont
5. Mellsőfekvőtámaszban karhajlítás- és nyújtás: lányoknak 1db, fiúknak 2 db =1 pont

Az elérhető maximális pontérték: 140 pont

A Cooper-tesztnél a maximális pont, ami adható: 77 pont

A másik négy esetben ez a pontszám $63 = 21 + (3 \times 14)$. A 21 pont a helyből távolugrásból, a 3×14 pont a fekvőtámaszból, a felülésből és a törzsemelésből tevődik össze.

Ezek a pontszámok 7-25 éves korig érvényesek. A nem és életkor változásával a pontozás is változik.

Miután az összes felmérés elkészült, és mindegyikre megkapták a pontjaikat, azokat összeadva, csoportokba sorolhatjuk őket. **7 ilyen csoport** létezik:

Igen gyenge: 0-20.5 pont

Gyenge fizikai állapota miatt gyakran rossz a közérzete. A mindennapi tevékenységétől rendszeresen fáradtnak, kimerültnek érzi magát. Munkavégzése közben nehezen tud tartósan

odafigyelni, koncentrálni. Hajlamos a gyakori megbetegedésre. Immunrendszerét a kisebb fertőzések, könnyebb megbetegedések leküzdése is már igen gyakran komoly, hosszantartó feladat elé állítják.

Gyenge: 21-40.5 pont

A mindennapi tevékenységétől, fizikai-szellemi munkavégzésétől még estére általában elfárad. Igen gyakori, hogy nem tudja kipihenni magát egyik napról a másikra. Sok esetben már reggel is fáradtnak, levertnek, kimerültnek, rosszkedvűnek érzi magát.

Kifogásolható: 41-60.5 pont

A rendszeres mindennapi tevékenységétől, estére ugyan még elfárad, de reggel általában kipihenten ébred. A megszokottnál több fizikai-szellemi munka, azonban még erősen igénybe veszi. Ha tartósan (több nap, hét) többletmunkát vállal, csak nagy erőfeszítés mellett tudja megfelelő hatékonysággal végezni.

Közepes: 61-80.5 pont

A közepes szint elérése azt jelzi, hogy az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén elérte azt a szintet, amely (az eddigi tapasztalataink szerint) a legtöbb foglalkozási ágban már elegendő ahhoz, hogy mindennapi tevékenységét, esetenként az időszakos túlmunkát maradéktalanul elvégezhesse. Ahhoz azonban, hogy az egészséges létezése kiegyensúlyozott maradjon, ("legalább" az eddig megszokott időtartam és intenzitás mellett) a továbbiakban is törekednie kell arra, hogy a rendszeres testedzés életvitele szerves része maradjon. Ha az időszakos többlet-munka, vagy egyéb okok miatt a közérzetében tartós romlást érez, ajánlatos megnézni, (egy újabb fittség méréssel) hogy összefüggésben hozható-e a fizikai állapotában bekövetkezett esetleges romlással? Vannak olyan egyének, akiknek rendszeres testedzés nélkül is sikerül ezt a szintet elérni és megtartani, mert kiváló testi, biológiai, fiziológiai adottságokat örököltek, szívós, egészséges, hosszú életű szülők, nagyszülők) és egészségi állapotukat nem rombolják egy vagy több káros szenvedéllyel. Ezt a szintet heti 2-3 óra, az életkornak megfelelő optimális idejű és intenzitású testedzéssel szinte bárki elérheti. Mindenki célja és saját érdeke kell legyen, ezen szint elérése és folyamatos megtartása.

Jó: 81-100.5 pont

Ezt a szintet általában azok érik el, akik több éven át, valamilyen sportágban - alacsonyabb szintű szakosztályban - amatőr szinten versenyeznek, és heti két-három alkalommal rendszeresen edzenek. Ha valaki már gyermekkorában eldönti, hogy élsportoló szeretne lenni, legjobb, ha szakember irányításával, az életkori sajátosságok figyelembe vételével, minél fiatalabb életkorban hozzákezd az általános fizikai teherbíró-képességének az adott sportághoz "szükséges", vagy " kell" értékig fejlesztéséhez.

Kiváló: 101-120.5pont

A kiváló szint eléréséhez, heti négy-öt edzés csak akkor elegendő, ha örökletes tényezőként kiváló testi, biológiai, fiziológiai adottságok is jelen vannak.

Extra: 121-140 pont

Aki ezt szintet eléri, fizikailag kiválóan terhelhető. Ez a szint szinte valamennyi élsportolónak elegendő ahhoz, hogy a kiválasztott sportágra jellemző speciális kondicionális képességeket a "kell értéknek" megfelelő szinten lehessen tartani.

17. A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK ÉS A PEDAGÓGUSVÁLASZTÁS SZABÁLYAI

A kerettantervre épülő helyi tanterv, valamint a rehabilitációs célú foglalkozások magas száma miatt - figyelembe véve tanulóink terhelhetőségét is -, szabadon választható tantárgyak választását nem teszi lehetővé.

A köznevelési törvényben meghatározott **etika órát** vagy az e helyett választható az egyházi jogi személy által nyújtott **hit- és erkölcstan** órát az iskolai osztályokban **heti egy órában** szervezzük meg.

Az **etika óra** vagy az e helyett választható, az egyházi jogi személy által biztosított szabadon választható **hit- és erkölcstan óra kötelező tanórai foglalkozás.**

Az etika órák szervezése: A tantárgyválasztást szabályozó miniszteri rendelet értelmében minden év **május 20-áig** fel kell mérni, hogy a tanuló melyik egyház által szervezett hit- és erkölcstan órán, vagy – az általános iskolában – kötelező etika órán kíván-e részt venni.

Kiskorú tanuló esetén a választás jogát a **szülő gyakorolja**. A szülő ezt a jogát attól az évtől kezdődően, amelyben gyermeke a tizennegyedik életévét eléri – ha a gyermek nem cselekvőképtelen –, gyermekével közösen gyakorolja.

Az értelmileg akadályozott tanulóknak is lehetőséget biztosítunk a hitoktatáson való részvételre szülői döntés alapján. Lehetőséget nyújtunk még a szabadidős tevékenységeken (pl: kirándulás), valamint napközis csoportfoglalkozásokon való részvételre is.

A választásukat a szülők (és a tanuló, amennyiben állapota ezt lehetővé teszi) aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy a foglalkozásokat egész tanév során látogatni kötelesek. Így azokat a választást követően mulasztás tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

A kötelező és tanórán kívüli foglalkozásokon pedagógus választására nincs lehetőség.

18. A CSOPORTSZERVEZÉS GYAKORLATA ÉS SZEMPONTJAI ISKOLÁNKBAN

A pszichés fejlődés súlyos zavarával küzdő-, tanulásban akadályozott-, értelmileg akadályozott, és a súlyosan – halmozottan sérült tanulók fejlesztő nevelése-oktatása külön-külön csoportokban, eltérő tanterv szerint történik.

(A fejlesztő nevelésben-oktatásban résztvevő tanulók három tanulócsoportban teljesítik tankötelezettségüket. Csoportba szervezésük meghatározó szempontja a differenciálás, általában az életkor és a fogyatékoságuk típusa. Max. csoportlétszám 6 fő. Iskolai ellátásuk alapidokumentuma a Rehabilitációs pedagógiai program.)

Iskolánkban az osztályok kislétszámúak, évfolyamok összevonásával működnek

Az összevont osztályok szervezésénél mindenkor a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 4.§.(24.) bekezdése szerint járunk el.

(„az általános iskola alsó tagozatán, az alapfokú művészeti iskolában, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézményben legalább kettő, legfeljebb négy iskolai évfolyam tanulóiból alkotott osztály, az alternatív program alapján működő iskolák - a kiadott engedélyben meghatározottak szerint - szervezhetnek összevont osztályokat”)

A délutáni időszakban tanulóink számára igény szerint tanulószobai ellátást és szabadidős foglalkozást biztosítunk.

A **tanítási-tanulási folyamat megszervezése** során kiemelten fontosnak tartjuk a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

- A **motiválás** célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartjuk.
- A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó **aktivitását** biztosítják.
- Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a **differenciálás**, vagyis az, hogy nevelő-oktató munkánk a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez, és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez, szem előtt tartva ugyanakkor a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet, az **adaptív oktatás** szemléletének megfelelően.

A tanítási órákon előnyben részesítjük az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így - elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél - a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodunk.

19. A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA

Évfolyam	Általános pedagógiai feladatok (NAT)	A pszichés fejlődés súlyos zavarával küzdők és	Értelmileg akadályozottak
----------	--------------------------------------	--	---------------------------

		tanulásban akadályozottak	
1-2. évfolyam	A tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.	<ul style="list-style-type: none"> - cselekedtető, cselekvésbe ágyazott ismeretközvetítés - megismerő funkciók fejlesztése - differenciált oktatásszervezési eljárások alkalmazása - minél szélesebb körű közvetlen érzéki tapasztalatok nyújtása, tárgyi cselekvéses megismerésre építés az oktatásban - a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének alkalmazkodása a tanuló aktuális igényeihez - megfelelő motiváltság biztosítása - egyéni szükségletekhez igazodó terápiák biztosítása - nem beszélő gyerekek esetében alternatív kommunikációs technikák kialakítása - beszédállapot javítása, a szókincs fejlesztése - a károsodott tartási és mozgásfunkciók korrekciója, kompenzációja, a másodlagos deformitások megelőzése, a meglévő képességekre alapozott adaptív, alkalmazható mozgás kialakítása. - magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése. - szociális beilleszkedéshez szükséges alapvető szokások, viselkedési normák megalapozása, fejlesztése - megfelelő testhelyzet kialakítása a grafomotoros tevékenységekhez - megfelelő, egyénileg kialakított, oktatást segítő eszközök megtalálása és alkalmazása - hosszabb tanulási időkeret biztosítása: az 1. évfolyam két tanévre nyújtható 	
		<ul style="list-style-type: none"> - alapvető kultúrtechnikák megalapozása, a tanulási tevékenységben való önállóság erősítése - iskolatípus módosítás lehetőségének feltétele a folyamatos gyógyped. diagnosztizálás 	<ul style="list-style-type: none"> - a bazális stimuláció- és a játék fejlesztésük kiemelt módszere - a kognitív funkciók fejlesztése szenzomotoros tapasztalatszerzés útján. - meglévő képességekre, pozitív tulajdonságokra támaszkodás a nevelés-oktatás során - építés a gyermekek gazdag érzelmi kötődéseire

			<ul style="list-style-type: none"> - az „egyéni bánásmód” elvének érvényesülése az oktatásukban - a képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában - az önkiszolgálási feladatok végzésében való önállóság fokozása gyakorlati tapasztalatokon keresztül - alapvető szokások, viselkedési normák megalapozása - alapvető kultúrtechnikák elsajátításához szükséges alapkészségek alakítása, fejlesztése
3-4. évfolyam	Az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok meghatározóvá válása. A Nat elveiből következő motiválási és tanulásszervezési folyamat fokozatos előtérbe kerülése.	<ul style="list-style-type: none"> - folytatódik a kommunikációs készségek fejlesztésének folytatása - olvasási, írási nehézségek csökkentése (diszgráfia, diszlexia kezelése) - megfelelő testhelyzet biztosítása a grafomotoros tevékenységekhez - folyamatos, megfelelő, egyénileg kialakított, oktatást segítő eszközök alkalmazása - differenciált oktatásszervezés - a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellege a tanuló aktuális igényeihez alkalmazkodik - folyamatos gyógyped. diagnosztizálás - az egész személyiség fejlesztése a gyógyped. nevelés során - egyéni szükségletekhez igazodó terápiák biztosítása - beszédállapot javítása, a szókincs fejlesztése - a károsodott tartási és mozgásfunkciók korrekciója, kompenzációja, a másodlagos deformitások megelőzése, a meglevő képességekre alapozott adaptív, alkalmazható mozgásformálás. - 4. évfolyam két tanévre nyújtható 	<ul style="list-style-type: none"> - a kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése - gyakorlatorientált, cselekvésbe ágyazott képzés

			<ul style="list-style-type: none"> - alapvető kultúrtechnikák elsajátításához szükséges alapkészségek alakítása, fejlesztése, - a játék és a közvetlen megtapasztalás módszerének középpontba állítása a fejlesztésben - életvezetési technikák gyakorlása - szocializációs képességek kiemelt fejlesztése
5-6. évfolyam	A nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása	<ul style="list-style-type: none"> - differenciált oktatásszervezési eljárások alkalmazása - motiváltság biztosítása - a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellege a tanuló aktuális igényeihez alkalmazkodik - folyamatos gyógyped. diagnosztizálás - egyéni szükségletekhez igazodó terápiák biztosítása - beszédállapot javítása, a szókincs fejlesztése - magatartási és viselkedési szokások következetes formálása - konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása - a károsodott tartási és mozgásfunkciók korrekciója, kompenzációja, a másodlagos deformitások megelőzése, a meglevő képességekre alapozott adaptív, alkalmazható mozgás formálása - felkészítés a felnőtt lételre 	
		<ul style="list-style-type: none"> - a megismerési módszerek további fejlesztése, mely a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. - a verbális szint megerősítése, előtérbe kerülése - problémamegoldó gondolkodás formálása - nagyobb hangsúlytevés az önálló tanulási tevékenységre - a tágabb környezet közügyeinek megismerése 	<ul style="list-style-type: none"> - gyakorlatorientált, cselekvésbe ágyazott képzés - alapvető kultúrtechnikák elsajátításához szükséges alapkészségek alakítása, fejlesztése, - életvezetési technikák gyakorlása - szocializációs képességek kiemelt fejlesztése - önellátási szint folyamatos emelése - folyamatosan fokozódó mennyiségű és eltérő helyzetekben végzett gyakorlás a

		<ul style="list-style-type: none"> - segédeszközök készség szintű használata - egészségtudatos életmód, és helyes szokásrend igényének kialakítása - reális énkép, megfelelő önismeret formálása - kritikus szemlélet formálása az emberi cselekedetek megítélésében - szociális érzékenység, önkéntes feladatvállalás és megoldás képességének formálása 	tudástartalom rögzítése érdekében
7-8. évfolyam	<p>Alapvető feladat - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint a pályaválasztásra, pályorientációra való hangsúly fektetés.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - differenciált oktatásszervezési eljárások alkalmazása - motiváltság biztosítása - kommunikációs kompetenciák erősítése - a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének a tanuló aktuális igényeihez való alkalmazkodása - egyéni szükségletekhez igazodó terápiák biztosítása - a beszéd technikai részének továbbfejlesztése - a károsodott tartási és mozgásfunkciók korrekciója, kompenzációja, a másodlagos deformitások megelőzése, a meglevő képességekre alapozott adaptív mozgás tudatos alkalmazása - felkészülés a családi szerepre, a lehető legönállóbb életvezetésre. - speciális pályaaorientáció - 8. évfolyam két tanévre nyújtható 	
		<ul style="list-style-type: none"> - az önálló tanulási tevékenység hangsúlyossá válása - a társas viselkedés formáinak ismerete, gyakorlati alkalmazása - önfegyelem és kritikus szemlélet kialakítása az emberi cselekedetek megítélésében - felkészülés a családi szerepre, az önálló életvezetésre. 	<ul style="list-style-type: none"> - gyakorlatorientált, cselekvésbe ágyazott képzés - alapvető kultúrtechnikák elsajátításához szükséges alapkészségek alakítása, fejlesztése, - szocializációs képességek kiemelt fejlesztése - olyan jártasságok, készségek kialakulásának elősegítése, melyek révén, a tanulók az iskoláskort követően önmaguk

		<ul style="list-style-type: none"> - a tágabb környezet közügyeinek megismerése - segédeszközök készség szintű használata - egészségtudatos életmód, és a helyes szokásrend igényének kialakítása - reális énkép, megfelelő önismeret formálása - szociális érzékenység, önkéntes feladatvállalás és megoldás képességének formálása 	<p>ellátásában, a környezetükben való tájékozódásban minél magasabb szintű önállóságot érhetnek el.</p> <ul style="list-style-type: none"> - segédeszközök készség szintű használata - egészségtudatos életmód, és a helyes szokásrend igényének kialakítása - életvezetési technikák gyakorlása - folyamatosan fokozódó mennyiségű és eltérő helyzetekben végzett gyakorlás a tudástartalom rögzítése érdekében
--	--	---	--

20. A KERÉK VILÁG ÁLTALÁNOS ISKOLA HELYI TANTERVE

20.1. A választott kerettantervek

- **A tanulásban akadályozottak iskolai tagozatán**

A 2020. évi NAT megjelenését követően, kidolgozásra kerültek iskolatípusonként a NAT –hoz illeszkedő tartalmi szabályzók. A „Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára” 2 évre kidolgozott kötelező tartalmait és fejlesztési céljait évfolyamokra lebontva a helyi tantervünk tartalmazza. A tematikus egységeket tanévre bontva – a szabadon felhasználható 10 % időkeret tartalmait is – beépítettük. A 2020/21. tanévtől az 1-5., majd az elkövetkező években fokozatosan kerül bevezetésre.

- **Az értelmileg középsúlyos fokban akadályozottak iskolai tagozatán**

A választott kerettanterv:

A 2020. évi NAT megjelenését követően, kidolgozásra kerültek iskolatípusonként a NAT –hoz illeszkedő tartalmi szabályzók. A „Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára” 2 évre kidolgozott kötelező tartalmait és fejlesztési céljait évfolyamokra lebontva a helyi tantervünk tartalmazza. A tematikus egységeket tanévre bontva – a szabadon felhasználható 10 % időkeret tartalmait is – beépítettük. A 2020/21. tanévtől az 1-5., majd az elkövetkező években fokozatosan kerül bevezetésre.

• **Az általános iskolai tanterv szerint tanulók iskolai tagozatán**

A 2020. évi NAT megjelenését követően, kidolgozásra kerültek iskolatípusonként a NAT –hoz illeszkedő tartalmi szabályzók. A „Kerettanterv az általános iskolai tanulók számára” 2 évre kidolgozott kötelező tartalmait és fejlesztési céljait évfolyamokra lebontva a helyi tantervünk tartalmazza. A tematikus egységeket tanévre bontva – a szabadon felhasználható 10 % időkeret tartalmait is – beépítettük. A 2020/21. tanévtől az 1-5., majd az elkövetkező években fokozatosan kerül bevezetésre.

20.2. A tantervek sajátosságai

- a.) A célok, feladatok, követelmények, tartalom meghatározásának, az értékelés szempontjainak kidolgozásánál figyelembe vettük:
- a sérülésből adódó mozgásbeli sajátosságokat: diagnózis, súlyossági fok, mozgásállapot
  - tanulási zavarok és akadályozottság, másodlagos sérülések jellegét, megnyilvánulását, hatását a megismerő tevékenységre
  - az átjárás lehetőségét a szegregált és integrált oktatás között.

20.3. Óratervek (heti)

20.3.1. A tanulásban akadályozottak iskolai tagozatának óraterve

ÓRATERV 1.-8. ÉVFOLYAMIG

Évfolyamok			1	2	3	4	5	6	7	8
Műveltségi területek	Tantárgyak	NAT	Heti óraszámok							
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	Nat-2020	7	7	6	7	4	4	4	4
Matematika	Matematika	Nat-2020	4	4	4*	4	4	4	4	4
Etika/hit-és erkölcsan	Etika / hit-és erkölcsan	Nat-2020	1	1	1	1	1	1	1	1
Idegen nyelv	élő idegen nyelv-Német								2	2
Történelem és állampolgári ismeretek	Történelem						2	2	2	2*
	Hon- és népismeret						1			
	Állampolgári ismeretek									1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	Nat-2020	1*	1*	1	1				
	Környezet- és egészségvédelem		1*	1*	1*	1*	1*	1*	1*	
	Természettudomány						2	3	6*	6*
	Földrajz	Nat-2020						1*		
Művészetek	Ének-zene	Nat-2020	2	2	2	2	2	2	1	1
	Vizuális kultúra	Nat-2020	2	2	2	2*	2	2	1	1
Technológia	Digitális kultúra	Nat-2020	-	-	1	1	1	1	1	1

	Technika és tervezés	Nat-2020	1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	Nat-2020	5	5	5	5	5	5	5	5
	Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	Nat-2020	-	-	-	-	1	1	1	1
Ebből a szabadon tervezhető órakeret (*)		Nat-2020	2	2	2	2	2	2	2	2
		Nat-2020	24	24	24	25	28	28	30	30
Habilitáció, felzárkóztatás, Tehetséggondozás			8	8	8	8	9	9	10	10

A szabadon tervezhető órakeret felhasználása:

A halmozottan sérült, tanulásban akadályozott tanulók oktatása nevelése során egyik kiemelt célunk, hogy önállósági, önellátási szintjüket képességeikhez mérten a legmagasabb szintre fejlesszük. Ennek a célnak a biztosítása érdekében emeltük meg a felső tagozaton az „Életvitel és gyakorlati ismeretek” tantárgy óraszámát.

Iskolai oktatásunk-nevelésünk másik kiemelt célja tanulóink környezet és egészségtudatos szemléletének formálása. Ezért évek óta (a tantárgyi koncentrációk mellett) a „Környezet-és egészségvédelem” külön tantárgyként jelenik meg az 1-8. évfolyamon oktató munkánkban.

20.3.2. Az értelmileg középsúlyos fokban akadályozottak iskolai tagozatának óraterve

A nevelés –oktatás - fejlesztés területei	Tantárgy	NAT	Heti óraszám évfolyamonként							
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	Nat-2020	5*	5*	5*	5*	5*	5*	5	5
	Olvasás- írás		2	2	3	3	4	4	4**	4**
Matematika	Számolás- mérés	Nat-2020	2	2	2	3*	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	Nat-2020	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret		-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika		-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	Nat-2020	-	-	-	-	2*	2*	2	2
Művészetek	Ének-zene	Nat-2020	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás- alakítás		3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	Nat-2020	-	-	-	-	-	-	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	Nat-2020	3*	3*	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat		-	-	3*	3*	3*	3*	3	3
	Játékra nevelés		2	2	2	2	-	-	-	-
	Mozgásnevelés		5	5	5	5	5	5	-	-

Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	Nat-2020	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nev.)		-	-	-	-	1	1	1	1
		Nat-2020	24	24	24	25	28	28	30	30
		Nat-2020	2	2	2	3	3	3	2	2
HABILITÁCIÓS ÓRAKERET			8	8	8	8	9	9	10	10

A szabadon tervezhető órakeret felhasználása:

Az értelmileg akadályozott tanulóink oktatása-nevelése során kiemelt célkitűzésünk, hogy önkiszolgálási fokuk a lehető legmagasabb szintre fejlődjön. Ez az indoka annak, hogy az „Önkiszolgálás”, és a „Technika, életvitel és gyakorlat” tantárgyaknál 1-8. évfolyamig jóval magasabb óraszámokat határoztunk meg, mint ahogy azt a 32/2012-es EMMI rendeletben, az SNI gyermekek nevelésének, oktatásának irányelve javasol számukra.

Szintén magasabb óraszámot biztosítunk az „Anyanyelv és kommunikáció” műveltségterület tantárgyainak (Kommunikáció, Olvasás-írás) a teljes képzési idő alatt, hiszen ez alapozza meg, és befolyásolja a többi fejlesztési terület megismerését, elsajátítását. Kommunikációs képességeik fejlődése pozitívan hat kapcsolatteremtési lehetőségeikre, meghatározó későbbi szocializációjuk szempontjából.

20.3.3. Az általános iskolai tagozat óraterve

Tantárgyak	NAT	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
		évfolyam							
Magyar nyelv és irodalom	Nat-2020	7	7	6*	7**	4	4	4*	4*
Első élő idegen nyelv - Német	Nat-2020				2	3	3	3	3
Matematika	Nat-2020	4	4	4	4	4	4	4*	4*
Etika/hit- és erkölcsstan	Nat-2020	1	1	1	1	1	1	1	1
Történelem	Nat-2020					2	2	2	2
Állampolgári ismeretek	Nat-2020								1
Környezetismeret	Nat-2020	1*	1*	1	1				
Környezet-és egészségvédelem	Nat-2020	1*	1*	1*					
Természettudomány	Nat-2020					2	3		
Fizika	Nat-2020							1	2
Kémia	Nat-2020							2	1
Biológia	Nat-2020							1	2
Földrajz	Nat-2020						1*	2	1
Ének-zene	Nat-2020	2	2	2	2	2	1	1	1
Hon- és népismeret	Nat-2020					1*			
Vizuális kultúra	Nat-2020	2	2	2	1	1	1	1	1
Digitális kultúra	Nat-2020			1	1	1	1	1	1
Technika és tervezés	Nat-2020	1	1	1	1	1	1	1	

Testnevelés	Nat-2020	5	5	5	5	5	5	5	5
	Nat-2020					1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	Nat-2020	2	2	2	2	1	2	2	1
Rendelkezésre álló órakeret	Nat-2020	24	24	24	25	28	28	30	30
Habilitáció, felzárkóztatás, Tehetséggondozás	Nat-2020	3	3	3	3	3	3	4	4

A szabadon tervezhető órakeret felhasználása:

Az értelmi képességek tekintetében a normalitás övezetébe tartozó, a pszichés fejlődés súlyos zavarával küzdő tanulók oktatása nevelése során **kiemelt feladatunk**

- a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása.
- a pozitív énkép és önértékelés kialakítása,
- a tanulás iránti motiváció és a kudarcűrő képesség növelése,
- a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása,
- a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés

Ez utóbbi a célnak a szolgáltatásban emeltük meg a felső tagozaton az „**Életvitel és gyakorlati ismeretek**” tantárgy óraszámát.

Iskolai oktatásunk-nevelésünk szintén kiemelt célja tanulóink környezet és egészségtudatos szemléletének formálása. Ezért a tantárgyi koncentrációk mellett a „**Környezet-és egészségvédelem**” külön tantárgyként jelenik meg az 1-3. évfolyamon oktató munkánkban. A szűkebb-tágabb környezetről szerezhető – a felső tagozatos természettudományos ismereteket megalapozó – tudás érdekében megemeltük a „**Környezetismeret**” tantárgy óraszámát is.

20.3.4. A habilitációs, rehabilitációs órák óraterve

Tanulóink többségükben halmozottan sérültek, így a 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rend. 50.§ (3.) szerint a magasabb óraszámra jogosító (mozgás) fogyatékossgot vesszük figyelembe.

Habilitációs, rehabilitációs órakeret felhasználása: egyéni fejlesztés, mely a felzárkóztatás személyre szabott, belátható időn belül eredményt hozó formája.

Indoka:

- részképesség-kiesés
- súlyos beszédzavar
- súlyos mozgáskorlátozottság
- hosszú vagy gyakori műtétek, hiányzás
- egy-egy területen mutatkozó tehetség kibontakoztatása

Csoportbontással, párhuzamos órák szervezésével látható el a rehabilitációs célú foglalkozás valamennyi évfolyamon. Ez összességében (az évfolyamra megállapított órák mértékében) többletterhelést jelent a pedagógusok által ellátandó heti kötelező órák mellett.

A rehabilitációs célú foglalkozások évfolyamok közötti átcsoportosítása a (törvény szerint) a tanulócsoporthoz igénye, szükséglete szerint történik. Az iskolakezdés idején, az alapvető kultúrtechnikák alapozásának éveiben - a sérült funkciók működőképességének javítására,

helyreállítására, a képességek fejlesztésére, korrektív hatások érvényesítésére, kompenzáló, terápiás megoldások alkalmazására - nagyobb szükség van, mint a felsőbb évfolyamokon.

A tanulócsoporthoz megállapított összes óra - kötelező, nem kötelező - választható, tanórán kívüli foglalkozások -, valamint a rehabilitációs foglalkozások többletórái jelentik a pedagóguslétszám-igényt, a gyógypedagógusok, terapeuták, pedagógiai asszisztensek, gyermekgondozók foglalkoztatását, valamint egyéb szakemberek, segítők alkalmazását. A pontos tervezés a mindenkori éves tantárgy felosztás szerint történik, amely megmutatja a tanulócsoporthoz számát, szükségletét, a heti óraszámot és az ellátáshoz szükséges pedagóguslétszámot.

A rehabilitációs célú foglalkozások közül az egyéni szükségleteknek megfelelően határozzuk meg a gyerekek számára fontosnak ítélt fejlesztési területeket, terápiákat. Ezek a rehabilitációs célú foglalkozások szükség szerint egyéni vagy kiscsoportos formában zajlanak, attól függően, hogy a gyermek aktuális állapota melyik formát igényli. (Az egyéni foglalkozás során a fejlesztés célzottabb és körültekintőbb lehet, de a kiscsoportos fejlesztésnek a közösségi hatása jelentős.)

Fejlesztési területek:

a.) MOZGÁSFEJLESZTÉS, MOZGÁSREHABILITÁCIÓ

- **mozgásnevelés**
- **gyógytorna**
- **mozgáskultúra-tánc terápia**
- **konduktív pedagógia**
- **Ayres terápia**
- **TSMT**
- **masszázs**
- **állatasszisztált terápia**

b.) KOMMUNIKÁCIÓ FEJLESZTÉS:

- **Logopédia, beszédfejlesztés**
- **alternatív kommunikációs technikák**

c.) DYSLEXIA, DYSCALCULIA PREVENCIÓ ÉS KEZELÉS

d.) ZENETERÁPIA

e.) FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉS: kézműves tevékenységek

f.) LÁTÁSNEVELÉS

g.) MINDENNAPOS TEVÉKENYSÉGRE, ÖNELLLÁTÁSRA NEVELÉS

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, a nevelő-oktató munkát segítő eszközök, felszerelések és helyiségek a fenntartó által biztosítottak.

Záradék

A Pedagógiai Program hatályba lépésének ideje 2024. 01.01.

Pécs, 2023.11.30.

.....
Gojáné Lőczy Katalin
munkaközösség-vezető
a nevelőtestület képviselőjében

.....
Kerényiné Kovács-Szabó Zsuzsanna
igazgató

P. H.

A Kerek Világ Általános Iskola Pedagógiai Programját jóváhagyom.

Pécs, 2023.11.30.

P. H.

.....
Kővári János Valér
A KEREK VILÁG ALAPÍTVÁNY kuratóriumi titkára
a fenntartói jogkör gyakorlója